

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Drømmen om kvinden

Citation: Hjortø, Knud: "Drømmen om kvinden", i Hjortø, Knud: *Drømmen om kvinden*, 1928, s. 1. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hjort_15-root.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Drømmen om kvinden

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

KNUD HJORTØ

SYNER. 1899.

HJEMME FRA EGNEN. 1901.

KRAFT. 1902.

FOLK. 1903.

STØV OG STJÆRNER. 1904.

TO VERDENER. 1905.

HANS RÅSKOV. 1906.

PRÆSTER. 1907.

DEN GANG MAN VAR UNG. 1908.

RASMUS. 1909.

GRØDE. 1909.

DEN FORTABTE SØN. 1910.

GRØN UNGDOM OG GRÅ SJÆLE. 1911.

FORÅRSSKYER. 1912.

FRU HERTA. 1914.

ÆVENTYRET. 1915,

KVINDEN VOR MEDHJÆLP. 1916.

TVELYS. 1917.

FRA ORDENES SAMFUND. 1918.

INDENSOGNS OG UDENSOGNS. 1919.

FAUST. 1921.

UD FOR SKRÆNTEN. 1922.

DEN GULE KRØNIKE. 1923.

SPROGETS LUNER. 1927.

KNUD HJORTØ

DRØMMEN OM KVINDEN

**GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KØBENHAVN - MCMXXVIII**

INDHOLD

- Luftspejling 7
- Fjender 71
- De dødes Lov 87
- Kvindeglimt 105
- Den hvide Sky 123
- Drømmen om Kvinden 141

LUFTSPEJLING

HANS EGTVED var blevet atten år. Det er meget; det er storartet for en dreng at være atten, han kan nu begynde at opfatte sig selv som mand, og om et par år er han helt voksen. Jo, det er en alder, en dreng er lykkelig for. Men Hans Egtved var ikke lykkelig. I denne sommer, siden han havde truffet Lilian, var atten år ingenting mere. Tyve skulde han være, før han selv vilde regne det for noget. Hun sae ikke noget om atten, hun var selv sytten og var uden enhver fornæmmelse af, at det ikke skulde være nok. Men man kan aldrig vide, hvad en kvinde på sytten tænker om en mand på atten, selv om hun ingenting siger, — og når hun så tilmed er spotsk af sig.

Lilian hed hun. Da Hans første gang hørte det navn, sae han: Det er der ingen, der hedder, — men så kom hun en dag med sit romannavn og med et par mørke øjne, som Hans straks ikke havde tillid til, og aldrig kunde blive fri for. Det var forfærdeligt og sødt, hun holdt ham fast i stadig uro og forelskelse. Havde han været tyve, kunde han ha friet, og så var han vel over det, men han var atten og gik i tredie G. Lilians smil, når hun så, hvor forelsket han var, det var sødt, det var tvivlsomt, det var farligt. Når han sad uden for gården om sommereftermiddagene sog læste, kunde han glemme alt andet, men kun for at huske dobbelt hæftigt. Så kunde han ikke komme videre med sin læsning, og den tanke ramte ham, om Lilian skulde høre til den slags kvinder, der i bøger kaldes farlige. Hvem vidste det? Mon hun selv?

Fra haven, hvor Hans Egtved sad på et stengærde med sin bog, så han ud over markerne. Kørerne stod i kløveren i en lang række. Bag ved dem var ikke andet end grønne, nedtrådte stubbe og koklatter, der blev grønligtgrå i solen, efterhånden som de tørrede. Han stirrede med et tomt blik på dette syn, som han var vokset op med. Bag ved marken var eng og mose, længere tilbage bakkerne, og så oven over dem himlen. Det kunde være rart at sidde her og læse og se de andre arbejde, som det var deres lyst, men ikke hans. Dog i dag følte han det ikke sådan.

Men så kom der en skygge ned over marken. Den viste sig oppe ved vejen til venstre, og gled frem mod

ham. Den vandrede i den stille blæst over engen og over marken med kørne, den gled hen over koklatter og afgnavet kløver. Den steg op ad maven på en ko og dukkede frem på den anden side, fin og grå, uendelig let, lille og smal, som om den kunde være skyggen af en ung pige, der færdedes på himlen. Nu sprang skyggen ned ad bakken til højre og var et øjeblik efter ude på søen, hvor den blev usynlig på vandet, men stadig vandrede over mod skovene, ud mod synskredsen, ikke mere set af Hans, men fulgt af ham i tanken. Tænke sig at gå ved siden af denne skygge over mark og mose, over sø og skove, ud over synsranden, blive borte med den i det fjærne.

Ingen havde en gang som Lilian. Ingen piges hoved sad på kroppen som hendes, altid drejet og bøjet og vendt, altid på en overraskende måde. Heller ikke kunde nogen gå som hun. De gik sammen, eller de løb, lange ture nede omkring søen gennem rør og halvkrat. Han sprang over rindende vand og våde steder, hun kom over dem, han vidste ikke hvordan, uden at springe eller ta lange skridt, hun gled over alting og faldt aldrig i. Hun slap over, og hun vendte sig og lo mod ham, der hver gang blev hængende med den ene fod. Hun holdt ud til lange rend, han svedte. Han gik og kogte op ad bakker, med trøjnen over den ene arm, hun gik ved siden af, sval og ubesværet. Hun strøg som med vinden hen over alting. Der var ingen som hun.

Skyggen var borte. Den var i sin lille lethed løbet ud af hans synskres, ilet som ingen anden skygge han før havde set glide hen over jorden, flygtig og dog fast i sin form, smal og ikke meget lang. Han så op til himlen, skyggen var borte, men hvor var skyen? Himlen havde mange fine, lette skyer, hvilken af dem var hans? Han fandt flere, det kunde være, men ingen der med sikkerhed var den rigtige.

Der kom en skikkelse frem oppe på landevejen, og nu drejede den ned ad bakken. Det var Lilian. Hun løb, fordi det gik nedad, men over engen gik hun, for der var våde steder og mange små grøfter. Hun gled over dem, i en lille flad bue, hun skød ikke voldsomt og stejlt til værs som en dreng, der gør et spring. Nu var hun på marken lige foran med kløverstubbe, klatter og kør. Hun snoede sig imellem det hele i sine små sko. Hendes skygge gled over maven på en ko, der tyggede drøv. Koen følte vel skyggen eller pustet fra farten af hende, den rørte sit tungen hoved, vendte en savlende, malende mule om mod hende. Hun så også til koen og syntes at sige noget til den. Straks efter var hun uden for haven, hun lae en hånd oven på stengærdet og var med et sæt ovre.

Goddag, hilste Lilian. Pyh, sae hun, og dermed havde hun pustet færdig. Uf, fjøede hun til og så ned på sine sko. De var lidt våde om snuden fra engen. — Hvor du dog ser på mig, sluttede hun i et udbrud og så fuldt på ham med en pludselig drejning af hodet, mens hun ellers vendte siden til ham.

Gør jeg? sae Hans og så til siden med et lille stykke af en mislykket latter. Han vidste, at han nu havde hendes blik på sit venstre øre og skævede ad venstre til.

Du skal da ikke sige: Gør jeg, når du gør det, sae hun og lo. Hun havde gået og løbet og sprunget og havde vær nok til en lang latter. Da hun var færdig sae hun undrende: Du er nu mærkelig, Hans. Du er underlig. Hvor er du underlig.

Hans fattede sig. Han så lige på hende og sae midt i den tavshed, der kom: Goddag, Lilian.

Det gav et spjæt i hende. En arm, der hang ned, let bøjet, ustrammet, strittede af forundring, men klaskede ned på hendes ben, da han forklarende fjøede til: Ja for jeg har jo ikke sagt goddag til dig endnu. Jeg kan jo ikke komme til for alt det, du har at sige.

Hun lo. Han så, han havde haft held til at sige noget, der morede hende. Så rakte hun ham hånden, nejede spøgefuldt og svarede: Goddavn, Hans.

Hun havde lært her på landet at sige goddavn til ham. Det lød fortroligt og let vrængende, en af de ting ved hende, der var noget farligt i.

11

Sæt dig ned, sae Hans med gæstfrit tonefald over sin rolige stemme.

Tak. Hun satte sig på gærdet ved siden af ham med et af sine pludselige sæt. En anden, der sådan vilde slippe med benene, når den satte sig, vilde få et godt bums bag. Du stødte dig vel ikke? spurte han drillende.

Lilian hejsede sin hage til værs og så ned på ham med et meget skråt blik og sænkede øjenlåg, der gav det halve blik, hun sendte ham, et spydigt udtryk: Nej, lille Hans, jeg har det ikke med at støde mig, når jeg sætter mig ned.

Det gav han ikke igen på, for han fandt ikke noget. Sådan gik det tit, han målte sig med hende og tabte.

Lilians fine velklædte skikkelse tegnede sig mod marken udenfor, hans grimme mark, hvor ingenting var fint. Han tænkte, ikke som noget, han bare vilde have fornøjelsen af at tænke, men som noget han gjerne

vilde sige: Mon sådan en ko er lykkelig ved, at din skygge er gledet hen over den? Havde han nu været en anden, end den han var, så kunde det lyde naturligt i hans mund, det kunde tages som spøg og som alvor, de kunde le af det og dog tænke noget ved det. Men hvis Hans sae det, vilde det enten lyde alvorligt eller latterligt, altså vilde hun le, men ikke til nogen fornøjelse for ham.

Han vilde gærne vide, om hun i grunden brød sig om at komme og snakke med ham, hun kom næsten hver dag. Han spurte ad en omvej: Er det ikke ganske morsomt alligevel at være ude i det rigtige bondeland til en afveksling?

Lilians blik havde været drømmende, mens hun sad og så ud over marken, men Hans vidste godt, for så meget klogere på kvinden var han blevet på de fjorten 12 dage, at sådan en ung pige drømmer ikke nær så meget, som man tror og slet ikke om det, man tror, og så klog var han også blevet, at han kunde holde sine egne drømme ved sig selv.

Lilian så på ham: Pyh, jo tak. I dag har jeg fået risengrød og æggekage til middag igen. Det var noget for dig, ikke?

Nå, tænkte Hans skuffet, ja ja da.

Men jeg kan godt lide det stengærde, sae hun og pegede op mod vejen.

Ja det, sae han glad, — det er storartet. Det gik jeg langs med hver dag, da jeg gik i skole. Det og så grøften. Det har også sit forår. Det skulde man ikke tro.

Det ved jeg ikke, men der var jordbær. De fleste var taget, men jeg fandt alligevel nogen. Jordbær er rart oven på æggekage.

Der kom en pause. Så sae hun: Men ved du, hvor man får det bedste smørrebrød i København?

Nej, svarede han, villig til at la sig belære, — hvor er det?

Lilian nævnte en restaurant og fortalte indgående om den. Hun kom der tit. Når Hans blev sagfører og tjente mange penge, så skulde de gå dær hen og spise smørrebrød.

Hans blev betaget af den tanke at sidde på Københavns fineste restaurant og spise smørrebrød, der var valgt af hende. Han så sig selv som en mand, der er blevet til noget, der tjener penge og især, som har fået den pige, han helst af alle vil ha.

Ja, sae han og så glad på hende, — det skal blive storartet.

Hun så også smilende på ham, men svarede ikke ganske 13 på det, han tænkte. Hun sae: Dær kan man også danse. Det er så dejligt.

Lilian sendte ham et lille skævt smil, der syntes at sige, at det var ikke særligt ham, hun havde tænkt sig at danse med. Det var måske snarere især andre.

Hun havde så meget vidende et smil. Han kunde kun i almindelighed grine fjollet henrykt eller forlegen. Han vidste det, siden han havde set sit eget smil spottende genspejlet i hendes ansigt.

Han så med et tungt blik ud over de grove, grimme marker, hans marker, som han lignede. Han kom til at se sig selv, hvordan han sad og hang som noget, der tænkte på at vælte. Lilian sad både bøjet og vendt, man kunde tro, det var let med en finger at pirre hende til at vælte. Ja, men så kendte man hende ikke, hun sad så elastisk og bøjelig, så let og så strammet. Et skub, og hun vilde springe op som en fjer, mens han for et lille stød vilde rulle over ende som en huggeblok. Det tænkte han på hendes vegne. Hun sae ikke den slags ligefrem, men hun lod ham det forstå ved et smil og et blik til hjælp for manglende viden. Skulde han blive til noget, måtte det være ved hende, men det var snarere fra hende, at det skub vilde komme, der væltede ham. Han sae ikke noget, men han følte livet som farligt, med sine atten år. For hende var intet anderledes farligt end hun selv ønskede det.

Men det er vist ikke noget for dig, sae lige med et Lilian i fortsættelse af sine tanker.

Han tav. Men den, der nu havde et svar.

Det er dejligt, blev hun ved, — sådan at danse en tilfældig aften med en tilfældig mand. Ved du, hvordan de ser på en bag efter, når man har danset? Nej, du 14 ved ikke, hvordan det er. Det suser for en, sådan som de kan holde en fast med øjnene.

Han stirrede på hende og lige ind i hendes brune øjne, der selv var faste og fik det til at suse for ham.

Hun lo: Ja, de glør ikke, sådan som du gør. Nej, men det er ikke let at være en ung pige. Det er ikke let for nogen af os. Ved du, hvad en veninde har fortalt mig? Hør, nu skal du høre.

Hun bøjede sig nærmere hen imod ham. Han bøjede sig ikke, for så vilde han vælte, men hun kom ganske nær til ham, mens hun halvt hviskede til ham en sød og farlig historie, rimeligvis en af hendes egne. En lys arm hang ned langs hans falmede trøjeærme, bøjet i albu og håndled, til sidst i en lille finger, slange fra øverst til nederst, men i ynde og i sødme ens fra skulder til finger. Vidste Lilian, hvor smuk hendes arm var, og hvor grim hendes historie? Anede hun ikke noget om, hvordan det i virkeligheden stod til med dem begge to, hvor altfor henrykt hun var for sin historie, hvor skinsyg han?

Men hun flyttede sig ikke fra ham igen, han heller ikke fra hende, spændt og let bøjet sad den ene, den anden som en gammel lommekniv, der er slidt i fjeren, hverken rigtig lukket eller åben. Han blev glad over sådan et indfald. For en dreng, der er stolt af sin begavelse, er det sødt at ringeagte sig selv over for en kvinde.

Lilian talte om mænd, om penge og om at more sig. Hun talte sorgløst og smilende og så ud over hans latterlige marker med et drømmende blik. Men det var sale, hun så, og mænd, ikke marker og køer. Hvad vilde hun her ude på landet? Var det kun for at drømme om mænd og morskab?

15

Hun rettede den lange bøjede arm ud, pillede en ækel larve af en skosnude, smed den bort med væmmelse og så igen på Hans. Ja, det var en af hans grimme orme, det var rigtigt nok, og den havde forgrebet sig på spidsen af hendes lille sko. Han forsøgte at le, da han sae det, men var ikke tilfreds med sin egen latter. Han så på hende fra siden, grublende, fuld af smærte. Her foran hende gik alting i stå for ham. Han kunde aldrig komme forbi hende, for selv om hun en dag gik og lod ham stå, så vilde han blive dær, hvor hun havde sat ham i stå. Ud over det sted i hans tilværelse, hvor mindet om hende stod, kom han aldrig. Og da Hans var kommet til dette sted, hvor alting var tabt og intet mere til at vinde, svandt i den smærtelige betagelse alting bort, indtil han langsomt så hende igen.

Hun sad nu bøjet, stivnet. Øjnene var sorte som emalje, skinnende som to kostbare stene. Det hvide var gult som ældgammelt elfenben. Ansigtet var brunt som læder, munden sort, armene jordgrå. Men tøjet kostbart og dejligt. Det hang blødt og let om hende, det alene syntes levende, men alt, hvad der var hende selv, var dødt. Dejlig havde hun en gang været, som ingen anden. Hun havde kendt livet og levet det. Øjnenes forfærdelige og erfarne udtryk talte om viden, den halvåbne mund fortalte stumt om livets glæder, grådighed og bestemt. En livets døde prinsesse, der bøjede sig frem som efter mere, uendelig veltalende fra pandens tørre pergamentrynker til den lille knokkelfod i en kostbar sko. Meget havde denne fod gået i, mange havde den gået hen over, til egen glæde, men også til egen ligegyldighed. Også derom talte øjnene. De var nu slukkede, dog een ting sae de endnu, een ting så de efter 16endnu: Mere. Ikke andet. Om et langt livs mere talte denne skikkelse, fuld af et stort udslukt liv.

Jeg keder mig, udbrød Lilian og sprang op.

Nå, du keder dig, sae Hans og rejste sig. — Ja, det er vel min skyld. Men det er jo slemt. Så synes jeg, du skulde se at finde på noget bedre.

Hvad ser du sådan på mig for? råbte hun oprørt. — Hvad griner du af?

Hun satte sit blik fast på ham, men for en gangs skyld var hans ikke til at rokke.

Griner jeg? svarede han. — Det ved jeg ikke af. Men som sagt, at kede sig, det er ikke noget for dig. Det finder du dig heller ikke i, ved jeg.

Han så, hun var vred. Hendes ansigt var hårdt, men spotten var gået af det. Hun mærkede vel, at hun ikke kunde gøre ham usikker som så mange gange før.

Hvad går der af dig, sae hun hidsigt og stampede. — Hvad har jeg gjort dig? Hvad har jeg sagt? Jeg ved ikke, hvordan det er, du ser ud. Du ligner ikke dig selv.

Han havde selv den samme fornemmelse. Den var vidunderlig, og den fik ham til at smile, idet han hørte hende bekræfte, hvad han selv følte; men han svarede ganske tørt og fornuftigt: Ja, jeg mener ikke andet, Lilian, end at når jeg keder dig, så behøver du ikke at blive her længere. Hvorfor skulde du det? Du har jo så meget.

Hun så på ham med et glimt i sine øjne, et triumferende smil, der sae så meget som, at der var altså det i vejen med ham, at han var skinsyg, men det var jo storartet.

Han sae venligt og lidt ligegyldigt, som om han havde det dobbelte af sin alder: Jo, det er min mening, Lilian. 17Jeg synes heller ikke her er morsomt for dig, og da slet ikke, at jeg selv er morsom, for dig. Men det,

jeg ikke rigtig kunde lide, det var, at du sådan sprang op og blev vred over det. Det skal du ikke, det vil jeg ikke ha.

Hun så ned og rakte efter hans hånd, men nåede den ikke. Hun sae med en lille stemme: Det var ikke min mening at fornærme dig, men jeg ved godt, jeg har det med at fare op, sådan. Jeg mener ikke noget med det.

Nej, sae Hans og tog hendes hånd og slap den straks, — men altså farvel for i dag så. Jeg skal også til at bestille noget.

Da blussede hun op igen: Ja du behøver ikke ligefrem at jage mig væk. Jeg kan nok gå uden det. Farvel, Hans. Dette her skal jeg aldrig glemme.

Nej, svarede han og så hen for sig, — det skal jeg heller ikke.

Lilian blev borte ved omdrejningen af en havegang. Hans tørrede sig over panden med sin højre hånd. Den blev pjaskvåd. Han var også fugtig over hele kroppen og kold, men han havde det vidunderligt. Han satte sig til at læse i højt humør, ikke optaget af nogen anden ting i verden end det at læse.

Når regnen falder på ens blotte øjne og blir siddende i smaa dråber, kommer tingene til at se fremmede ud. Der går blærer i folks ansigter, og der kommer fremmede klatter i den lyse grå regnluft. Men det er bare et visk med øjelåget, så er alting igen, hvad det skal være. Det er en morsom øvelse at stirre længe mod regnen med ubevægeligt øjelåg, så tingene blir næsten ukendelige. Hans Egtved gik ind ad Bredgade i den lette forårsregn med sin stille fornøjelse over regnen. Han så en skikkelse gå rask ud fra fortovet på den anden side, den gik lige over imod ham, og ved et blink så han, det var Lilian. I de tre sekunder, han havde til at tænke sig om, spurte han sig selv, hvordan hun nu vilde være over for ham, efter deres sidste farvel for to år siden. Han håbede, i et dirr af mange stemninger, at hun vilde vælge en tone, der gjorde det nogenlunde let for ham at finde sin egen.

Men goddag, Hans, sae hun højt på flere skridts afstand, — er det virkelig dig?

Hun valgte altså den kammeratlige stil. Hans blev rolig igen.

Han bekræftede, at det virkelig var ham —, endskønt, som han tænksomt føjede til, hvem er man i grunden virkelig af de forskellige, man er?

Å, sae hun leende, — jeg er såmænd kun een, og jeg ved da nok, hvem den virkelige er.

Hans smilede ubestemt og tørrede en hængende dråbe af næsen, med hånden. Bagefter indså han over for hendes blik, at lommeværklæde havde været bedre.

Lilian fortabte sig i en række spørgsmål, hvordan det gik, om han altså studerede jura, og i stedet for at vente svar fortalte hun om sig selv. Hun havde været ude, og hun havde oplevet så meget morsomt, og nu var hun hjemme igen for en tid.

For det tilfælde, at hun ventede svar på sine spørgsmål, fortalte Hans lidt om sig selv, og så kom der en pause. Hendes blik var smilende som før, lidt mindre spottende, men det kom måske kun af manglende anledning.

Nå, du går her og morer dig, sae Lilian så.

19

Hvordan det? spurte han mistroisk. Den antagelse, at han gik her inde og morede sig kunde meget vel være ironi.

Du gik og smilte, da jer, først opdagede dig, men det gik væk, da jeg sae goddag Hans, sluttede hun alvorlig.

Nå ja. Jeg gik bare og havde lidt sjov for, med mig selv, forstår du.

Du sjov, gentog Lilian. — Nej.

Det ved man ikke, svarede han kort.

Hendes blik sank og gled ned ad ham. Hun tog måske øjesyn af hans sommerfrakke, der var ny, men billig og altså sagtens allerede så gammel ud.

Hvordan er det ellers at være student? spurte hun lavmælt. — Er det ikke morsomt?

Han så ned ad hendes elegante skikkelse og svarede smilende: Jo det er. Du ser jo, jeg går og griner. Men morsomt i den betydning, du tar det, er det just ikke.

Hun rettede sig og lo ham ind i ansigtet: Jeg får den ene efter den anden. Ved du, spurte hun lavere, — hvad jeg tror om dig, Hans?

Nej, svarede han, og det dirrede i ham som før. Han følte, at der stadig var områder mellem dem, hvor det var farligt for ham at komme ind.

Jo, sae hun venligt, — og det siger jeg ikke for at gøre gengæld for det, du har givet mig, nej, men jeg tror ikke, du bryder dig om at være ung. Der er virkelig nogen, der er sådan, jeg kender flere. Nogen forstår det ikke, men du er jo så klog og kunde godt ha forstand på at nyde din ungdom, men du bryder dig ligefrem ikke om det.

Ja, sae han langsomt, — du har jo nok mere ud af det.
20

Ja, det har jeg. Tak fordi du kunde sige det uden et ubehageligt smil. Jeg synes virkelig, det er morsomt at være til.

Ja, men jeg, Lilian, jeg har det nok sådan, som det er bedst for mig.

Der kom et pludseligt lyn i hendes blik, spottende og flammende: Det tror du, Hans, men du ved det ikke.

Han sae henkastet som noget, der ikke lå vægt på: Jeg er desuden fattig, så det er ikke så næmt.

Å snak, svarede hun med en lille latter, der lød forbitret, — det er slet ikke det. Nå men, jeg må sige farvel. Jeg har vist også opholdt dig længe nok. Jeg skal møde nogen af mine bekendte på en restaurant på Kongens Nytorv.

Hendes stemme lød uvenlig, og han svarede i en lignende tone: Nå, så er det vel dær, hvor man får det bedste smørrebrød i København?

Hun gik tæt ind til ham og sae halvhøjt: Hvorfor siger du det? Har jeg nogen sinde givet dig grund til at tro, at den slags betyder noget for mig? Men det er altså sådan, du tænker om mig. Ja ja da, men du tar fejl. Farvel.

Hun blev vred, tænkte Hans. — Nå, men det er også godt nok.

Da han så op, stod Lilian foran ham igen. Hun sae med et smil, som om der aldrig havde været andet mellem dem end venlighed: Jeg vilde egentlig forfærdelig gerne ha dig med, men jeg kunde ikke komme afsted med at sige det. Der kommer en dame, en lidt ældre, men det kan jo aldrig gøre dig noget. Vil du ikke gå med, Hans?

Han svarede lige så venligt og et øjeblik ganske afvæbnet: Nej, tak, Lilian. Jeg kan ikke. Nej, jeg kan ikke.
21

Hun nikkede, og så gik hun, uden et ord.

Lilian var sød. Det så han godt, skønt han ikke følte noget rigtigt ved det. Nej, han var ikke så betaget af hende, som hun sikkert havde beregnet. Ja selvfølgelig, det var beregnet, tænk, at han ikke havde forstået det straks. Hun var vred, da hun sae farvel, men så faldt det hende ind, at det kunde være morsomt at prøve på at gøre ham blød. Det så måske ikke så stolt ud at komme igen, men det brød hun sig ikke om. Hun vilde gøre sit forsøg med ham, og hun havde fornøjelse af det. Han blev blød, han svarede på en måde, så hun måtte tro, han egentlig gerne vilde med, men var ked af, at han måtte sige nej, for tøjets skyld muligvis. Han svarede ikke stolt nej, kort og godt. Nu gik hun og smilede. Hun forsøgte heller ikke at overtale ham, da han tøvende sae nej. Tøvende, sådan tænkte hun nu. For det var jo aldeles ikke et ja tak, hun ønskede at høre.

Ja, det var jo slemt. Nu var hun oven på, og hun tænkte sig ikke, at det måske bag efter faldt ham ind, at hun sådan havde spillet med ham. Det havde han godt af. Å ja, men Lilian overvurderede alligevel sin lille sejr. Det hele betød ikke så meget for ham, at han følte det som et større nederlag. Der var noget her, hun tog fejl af. Hun var fortryllende, men hun havde ikke den magt over ham, som hun troede.

Hans Egtved tænkte så ivrigt og forbitret, at det kunde ses på ham, men han var optaget af sit og lae ikke mærke til de blikke, der blev stående på ham. — Men det er i det hele taget ingen lykke for mig, at jeg har lært hende at kende. Det er vel et udslag af livets spot, at lykke var 22det ord, der først faldt mig ind, da jeg traf hende. Jeg er altså forbandet til ikke at glemme hendes øjne fra den første gang, jeg talte med hende. Jeg læste et ord ud af dem lige straks, lykke. Senere lykkedes det mig også at tyde den anden glose,

spot. Hun var dejlig, inden jeg fik læst det andet ord. Mig forekom det jo, for jeg var forrykt og endnu mere ung end forrykt, at hun bød mig ind i et land, der var nyt for mig, men allerede meget tænkt på. Jeg syntes, hun lovede mig alting. Jeg var rede til at gå med. Hun så, i hvilken grad jeg var rede til at følge hende, det havde hun allerede da set andre mænd være, og det andet ord kom frem i hendes blik: spot. Andre mænd har tydet det end jeg, de har taget deres tydning med et smil, jeg gjorde lige det modsatte. Det irriterede hende, og hun gør et forsøg, hun byder mig virkelig med sig, nå ja, kun ind i en restaurant, men af udtrykket i hendes øjne i det øjeblik kunde en mand, der var mindre klog end jeg, godt tro, at det var selve lykken, hun bød. Der er heller ingen, nej der findes ikke en mand i verden, der har mødt et blik som det. Jeg ved, det er ikke til at tro på, men der er ingen, der kan se på en mand som hun. Ordet spot, som hun kan slette af sit blik, når hun ønsker det, trådte meget læseligt frem, da jeg sae nej.

Mon jeg nu ikke endelig er kommet fri af hende?

Kunde du beholde dette kolde stivnede blik, Lillian, som en sfinks der har set igennem mig, set alting og er færdig med mig. Men dit blik skifter, du ser stadig noget, du ikke kan tyde, så lidt som jeg over for dig. Men hvornår, Lillian, kan vi på den måde komme fri af hinanden?

Hans kom til at le ved tanken om et minde, fra da han var sejsten år. Det var en pige hjemme, der vilde ha ham med til noget, det var både bal og stort gilde og mange mennesker, det skulde blive morsomt. Hans og den pige var meget gode venner, sådan, og hun tænkte måske også, han vilde sige ja, men da han havde hørt på alt det, der skulde være, de mange mennesker, og hvor morsomt, svarede han ganske kort og tørt nej. Han gjorde det med sådan en bestemthed, at pigen ikke forsøgte overtalelser. Hun så koldt på ham og sae vredt: Du siger altid nej. Og dermed gik hun. Hun kom for resten ikke igen. Hun kom aldrig igen. Han havde siden tænkt en del over det og i grunden bedre forstået sig selv efter det.

Det tog til at regne voldsomt igen. For en time siden, da Hans gik hjemme fra, var gaden tør, nu skinnede den af væde. Gaden var som en flod, oven over lyste himlen som en anden flod, bægge grå og lysende. Regnværet var en fest. Gaden, når den er tør, ligger hen, støvet og livløs som en vej. Giv den regn, og den blir til et stykke himmel, der stråler stærkere end himlen selv. Vogne sejler, mennesker svømmer. Folk, der har syn for det, ser glade ud. De andre, der er sure og ikke ser, at himlen falder ned for deres fødder, ser i deres gnavenhed også morsomme ud.

Kongens Nytorv ligger som en sø af gammelt sølv. Oven over står regnen, levende og groende som en omvendt skov, der har sine rødder for oven og vokser ned ad i sin lune forårsgrøde.

Og så er man ung og fattig. To skønne ord, der stråler mod hinanden, og selv om fattig kan synes grå, samler ung dobbelt glød i sine farver, og fattig tar til at lyse om kap med ung. Ens ungdom rækker højere end fra støvler med slidte såler og en våd studentertue. Ja, ungdom er en fantastisk palme, så høj at ingen regnsky kan nå op og lukke sig om den.

En vogn kom i fuld fart forbi Hans langs kantstenen, den sendte en plade af grumset vand til værs, et del af det ramte hans ene knæ og gik igennem til skindet. Han rystede sindigt sit bukseben, tørrede efter med hånden og gik smilende videre på sin vej til universitetet.

Se, nu sidder Lillian sagtens på sin restaurant med en ven, en tynd fyr, der gør, hvad han i sit ferske sprog kalder for kur. Han morer hende, hun ler, men hun foragter ham. Det ser han ikke. Det er han for tynd til. Han synes, hun er storartet og veed ikke, hvad hun virkelig er. For hun er alligevel adskillig mere værd, end han kan se. Hun er bedre værd end hans tynde gøren kur, han fortjener hendes ringeagt. Hvordan er sådan en tynd fyr også kommet i hendes nærhed? Kan hun ikke sætte en brand i ham, så han sprutter af som en grøn pind i en kakkellovn. Hun kunde i alt fald gøre det, om nogen ellers. Men andet end at blive brændt op, er der ikke at vente hos Lillian. Jeg ved det, Lillian, bedre end nogen. Jeg har selv været nær ved det. Da var jeg også grøn, men du tørrede mig, og dermed er det forbi.

Men hvad vil du gøre med ham Lillian, ham, en af dine hanner, som jeg ser ta hatten af for dig på gaden? Vil du en dag tværs igennem din foragt forelske dig i ham. Gør det. *Mig* blev det altså ikke, som jeg engang håbede. Jeg kunde bare ønske at fare i din tynde ven, så at han for en gangs skyld kunde komme til at opleve, og du med for resten —

25

Hvad kunde jeg ønske? Jeg har ikke flere ønsker, så vidt dig angår. Farvel, Lillian.

En fattig ung mand, der arbejder strængt og fryser lidt om vinteren, kan få indtryk af rigdom, når solen en dag skinner ind til ham og gir ham del i sin varme. Han flytter sin stol og rykker bordet efter solen. Juraen skubber han til rette, dækker den mod solen med sit hoved. Solen falder ned ad hans venstre side og hånd, varmer ham til knæet, den brænder også for oven på hans øre, og der er sket en forandring i hans tilværelse, en stor uven, kulden, er han nu fri for, hans liv er blevet det bedre. Men han glemmer at læse, solen fylder hans tanker med billeder, og han ser ikke det, han er ved.

For fjorten dage siden ved stranden skinnede solen som i dag. De var et helt selskab, de spiste deres mad siddende i sandet eller på de store sten nede ved vandet. Marie hed en, der sad ved siden af Hans Egtved, hun havde påtaget sig at sørge for ham. Hun havde et varmt ansigt og sorte øjne, næsten sort hår. Hun var atten år, fik hun engang lejlighed til at sige, men hun sørgede moderligt for Hans, og noget moderligt var der også over hendes varsomme bevægelser, der aldrig havde hast med at få sig gjort. Hun knækkede med omtanke et æg til ham mod en stor sten, pillede den halve skal af og gav ham det så, med tilhørende salt og to stykker brød lagt sammen, med en undskyldning, for de var jo i det fri, og han kunde på den måde bedre regere med det. Ikke længe efter sae hun: Her er et til, og holdt det i hånden rede til at knække skallen mod den samme store sten, og hun føjede overtalende 26til, idet hun strøg en tjavs til side, der hang ned i den venstre side af hendes smil: Tag De bare det med. Det har De godt af. Så knækkede og pillede hun. Atten år var hun. Hun hed Marie. Da han havde spist det med, satte han de to skaller inden i hinanden og satte det hele ud at sejle. Marie fulgte opmærksomt med og sae: Nej, den falder om på siden. — Så lae han en lille sten i som ballast, båden rettede sig og sejlede ud efter, hvor vinden tog den, og bølgerne fik den til at hoppe. Marie sae: Det går ikke, — og det var rigtigt nok, der kom en bølge og sendte fartøjet til bunds. Det varede ikke længe, sae hun og så tankefuld på ham, sådan at han måtte tænke noget mere ved det. Ja, sae han, det var altså en æggeskal på havet. — Hun svarede eftertænksom: Ja, man plejer vist at sige en nøddeskal. — Og så lysnede det pludseligt i hendes ansigt, og hun sae: Nu skal De ha et stykke med ost. Men han så bestemt på hende og spurte: Hvad var det, De nu tænkte på? — Jeg? sae hun, — det med nøddeskallen? Nej, det tænkte jeg ikke noget ved. Det vil jeg snarere tro om Dem.

Hvorfor vil De det?

Vil De gærne ha, jeg skal sige Dem det?

Det er derfor jeg spør, sae han, og syntes selv, det lød altfor bestemt.

De tænker altid, det kan man se på Dem. Så snart De sætter Dem, som nu her, hvor vi skal spise, begynder De at tænke. Også når De spiser, og ingen taler til Dem. Men når man siger noget til Dem, så holder De op med at tænke og siger noget, som De i grunden er lige glad med at sige. Værsgo, her er et stykke med ost.

Han tog maden og spiste af. Så sae han: De tar fejl i 27det, De dær sae. Jeg vil gærne bort fra mine tanker og tale om noget andet.

Hun så op fra det stykke mad, hun var ved at smøre til ham og sae: Det synes jeg også, jeg har hørt eller læst om, men man kan ikke mærke på Dem, at De har det på den måde.

Han tænkte irriteret: Det er skidt med dig, for hvad skal du gå og tænke for i den grad, at det blir påfaldende for alle mennesker? Nej tak, sae han, da hendes hånd kom hen imod ham med et stykke mad på fingerspidserne, — jeg skal ikke ha mere.

Hun så hurtigt til ham, lidt sky og iagttagende, om han måske var blevet stødt eller bare var faldet i tanker igen. Da han lidt efter begyndte at tale til hende, skiftede hendes ansigt fuldstændigt udtryk, formodentlig svarende til, hvad han selv forandredes, når han fra at tænke gik over til at tale. De talte om solen, der lå fuldt over vandet, om været og dagen. Ved siden og bag ved talte og lo de andre.

Hans Egtved tog sine øjne fra bogen, der nu lå i fuld sol og blændede ham. Han måtte ha stirret længe på den, for han kunde næsten ingenting se. Han havde ellers ikke tænkt videre på Marie i den tid, der var gået. Dog havde hans tilværelse haft et mere venligt udseende siden den dag. Da selskabet rejste sig for at gå til stationen, holdt han og Marie sammen. Hun vilde gærne fortælle om sit eget, da det viste sig at interessere ham. Samtidig var hun meget omhyggelig for ham, hun passede på nedhængende grene og rødder i skovbunden, som om det var en selvfølge, at han havde andre ting i tankerne. Hun lo ikke af ham, hvis en gren kom til at ta hans hat af. Hun 28børstede hatten af og gav ham den med en bemærkning om, at det var en skam. Hun havde et årvågent øje med ham, men tillige et meget opmærksomt blik, når han talte. Hvad forestillinger gjorde sådan et pgebarn sig om en mands tanker? Vilde hun gærne kende dem? Var hun i sin uvidenhed om dem betaget af dem? De talte om at være ung. Hun lod sig ikke på mange unge pigers vis forlyde med, at det var dejligt at være ung, eller vanskeligt. Hun gik uden om det smilende. Han sae derimod: Det er ikke næmt. Nej.

Nej, sae hun med en mærkelig stemning i det ene ord. De var kommet til et blødt sted. Hun satte med et sæt foran ham, rakte ham en hånd bag ud, for at han kunde gå lige efter hende. Hun holdt hans hånd længer, end der i virkeligheden var blødt. Men hun spurte ikke om noget. Derimod havde vel nok hendes hånd sagt ham noget. Sådan en hånd, der er varm og sjælfuld, fortæller i sit tavse sprog, at kvindens godhed overfor manden er hendes svar på hans tanker.

Hans Egtved slog sin bog i og gav sig til at gå rundt om sit bord, der var kommet til at stå midt i værelset. Lige med et vilde læsningen ikke skride for ham. Han gik hen til vinduet og stirrede ud ad det, uden at se andet end den udsigt, han havde et sted over hendes skulder. Hun havde vendt sig mod en udsigt

over søen, og han stansede bag ved hende. Han så over hendes skulder vandet og hendes lyse hals. Hun viste ham en villa ovre på den anden side, den var rød, han så på villaen og på hendes øre, der også var rødt, men lysere. Synsrandens bugtede linje, og hendes kinds bue gik på tværs over hinanden i diset blå og dunet rødt. Hun vendte hodet en 29smule, fik drejet et øje om på ham og sae bare: Ja. Han svarede: Ja, og dermed gik de videre. Ja til hvad?

Hans Egtved tog bogen og smækkede den ned i bordet med et spetakkel. Bogen blev så ude af sig selv over en så usædvanlig behandling, at den sprang ned på gulvet. Han gav den et stort spark, så lå den henne i et hjørne halvåben med krøllede blade.

Du er et fjols, sae Hans Egtved til sig selv, for hvad kan det nytte med en pige, der siger ja, når du kun vil ha en, der siger nej? Og hvad skal det til, at du står fem minutter og ser over skulderen på en pige, når du gerne vilde la dig smile hånligt til af en anden, hvis du med det kunde købe dig lov til at stå og se over hendes skulder bare et kvart minut? Du sidder her og laver dig indbildninger om en Marie, der tar dig alvorligt, mens dit største ønske er at være til spot for Lilian, der ser igennem dig, hvad for en tosse, ikke til at ta alvorligt, du er. Han bøjede sig ned og tog sin bog op, glattede bladene ud og gjorde den en tavs undskyldning. Så satte han sig til at læse, så langt borte fra solen, han kunde komme.

Klokken er fem. Klokken seks kommer hun hjem for at spise til middag. På mindre end en time kan jeg være i Hellerup. Jeg har en derude, jeg manuducerer. Det vil jeg sige.

Han sprang op og kom ned på gaden, skyndte sig hen til en sporvogn.

Hun vil blive overrasket, hun vil sige: Men goddag, Han, hvordan kommer du her? Jeg vil sige: Jeg har en, jeg manuducerer her ude, og det vil hun smile af og ikke tro. Hun ser dejlig ud, men ikke god. Hun vil spørge, hvordan det går, og jeg vil sige: Jo såmænd. — Hvis jeg 30 vilde spille komedie, kunde jeg svare: Det går storartet, — men det gør jeg nu ikke. Jeg vil være, som jeg er, hvad jeg ikke glimrer ved. Så vil hun løfte øjenbrynene og gærne tro, at jura ikke er så morsomt. Den forklaring vil jeg afvise, og hun vil forstå, det er noget mere alvorligt. Det vil hun smile overbærende til, og hun vil sige, at jeg skal hellere la være at gå og lave mig sådan noget. Jeg morer mig naturligvis for lidt, det er det, der er i vejen. Hun ser selv ud som en, der har det morsomt. Så vil jeg fortælle om noget, jeg for nylig har været med til. Jeg vil fortælle om en pige, jeg har truffet, og jeg kommer til at se mere tilfreds ud. Det kommer aldeles uforvarende over hende, hun kan ikke skjule, at hun blir skinsyg. Det er hun næmlig, meget. Men hun vil skynde sig at komme til at le og sige, det er storartet, og lad os sætte os lidt her på bænken og tale lidt mere om hende. Hun sætter sig hos mig, hun anbringer sig. Nu er hendes arm ikke bar på grund af frakken, men der kan lægges meget i hånd og fingre. Og så har hun foden. Frem for alt halsen og hodet. Hun vender siden til mig og har mig hele tiden i øjenkrogen for at følge virkningen. Den kommer. Især da hun ikke sidder lige, men hælder sig ind mod mig. Jeg sidder og ser, der er ingen som hun, men da der er måde med min galskab, siger jeg det ikke. Hun ved ikke, hvad hun skal tro, men vil dog ikke forsømme en lejlighed til at gøre indtryk. Mens jeg taler og mest sandsynligt hakker i det, ser hun fuldt på mig og afslører mig med et smil. Så vilde jeg nok ønske, jeg var en af hendes almindelige tilbedere, så jeg kunde slå armene om hende. Heldigvis er jeg det ikke. Jeg rejser mig og siger: Klokken er fem minutter over seks. Jeg må hjem. Farvel Lilian, 31det var hyggeligt at tale med dig. Hun vil springe op, meget ophidset, men i det samme dame igen, iskold og pragtfuld at se til. Hun vil igen på en anden måde være den eneste, der er til, og hun vil byde mig farvel med et smil, der gør mig rasende. Jeg vil aldrig se hende mere.

Sporvognen holdt. Hans Egtved stod ud. Men hvad vilde han her. Træffe hende. Han var ikke herre over sig selv. Nej. Han gik ned ad en villavej langt fra hendes og gik op og ned dær for at komme lidt til ro, inden han tog en sporvogn hjem. Han følte, at han havde det forfærdeligt, men her var han alene. Ingen skulde se ham, før han igen nogenlunde så ud som et andet menneske.

Lige med et råbte en kendt stemme til ham over vejen: Men goddag, Hans, hvordan kommer du her? Det er rigtignok længe siden.

Lilian kom løbende over vejen. Hun stod med et spring foran ham og sae forpustet og leende, idet hun tog ham i hånden: Det var rigtignok en overraskelse. Og så med et slag var hun alvorlig. Hun spurte tøvende: Hvordan har du det?

Jo tak. Meget godt.

Du læser altfor meget, Hans. Hvorfor gør du det? Hvad har det at sige med et år mer eller mindre? Du kan da sagtens få penge at låne, hvis det er det. Du må ikke overanstrengte dig, Hans, hører du?

Han var kommet lidt til ro og sae: Det gør jeg i grunden heller ikke. Det at læse er ikke så slemt, som du tror.

Hun så undersøgende på ham og spurte: Hvordan har du det ellers?

Han væbnede sig med et smil: Der er ikke noget ellers.

Hun afviste med et alvorligt ansigt denne udflugt og 32sae: Ja du vil jo ikke snakke med mig om det, der optar dig. Det er underligt. Men du er jo underlig. Sig mig, ja nu tør jeg ikke spørge, om du keder dig, for så snapper du vel, hun lo undskyldende, — men har du slet ingen fornøjelser, sådan?

De gik frem og tilbage på den korte villavej. Lilian sae: Dær er en bænk. Lad os hellere gå hen og sætte os. Jeg har gået så meget, jeg er ikke fri for at være træt."

Nej, sae Hans smilende, — du kommer til så mange ting, det blir du træt af. Jeg har det mere ensformigt, men i grunden keder jeg mig mindre. Nå, men jeg har også mine fornøjelser. — Hans fortalte om udflugten, han havde været med til. Navnet Marie nævnte han ikke. Bag efter spurte Lilian selv om navnet.

Hun hed Marie, sae han. Han så, det gjorde indtryk på hende, at han nævnte hende ved fornavn. Hun sad vendt imod ham og hørte alvorligt på, hvad han fortalte. Men det blev alligevel ikke til ret meget.

Hun er da rar, sae Lilian. — Men du er et lykkeligt menneske, Hans.

Hvorfor er jeg nu det?

Jo, for når en kommer til at holde af dig, så blir det alvor, og det er jo lige sådan med dig selv. Så kan man sagtens blive lykkelig.

Med de ord stillede hun sig altså på sin plads til ham, som en der ser til, ganske køligt og naturligvis lidt interesseret, men med en sindsro, der var i modsætning til den hæftighed, hvormed hun ellers levede sit liv, for den kom jævnlig frem i hendes væsen og var næsten altid i hendes blik, undtagen lige i dette øjeblik, da det var lidenskabsløst, betragtede en skæbne, der ikke berørte 33det lidenskabelige i hendes natur. Hans så i et syn, hvordan hans liv vilde ha været, om Lilian var kommet i glød af skinsyge og havde glemt sig selv. Nu var alting forbi. Det var en tilgift af ondt i dette forfærdelige øjeblik, at hun også i sin kølighed var dejlig. I et vildt syn så han for sig en Lilian, der svarede til det billede, hun selv havde nævnt: kvinden, der aldrig kunde slippe ham, når hun engang var kommet til at holde af ham.

Lilian havde rejst sig. Hun så bort fra ham, og sae med en urolig og hurtig stemme: Klokken er mange. Jeg må gå.

Ja. Jeg vilde bare bemærke, at der må jo også være et andet tilfælde, nemlig en kvinde, der vel holdt af mig, men alligevel ikke lod sig holde fast. Den slags, der er både lidenskabelige og ustadige, er der dog en del af.

Lilian lo: Det er rigtigt nok, men jeg tror nu ikke, at de netop vilde blive forelskede i dig.

Han så ind i hendes øjne, der ikke var kolde længere: Å, det skal du såmænd ikke sige, sae han, med det særligt nøgterne landlige tonefald, som hun ikke kunde lide.

Lilian lo højt og rakte sin hånd til farvel.

Hans sae: Du skulde le lidt mindre, Lilian. Alvor vilde undertiden klæde dig bedre, end du selv tror.

Jeg skulde bestræbe mig for at komme til at ligne dig noget mere? Nej, det tror jeg ikke, jeg vilde ha ret megen glæde af.

Han svarede med den bondestemme, han stadig havde i sin magt at bruge: Nej, sågu, det kan der vel være noget om. Ja ja, men så farvel, Lilian. Det var hyggeligt at snakke med dig.

34

Da de to studenter drejede om hjørnet fra universitetet ind i Nørregade, blev de modtaget af et voldsomt vindstød og en hård regnbyge, der ramte dem i ansigtet som et skud hagl. Den ene trykkede lorgnetten bedre fast, den anden trak studenterhuen længere ned mod ørene.

Pyh, sae den ene og spyttede vredt ad det rasende vær, — det var ikke morsomt inde ved juraen, og dette her tossede vær er al den opmuntring, man får, når man kommer ud. Hvad mener du, Hans Egtved, nå det står for resten skrevet i ansigtet på dig. Du ser lige så sur ud som jura og aprilsvær til sammen.

Hans smilede uglad: Man kan vel ikke vente sig andet af April.

Nej, føjede den første til, — og af jura. Og lige med eet skinner solen midt i det hele. Men du er en tålmodig sjæl. Du minder mig om en, jeg kender. Han og jeg drejede en dag om sådan et rasende hjørne. Mig fik det til at bande, men han så tålmodig ud ligesom du. Jeg spurte ham, hvad i alverden han grinte af, og ved du hvad han sae: Det var ligesom jeg lige med eet havde mødt min kæreste. Det er vel noget

lignende, du tænker.

Hans Egtved tav. Solen skinnede ned gennem de oprørte skyer, og et øjeblik efter slog de sammen om den igen.

Nå ikke det, sae kammeraten tørt. — Sig mig, har du varme hjemme?

Nej. Jeg holder gerne op med at fyre i Marts.

Lige sådan her. Klamt værelse og våd overfrakke, det er altså, hvad der venter en hjemme. Det er studentens glade liv, hvad Hans?

Hans Egtved så på vennen med et forundret smil, der blev gennemtærsket af regnen: Tænker du virkelig over sådan noget? Jeg mener, mere end et øjeblik. Og selv om man lægger mærke til, at man sidder og fryser lidt, kan det så ikke være lige meget?

Ja tak for den lille præken. Men når jeg blir sagfører, forudsat jeg holder ud så længe, så vil jeg ha oprejsning, jeg vil nyde livet. Jeg kræver erstatning for udstået meen og overlast.

Hans Egtved lo: Du er storartet, Niels Brade, du får såmænd også nok din erstatning af livet. Han fortsatte i tanken: Ja det er et storartet humør, men jeg tror ikke, det holder.

Hør du Hans, lad mig hellere høre, hvad du rigtig tænker om mig. Nå ikke. Nej sådan en vismand bruger vel at holde det ved sig selv. Hvor gammel er det du er? To og tyve? Jeg er syv. Ja jeg har spildt tiden, men jeg blir alligevel færdig tre år før du. Så kan du blive fuldmægtig hos mig, Hans, det er lige meget. Føj for pokker, formelig skreg han, da de kom ud på Vestervold, — dette her er da endnu værre. Den mand, der troede han mødte sin kæreste ved hjørnet af universitetet, vilde da tro, det var sin kone, han rendte på her. Har man kendt mage til hysterisk vær? Nå, men nu er det allerede ved at tabe sig. Nej se, Hans, derovre. Ser du den pige, der står ud af en vogn sammen med to mænd? Det er en, du kender. Jeg har mødt dig med hende en dag. Hvad er der med hende og Hans? spør jeg mig selv og er lige klog. Men jeg kan godt forstå, du kan smile ad sådan et forbandet vær. Jeg vilde også synes, livet var storartet, hvis jeg kunde gå med sådan en pige ned ad Bredgade. Hvis hun vilde stå stille og snakke med mig en halv time, så ville jeg ikke være nær så ivrig, som jeg var før til at kræve erstatning — Nå, men det vil du åbenbart ikke snakke om. Ja, ja, jeg er nu også lige glad, med regnen mener jeg. Min værtinde låner mig mandens slobrok, han er død, forstår du, og så sidder jeg lunt og godt og læser Christian den femte. Du skulde gøre det samme, Hans, men det er naturligvis mere fornæmt at fryse.

Der kom et blegt smil over Hans Egtveds magre ansigt: Det har jeg aldrig tænkt over.

Ja, men så tænk over det, Hans. Nå nu skal jeg denne her vej. Farvel.

Lidt efter gik Hans Egtved forbi de store vinduer i en restaurant. Yderst ved vinduet sad Lilian. Der var også en anden dame og to mænd. Hun syntes at se ham, men hun kunde vel ikke vide, om han havde set hende. Han gik videre. Han sloges med regn og storm helt ud på Nørrebro. Det var et hårdt vær, men den unge mand gjorde sig stiv og gav ikke efter. Våd blev han dog, især ned ad benene. Lidt inden han var kommet til sin dør, gik han ned i en kælder og købte for tyve øre grisesylte, en klat sennep og en flaske hvidtøl. Snart efter sad han i sit værelse og spiste sin middag på en emalietallerken. Den våde frakke havde han hængt på et søm. Den kunde nok tørre lidt, mens han spiste og bag efter, som han plejede, gik op og ned ad gulvet og røg. Et stykke ost blev fundet i skabet, dertil en klat margarine på en underkop. Hans Egtved var uden ophold i fuld gang med at spise. Det var blevet sent i dag, klokken var halvtø.

Når en mand begynder at spise, viger hans genvordigheder i baggrunden. Stemmer, der ellers kan plage, tier mens han stiller sin sult. Intet tungsind er så sort, det lysner, når der kommer noget ind til tænderne. Sennop river i næsen, sylten fedter i halsen, snart fråder hvidtøl i en kop, en besk og sød drik løber ned og skyller fedt og skarpt væk.

Nu sidder de derhenne og stikker til dekadent smørrebrød, hvor pålæg hænger bredt ud til alle sider, mens der blir fuldt med smør om tænderne, og mens det hæderlige brød næppe er til at smage. Disse ynkelige klatter mad, der sammenlagt kan gå i een mundfuld, deler de imellem sig med kniven. En spiser halvandet stykke, den mere sultne to og et halvt. Det kalder de at spise, hvad der er noget helt andet end at få mad. Og oven på det vælter de sig fulde af øl og kaffe. Skål, Lilian. At se dig spise, det er der ikke nogen fornøjelse ved. Du stikker til det som til så meget andet. Det kalder du at leve. Vil du dele min fjærde rundtenom med mig? Den er lidt tyk, men jeg har en temmelig god ost at komme på. Det er en af mine flotheder. Nej, vi kan ikke spise med hinanden. Vi kan ikke dele livets brød, vi to ikke. Nej. Det var også sådan noget, du sae sidst. Vi er af forskelligt humør over for livet.

Lidt efter gik Hans Egtved op og ned ad gulvet og indsugede begærligt tobakkens beske og søde gift. Lyrikken gik af ham, og han begyndte at tænke. Tre år endnu på denne måde, ikke mindre fattig, snarere

mere. Og så et par år, inden man kom i gang med noget, altså nærmest fortsættelse af fattigdom. En student har lov til at være fattig, en sagfører ikke. Han har at være velhavende, ellers har folk ingen tillid til ham. En fattig student derimod har folk meget tilovers for, jo fattigere, des mere. En sagfører omvendt: Han sidder hårdt i det, altså trækker han os op. Lad os hellere gå til en anden.

38

Altså, først tre år, der efter mindst to år. Til den tid er Lilian seks og tyve år.

Hans hænder rystede lidt, da han stoppede sig en ny pipe. Han tog sig i at ryge altfor voldsomt, så pibehodet blev hedt, og det stred mod hans opfattelse af ordenlig rygning. Tobak smager kun godt fra et tempereret pibehoved. Han tog sig fornuftigt i nakken, svaledede sit hoved og pibens og skulde nu til at bestille noget.

Det var for koldt til at sidde stille og læse. Han så med uvilje på sin frakke, som han blev nødt til at ta på. Han kom i tanke om Niels Brades ord og gik ud på gangen. Dær hang i den mørkeste krog en gammel kåbe af frøken Olsens, en af disse grinagtige tingester uden ærmer, men ellers af klæde og vel foret, et gammelt arvestykke, der ikke var til noget nu mere. Han bankede beskedent på hos frøken Olsen og forklarede lidt forlegen, hvad han vilde.

Frøken Olsen var lidt længe om at forstå, men da det gik op for hende, strålede hendes gamle ansigt, og hun sae: Ja værsgo, hr. Egtved, lige så tit, De har lyst. Den er god til at ha over sig, og den kan varme Dem ned om knæene, sluttede hun med et blik på hans våde bukseben.

Så sad Hans Egtved i frøken Olsens kåbe og læste, med en spalte til venstre hånd, der skulde holde piben. Kåben var dejlig ned ad ryggen, den la sig om ham som sød stuevarme, men om knæerne var den vidunderlig. Dær kunde en frakke ikke slå til, men kåben tørrede ham. Han mærkede, hvordan det blev varmt og vådt om hans knæer, og efterhånden varmt og tørt.

Se til mig i venlighed, Lilian, og vær ikke vred for mine tåbelige tanker om dig. Du forstår jo nok, når du ser mig her, i en gammel piges latterlige arvekåbe, at jeg har opgivet enhver tanke om nogen sinde at vinde dig. Men deraf følger også, at jeg ikke mere vil tænke ondt om dig. Jeg kan i alt fald love dig, at jeg skal ikke byde enhver dårlig tanke om dig velkommen, bare fordi den mælder sig. Jeg skal ikke mere gå og hævne mig, fordi jeg hverken kan glemme dig eller komme til at elske dig og heller ikke få dig til at holde af mig.

Hvor regnen dog tæver mod ruderne. Alting slettes ud i regn, tage, jord og gade, vej og uvej, alt grønt falder gråt til jorden, kun alt, hvad der stritter står igen. Livet regner bort af jorden, livet falder, kun det døde stritter. Når regnen har raset, betænker den sig under en himmel, der ligesom lysner, og tar så fat igen med vild kraft. Alting regner væk, menneskene kryber sammen og er ved at forsvinde i jorden. Jordens våde dyndkugle blir mørk, dens lys går ud i den evige regn.

Og med dette billede af livet eller af sig selv eller af hvad, satte Hans Egtved sig til at læse. Men det var jo April. Lige med eet brød solen igennem, den stod fuldt ind ad hans vindu som ved et dømningsbrud. Hans Egtved tog sin overfrakke og hængte den op i vinduet. På en halv time var den tør, og han tog den på og gik ud for at få lidt sol, inden den blev dækket igen.

På Åboulevarden kom Lilian lige imod ham. Hun spurte straks uden goddag eller noget: Så du mig inde i restauranten?

Om jeg så dig? Hvor siger du?

Du så mig. I restauranten. Du sendte mig et skævt blik. Jeg nikkede til dig. Det svarede du ikke på. Hvorfor er det altid sådan imellem os? Hvorfor kan du ikke hilse og la mig få et smil? Hvorfor er det umuligt for dig at gøre sådan en lille bevægelse med hånden, som mellem to venner.

Å, Lilian, alt det er der såmænd nok, der gør.

Du behøver ikke at sige det med denne her bondekulde, som når din fader talte om en ko, der ikke duede. Nej, ingen kunde gøre det sådan som du, — hvis du gjorde det. De to mandfolk, var det derfor? Nej, det tror jeg ikke. Det er mig selv. Men hvad du tænkte, da du gik efter dette her skæve blik? Jeg ved ikke rigtig, hvad det er, men du tænker det samme endnu. Jeg vil bare sige dig, at jeg ser det nok. Nu ved du det. Jeg kan godt gå med det samme, hvis du ønsker det.

Lad os gå og tale lidt sammen. Jeg har noget at sige dig, hvis jeg kan få det samlet sammen. Jeg har tænkt på mange ting i dag. Det begyndte med min fattigdom, at det trykker mig at være så fattig, for jeg tænker alt for meget på det, når jeg ser dig.

Hans, det dær er noget vrøvl. Tror du, jeg skænker det en tanke?

Det varer heller ikke ved. Om tre år har jeg min eksamen. Men jeg tror, der er noget andet, der varer, noget med mig selv. Jeg har tænkt meget på dig.

Hm. Og du var meget ond på mig.

Å, ikke alene det?

Så. Jeg blir nød til at spørge dig om noget, Hans, det må du svare på. Jeg skal sige dig en ting, der er flere mænd, der har friet til mig, ja det må du jo finde dig i, hvis du kan. Jeg har sagt nej til dem. Det må du tro, hvis du ellers kan. Men når en mand blir forelsket i en, så blir han tit også gal på en. Det gælder ikke alene sådan skumle mennesker som dig, men meget almindelige mennesker, det skulde man ikke tro, jeg troede det ikke da i alt fald. Men nu kommer det altså, hvad jeg vilde sige. Kan det ske, at du somme tider synes bedre om mig, end du egentlig helst vil, og derfor blir mere gal på mig?

De stod et øjeblik stille på gaden, og så hinanden ind i øjnene. Men han svarede ikke. Han kunde ikke, han vidste det ikke. Han tænkte over det og havde virkelig ikke noget at svare.

Skal vi ikke ta en sporvogn og køre ud af byen? Det er jo et dejligt vær.

Jo, sae Hans, og så stod de op i en sporvogn.

Her er storartet, sae Lilian, da de kom ud. Her er ligefrem en markvej. Lad os gå lidt ad den. Han fandt gamle forårsplanter, som han kendte hjemme fra, gæslingeblomst og følfod. Hun huskede gammel botanik og lod sig belære af ham om det, hun havde glemt.

Du læser meget, Hans, sae hun og så på ham. Tre år, siger du. Behøver du at ta så hårdt fat? Så lærenem som du er? Men du må altså gi undervisning. Jeg kunde godt — hvis — Hun kom ikke længere.

Nej. Nu synes jeg, det skal være.

Det må i grunden være stort, sådan at ta fat. Jeg kommer jo aldrig til det, fordi jeg ikke er nødt til det, og de fleste jeg kender, heller ikke. Men det er da dejligt at gå sådan en tur ikke? Det skulde vi gøre en gang imellem.

De gik en time over marker og nærmede sig sporvognen igen.

Du kommer nu til at se bedre ud, sae Lilian smilende.

— Du blir også ligesom mere rar.

42

Han så grundende på hende og sae: Men der er noget ved dig, jeg ikke synes om.

Hvad er det? spurte hun, straks alvorlig og spændt.

Det er dit navn.

Å, sae hun og lo højt, — ikke andet. Det er også lidt kunstigt. I begyndelsen lød det helt underligt, når jeg hørte dig sige det.

For mig lyder det altid underligt at sige det.

Hvad vil du hellere ha, jeg skulde hedde.

Ja, jeg ved nu ikke, om du i grunden kan hedde andet end Lilian, men jeg synes nu, det er kønnere at hedde Inger.

Jeg vil gerne hedde Inger. Det kan du jo så kalde mig, når jeg kan nogenlunde gå an, og ellers, rimeligvis for det meste, kan du kalde mig Lilian.

Tak, sådan en tydelig inddeling vil jeg ikke være med til. Jeg kalder dig Inger, og det kan så udlægges på den ene og på den anden måde.

Ja ja, også det. Så er Inger mit navn mellem os to. Undskyld jeg var så fordringsfuld, at jeg vilde ha, det skulde bare være et kælenavn. Nå, men nu må Hans og Inger løbe, for dær kommer vor sporvogn.

Det var en rigtig sommerdag med sol og blæst. Hans og Lilian, der nu altid hed Inger, var kommet ud i Utterslev mose, der var mere vanskeligt og interessant end den derhjemme. Der var meget at gøre med at beregne og springe. De havde bægge to en lang kæp til at prøve sig frem med. De talte ellers mest om blæsten. Han var i 43nyt lærredstøj og havde ikke sådan følt sommervinden på sin krop, siden han som

dreng ikke havde andet end bukser og skjorte på. Hun gav ham ret i, at det er dejligt med stærk sommerblæst ind på den bare hud. Det var kun aldrig faldet hende ind, skønt hun havde vidst det, så længe hun kunde huske. Men han havde det jo med at tænke over alting.

Men sig mig nu, Hans, du som tænker over alting: Hvad synes du om mig? Pas på den tue, dær er ikke sikkert? Men altså, nu har vi kendt hinanden temmelig godt et år. Hvad synes du i grunden om mig?

Jo, Inger, sae han og stak med sin kæp til den usikre tue, — jo jeg synes i grunden, du er sød.

Nå. Ja, det er jo kun dig, man kan spørge om sådan noget. Andre mænd vil straks fare ud i behageligheder, også inden de kender en rigtigt. Dem kan man ikke regne.

Hm. Men det er alligevel morsomt at høre på dem?

Det er lige meget med andre mænd, Hans. Men jeg tror ikke, du blev færdig. Der mangler et men. Altså, jeg synes i grunden du er rigtig sød, men —. Videre.

Ja, Inger, du er rigtig sød, men du er ikke dig selv.

Nå. Her kan vi ikke komme længere. Vi må tilbage. Jeg har aldrig gået i noget så spændende. Tænk, at du har vidst i fem år, at denne her mose var til, og aldrig har været her før i dag.

Jeg kunde jo ikke gå der, før det havde været tørre i lang tid, og før jeg havde dig med.

Hun stod og holdt ligevægt på en stor tue af hundegræs, han stod i det bløde med sine brede fødder, og sank ikke i, som hun vilde ha gjort.

44

Det lyder egenlig yndigt. Det vilde også ha været yndigt, hvis — hvis —

Hvis det havde været en anden mand?

Nå, det vil jeg ikke sige, for enhver anden mand vilde sige det, og han vilde ikke mene det. Du mener det heller ikke, men alligevel, — jeg ved ikke, hvordan jeg skal sige det. Det er noget, du sådan kommer til at sige, og som du også vilde ha ment — hvis — hvis

Ja du skal i alt fald ikke sige: hvis du havde været en anden. For det er ikke rigtigt.

Næ, altså. Jo hvis jeg havde været en anden, men alligevel mig selv på en måde. For jeg tror såmænd ikke, du vilde ha sagt det til en helt anden en. Nu drejer vi her af til siden, som jeg sae. Der blir et par steder at springe, men så blir det godt. Men hvis jeg nu var, sådan som du tænkte dig, så kunde du godt tænke dig at mene det, du sae. Du tænker altfor meget. Du kan tildels ganske godt lide mig, som jeg er, men på den anden side også ikke lide mig, som jeg er, og så igen kunde du i grunden godt lide mig, sådan som du kunde tænke dig, at jeg var. Uha, jeg blir ør. Her skal vi springe. Må jeg få din stok, den er længere. Ja, den er solid. Men der er jo et stykke at springe. Og der er det klare mudder imellem, Hans. Du falder ikke i, vel? Se så. Der er ikke så langt. Se her, hvor jeg sætter min fod. Ja nu. Ih, sikken et chok. Det var godt, tuen holdt.

Hans pustede, han tog hende under armen: Her kan vi gå og ha det lidt hyggeligt.

Ja i fem minutter. Dær fremme ved den lille busk blir det galt igen. Vil du tro, det har været noget af en oplevelse for mig, at hedde Inger. Som lille pige gik jeg i 45træsko, jeg havde blå øjne og hørgult hår. Jeg var så tillidsfuld mod alle mennesker og troede kun, de vilde mig godt. Sådan er jeg endnu. Som voksent menneske lod jeg mig lokke ud i en øde vildmose af bare tillidsfuldhed.

Hans så på hende fra siden: Ja, du er en stor komediant. Men når nu andre mænd, der kun kender dig som Lilian, opdager dig som Inger, hvad kan der så ske?

Så kan der ske det, at de også lokker mig herud og så — uha, sikke nogen grimme ting, du kan sætte i mig. Men du kan være rolig, lille Hans. Også dig kunde jeg sætte fra i tre spring. Jeg er ikke til at rende med.

Nej nej, Inger, bliv ikke så gal. Hvad er du i det hele taget til at med?

Jeg kan huske en dag for mange år siden, at jeg snakkede noget barnagtigt snak om det farlige ved at være en ung pige. Det gælder ikke mig. Det troede jeg måske den gang, hvis jeg troede noget i det hele taget.

Ja, Inger, jeg tror også godt, at du regner temmelig koldblodigt ud, hvad der skal ske med dig.

Ja, Hans du behøver ikke straks at lave et koldblodigt bonderegnskab ud af mig som over en vognfuld

grise, der skal til slagteriet. Jeg er jo ikke kold, men jeg er heller ikke tosset.

Det slog ham med en smærtelig indsigt, at et menneske, der tænker sådan om sig selv, er indrettet til, frem for alle, at nyde livet.

Ja, sae han, — vi er jo noget forskellige, Inger.

Ja sådan halvvejs. Du er nemlig heller ikke kold, men så er du tosset. Jeg ved bare ikke efter hvad. Du ved det vist heller ikke selv. Men det toner nok frem engang. Så skal vi se.

46

Se, Inger, når du taler sådan, kommer det rigtig frem i dig, det farlige og mærkelige, og du er ikke simpelt hen sød, som du ellers har øvelse i at spille. Ja undskyld, hvis det lyder stødende, — men —

Ih, stød endelig, Hans. Ellers vilde jeg ikke kende dig. Du skal jo ikke være sød.

Han tog hendes arm og trykkede den, for første gang i det år, der var gået: Vi har det nu dejligt og morsomt, Inger.

Ja utroligt dejligt, Hans. Din spartanske gøren kur, det siger jeg i fuldt alvor, er det mest fortryllende, jeg har oplevet.

Andre mænd, tænkte han og tav.

Hun var lidt foran, men nu vendte hun sig pludselig om imod ham. Der stod en stor munterhed ud af hendes mørke øjne. Hendes mund stod åben af et smil, der var stanset i eftertanke.

Se her, Hans, hvor jeg nu står, her er farligt. Det gynger under mig. Vil du med herud? Hvad er der neden under, tror du?

Han gik efter hende. Det sank under ham. Her neden under, sae han, er der vand og dynd, og der er forsvinden af alting. Alting glemmes dernede.

Trænger du til at glemme, Hans?

Jeg ved det ikke endnu, Inger, men jeg kunde tænke mig, at det vil gå mig sådan i livet, at jeg vil komme til at ønske glemsel.

Hun lo højt. Ellers var der ingen lyd rundt omkring: Hvis jeg ikke var så let til bens, Hans, og du tung, så kunde jeg godt tro mig i fare her sammen med en som dig.

Inger, selve det dær er farlige ting at sige.

47

Er det? Hvis du ikke vil høre mig sige det, må du ikke se sådan ud, som om du tænkte det, jeg siger. Men kom bare. Jeg vil godt række dig min hånd. Hop så, men fladt, ikke ned med et bums. Mærk, Hans, grunden sejler under os. Vi er på en farlig sejlads. Men nu forsigtigt, og hold fast. Ganske små skridt. Det dirrer. Å hvor det risler gennem ens nærver. Hvis dette her ikke er noget for dig, Hans, så ved jeg ikke.

Hvad så for dig, Inger?

Å, det er kun sådan et nærvespil. Men du tænker noget ved det. Det gør jeg ikke.

Jeg ved ikke, Inger. De tanker jeg får, kommer fra dig.

Jeg går igennem, Hans. Mine hæle er for spidse, mine fødder for små. Her er svært at komme over. Skal vi vende om? Nej. Vel? Nej. Hvis du tog og bar mig, men så blev du for meget tungere. Nej, tag mig om livet, og bær mig halvvejs, så lægger vi lidt af min vægt over på dine brede støvler. Ja sådan, det går. Se så. Tak. Nej slip. Nu er vi på fast grund. Blev du træt?

Å, det var bare første gang, Inger, jeg har haft dig sådan om livet.

Hm. Sådan en oplysning gir du på en meget pudsig måde. Du fortalte mig engang om damptærskning: Det var første gang jeg gik med en sæk rug.

Han svarede ikke. Der var noget spottende i hendes stemme, som han ikke forstod.

De gik nu rask frem ad på fast grund. Han vilde gerne ind i den bevægede tone fra før, men han vidste ikke, om han kunde få hende med. Det var vistnok sådan imellem dem, at tonen bestemte hun.

Ved du, hvad dette her minder mig om? sae hun med 48løftet hage og skråt blik. Om at være gift. Det spændende er forbi. Der er ikke noget mer, der sejler, og ingenting at hoppe efter.

Ja, det er vist rigtigt nok, Inger. På den måde har du fået klasket en nøgtern slutning på noget, der ellers var temmelig æventyrligt. Jeg tror nok, du ynder den slags.

Ja Hans. Jeg får tit sådan nogen sjove indfald, når jeg ser på dit ansigt. Sådan noget hænder mig.

Nå ja. Også med andre, kan jeg tænke.

Ikke så meget. Uden at rose mig selv, har jeg i grunden de fleste sjove indfald, når jeg er sammen med dig.

Hm. Det skal der nu en specialist i Inger til at forstå.

Ja, men det burde du jo være.

Jeg er det vist mindre end mange andre.

Så er det nok, fordi du tænker for meget over mig.

Jeg går hen over en vildmose af stemninger, Inger. Det gynger under mig, og jeg finder med lange afstande enkelte holdbare tuer og springer fra den ene til den anden, men jeg ved aldrig, hvad øjeblik jeg går i.

Vildmosen er din egen, lille Hans. Alt det dyb, der er neden under, og alt det som gynger oven over, det er dit eget. Jeg er slet ikke sådan, som du tænker dig mig.

Ikke det, Inger? Men ved du i grunden, hvordan du er?

Nej, det vil jeg ikke sige, men jeg vil, knage mig — mindst af alting være den, som du tænker dig, jeg er.

Mosen var snart forbi. Forude lå der marker.

Å, det har været en storartet tur, sae hun. Det er dejligt at gå sådan sammen, når bare ikke — når bare ikke —

Når bare ikke hvad, Inger?

Å, du forstår mig godt. Når bare der ikke kommer for meget ud af det.

49

Hun så det forbitrede udtryk i hans ansigt og sae: Sig mig, Hans, ja det siger jeg ikke ligefrem for at fri til dig, men er vi to forlovede?

Hun så på ham fra siden, og der gik en rystelse igennem ham. Hvis der nu skete noget? Og hvad vilde der ske? Men da der var gået fem sekunder, uden at han havde svaret, brast hun i latter, med en stemme, der rystede lidt, og sae: Du ved det ikke. Du har vel aldrig tænkt over det før? Det har jeg heller ikke.

Kære Inger, sae Hans Egtved, — der er så mange ting, der knytter os til hinanden, at —

Ja, det synes jeg også, Hans. Vi vil gå en tur en anden dag. Men det blir for resten ikke lige straks, men en gang altså. Se så, ja, nu er vi ude. Du kan lige følge mig hen til sporvognen. Du går vel hjem. Det gør jeg ikke, jeg er træt.

Den sindsbevægelse, der havde grebet Hans ved hendes ord fra før, fik nu endelig luft, han sae med besvær og langsomt: Det, du sae, Inger, kan du nok forstå, det er det, jeg helst af alting vil tale med dig om. Og vi må tale mere om det. Sæt dig her, Inger, så —

Hun var blevet en smule farveløs i kinderne. Det blik, hun så på ham med, var roligt men ikke koldt. Hun sae: Vi har jo talt om det, Hans. Nok. Jeg synes ikke vi skal mere. Jeg tror, jeg er blevet træt af at gå, sae hun med et undskyldende smil og tog sig op til brystet. Jeg sætter mig her på bænken. Du skal slet ikke vente. Jeg sidder her alene.

Vil du helst være fri for mig, Inger?

Jeg har snakket så meget, jeg kan ikke komme afsted med at sige mer for det første. Farvel, Hans.

50

Hun gav ham hånden til farvel. Folk, der kom forbi, så på dem, og vendte sig efter dem: En elegant ung

dame, påfaldende udsøgt klædt, og en student i gammel kasket, i lærredstøj, der sad dårligt på ham, ny støvler, der var grove og billige og lovede snart at svare til det øvrige, stod her og sae farvel. To meget unge mennesker, kønne, også han, hvis han blev klædt passende på, sae hinanden et alvorligt farvel, altfor alvorligt, lidt blege bægge to. To mennesker, som trods deres ungdom ikke syntes uberørte af livet, også hun med sit fine ansigt allerede præget af fornøjelser eller måske af noget mere alvorligt, og endnu mere han med de alvorlige fortænkte træk, læsende åbenbart med fuld kraft, tænkende mere, end det vel i grunden er godt for så ung en mand. De stod og holdt hinanden i hånden, om det så var for det gode eller blot var udtryk for en tung tøven, som der ikke skulde komme noget ud af. Nu gav hun et lille ryk og tryk i hans hånd og slap. Hun smilede et nydeligt tænksomt smil, lidt blegt. Der gik også en smilende trækning over hans ansigt. Så skiltes de. Folk så på hende, der blev siddende optaget, som det lod, af at spejde ned ad sporlinjen.

Det var pokker, råbte Niels Brade og vendte sig om mod sin tavse kammerat, — det lader ikke til, at titusinde på eet år imponerer dig. Hvad vilde du føle, hvis det nu var dig selv?

Jeg ved det ikke, svarede Hans Egtved roligt, — jeg har jo aldrig prøvet det. Men du er altså glad. Du føler det vel, som om du nu har alting?

Begyndelsen til alting, Hans. For det er ikke andet. ⁵¹Jeg har ikke rigtig taget fat på at nyde livet endnu. Ih hvor har jeg også sultet og frosset. Jeg har heller ikke, Hans, jeg har heller ikke løst spørgsmålet kvinden.

Hans Egtved kom til at le: Nå det har du ikke Niels?

Nej, nej. Ikke sådan som du. Du kan sagtens.

Hans Egtved svarede barsk og fortrød det med det samme: Jeg har ikke løst spørgsmålet kvinden.

Det var åbenbart ikke et udbrud at svare på. De gik nogle skridt i tavshed, så sae Niels Brade: Jeg har en lille historie gående. Den er meget spinkel, den ligger egentlig ikke for mig, vilde jeg selv tro, men altså. Vi kender ikke hinanden, vi hilser ikke. Vi møder hinanden engang om måneden. Vi ser altid på hinanden, sådan strejfvist, vi skynder os ikke at se bort som to, der er visse vanskeligheder imellem. Vi lar øjnene glide hen over hinanden. Jeg glør ikke, det tror jeg da ikke. Somme tider, når jeg opdager hende noget borte, så smiler jeg. Ikke til hende, men jeg smiler. Det gør hun ikke, hun ser heller ikke sådan undersøgende på mig, for hun er en dame, jeg mener en dame i stor stil, skønt hun er ganske ung. Nydelig, dejlig. En dag mødte hun en i nærheden af mig, som hun hilste på. Hun lod sit smil blive stående, mens hun så på mig. Jeg smilede også, men det skulde jeg ikke ha gjort. Jeg fik øjeblikkelig min fortjente straf. Jeg tror ellers godt, hun kan filme, men det skal altså være, når hun selv vil. Nej, det er ikke sådan, at jeg tror, der nogen sinde kommer noget ud af det. Det gør der sikkert ikke. Men man kan godt tænke på det.

Da de gik over Vester Voldgade, så Hans Egtved Lilian komme imod dem, han sae: Kender du for resten ikke den dame, vi dær møder?

52

Niels Brade blev kendelig forvirret og vidste ikke, hvad han sgulde svare. Han sae med usikker stemme: Jeg synes, jeg har set hende før.

Hans Egtved tænkte: Det er altså hende. Lilian betragtede dem bægge, hvem mest, det kunde man ikke se, men man burde måske hjælpe de to til at komme hinanden nærmere. Han stansede hende og gik et skridt til side med hende.

Du ser dårlig ud, sae Lilian, da de havde vekslet et par ord.

Eksamen om tre måneder, svarede han. — Ja, ja, jeg vilde bare høre, hvordan du har det. Ja, jeg ved ikke, om jeg må forestille dig for min ven, cand. jur. Brade.

De to hilste, de så meget på hinanden, stærkt optaget, bægge smilende, mon blot af høflighed? Hans smilede også og tænkte: Jeg har måske gjort en god gerning. De to snakkede lidt om været. Brade nævnte, at han var sagfører. At han tjente godt, kunde man vel så se på ham, hans tøj, hans art af selvbevidst munterhed. Men de nævnte ikke, at de uden navn kendte hinanden. Det var de meget enige om. Det var deres lille hemmelighed, som der ikke skulde tales om, før de var ene.

Ja, sae Hans, — jeg skal jo hjem at læse, men jeg ved ikke om —

Det gav et sæt i dem bægge. De kunde sikkert godt ha tænkt sig at gå med hinanden, men det vilde alligevel se ud af for meget. De tog sig i det og sae farvel med håndtryk og alvorligt blik. Der var en aftale i det blik.

De to kammerater fulgtes ad, og da de ikke havde noget andet at tale om, begyndte Niels Brade at

drøfte den juridiske eksamen, som Hans Egtved snart skulde op til. Den blev vel nok noget af en begivenhed.
53

Nå, det troede Hans Egtved i grunden ikke, og da de havde tiet lidt oven på det, sae han: Hun ser ellers godt ud, ikke?

Jo, sae Niel Brade, — hun ser godt ud.

Hans Egtved samlede bøger sammen i en håndkuffert og tog ud på landet forat læse til eksamen. Der var også en, han vilde træffe. Det var engang imellem sket, at han havde mødt hende i København. De stansede da altid og talte lidt sammen om den eftermiddag ved stranden, og om hvordan det ellers stod til. Da han vidste, hvor hun havde sit hjem, tog han den nærmeste kro og slog sig ned dær, læste og tænkte.

Den første aften, især nat var det mest tænke, mindre læse. Hun blir ikke lykkelig med ham, tænkte Hans Egtved i en meget lang nat, men hun venter det heller ikke. Hun blir tilfreds, og hun kan måske nøjes med det. Eller hun mener, det er det forsigtigste at indrette sig sådan, at man blir tilfreds. Lykkelig, det kunde man undertiden tro, hun var skabt til at blive, men enten tror hun ikke selv på lykken, eller også er hun bange for den. Men der er ingen der ved, hvor stærkt hendes temperament er. Det ved hun nok heller ikke selv, og vil sagtens helst ikke ha det prøvet. Det ser ud til, at der er nogen øjeblikke, hvor hun holder meget af mig, sådan at det med mig godt kunde være lykken, men det varer ikke længe, det er kun øjeblikke. Hun er bange for at prøve, og hun tror heller ikke på det. Jeg kan ikke sige, jeg har det på samme måde, for mig er der aldrig noget øjeblik nogen anden end hende. Sådan har hun det ikke. Hvis hun havde det, ja det vilde jo egentlig være lykkeligt for os bægge, men mere forfærdeligt end lykkeligt. Heldigvis, hendes følelse for mig gør, at vi ikke blir fristede til at prøve. Og nu skal jeg altså gøre det samme, som hun gør. Det blir for mig heller ikke lykken, men sikkert en slags tilfredshed. Jeg har gået her i flere år og troet, at jeg har tro til lykken og selv er skabt til den. Nu ser jeg, at det ved jeg ingenting om. Lykken med hende har jeg aldrig troet på, uden måske en måneds tid, da jeg endnu var dreng. Det rigtige er, at jeg tvivler ligesom hun. Vi har hver sine grunde, men tvivl kommer der ud af det for os bægge to.

Det var den kolde sum af Hans Egtveds tanker, men de tog en nat, fra elleve til syv og var ikke hele natten igennem lige kolde.

Marie traf han den næste dag, og om aftenen, når han gik ud for at hvile sig på dagens læsning, mødtes de og gik sammen. Han viste hende snart fortrolighed. Han forklarede hende, hvordan det stod til med ham og Lilian, og Maria svarede meget fornuftigt, at det var noget hun godt kendte. Det var så tit, at to gik sådan og i grunden var ulykkelige over hinanden, fordi de nok holdt af hinanden, men alt andet mellem dem var ganske umuligt og ikke til at komme over. Somme tider giftede sådan nogen mennesker sig og blev altid ulykkelige.

Han kom hjem fra sådanne samtaler med den tanke: Om det jeg siger, er rigtigt, har jeg i grunden ikke meget mening om, men jeg tror hver dag mer og mer, at jeg gør det rigtige.

Niels Brade så ned i sin halvtømte kaffekop, derefter på morgensolskinnet, der stod ind gennem villaens vinduer og til sidst på sin kone, der sad og så lige ud igennem vinduet.
55

Ved du hvad Lilian, sae han, — jeg tar en cigaret til, jeg stjæler en halv time fra mit kontor. Vi har det i grunden så rart, ikke?

Hun så på ham med sine rolige, mørke øjne og svarede med et let smil: Jo. Hun bøjede sig frem imod ham og tændte sin cigaret ved hans, mens han endnu havde den i munden. Det var et slags kælenkab, han havde indført, den morede ham åbenbart.

Ok ja, blev Niels Brade ved, — nu har man altså alting, penge, villa og kone, det vil sige magt og velvære og kærlighed. Det har man jo ikke altid haft, men man har altid vidst, at man vilde få det engang.

Så? spurte hun med let løftede øjenbryn. — Også det sidste? Kan man virkelig være sikker på det?

Ja, hvorfor ikke, Lilian? Nej, svar mig. Du må da sige mig, hvorfor det ikke skulde være sikkert.

Der er ikke noget at svare på. Du er altså bare sådan indrettet, at der for dig ikke er noget spørgsmål om den ting, det er det hele. Men du må da vide, at andre mennesker kan ha det anderledes.

Har du ikke altid tænkt dig, Lilian, at det vilde gå dig omtrent, sådan som det er gået, med mig eller med en anden?

Jo, det har jeg vist nok.

Og at du vilde blive lykkelig engang?

Sådan som jeg er blevet det, jo, det har jeg nok tænkt mig, om ikke just altid.

Ja, det er da så lige til.

Nå ja. Der er nu flere slags lykke til.

Er der det, Lilian? Det kan jeg minsandten ikke indse.

Du kan da se, at nogen mennesker har det vanskeligt med deres lykke, andre har det mere let, men hvem der egentlig er de lykkeligste, det er ikke så næmt at afgøre, som du måske tror.

Ja ja, Lilian, jeg holder nu på den lettere form. Jeg tror også, det er den, du er bedst tjent med.

Lilian lo og lae et øjeblik sin hånd på hans: Det er jeg også selv mest tilbøjelig til at tro, Niels.

Ved du, hvem jeg tænker på? sae han efter en pause. — Jeg tænker på Hans Egtved.

Hun tav. Hun tænkte også på ham.

Det blir ikke til noget med ham med den smule sagførerforretning. Bare jeg kunde få ham til at gå sammen med mig.

Tror du ikke, han er tilfreds?

Jo, det er jo det tossede ved det. For mig kunde han blive en udmærket kompagnon, uden at han ellers behøvede at bestille mer, end han gør. Og han vilde jo tjene mer end det dobbelte. At der ikke kan komme en god frister til sådan et menneske og sige til ham: Mand, du er fattig, kom med mig, jeg vil gøre dig rig. Jeg vil gi dig livets herlighed, og så videre. At jeg kommer, tror jeg ikke kan nytte noget.

Lilian havde fået mere varme i sine kinder. Hun spurte: Havde du tænkt dig, jeg skulde være den frister, som du ikke selv duer til at være.

Niels Brade kastede sin cigaret og rejste sig: Jeg ved ikke, hvad jeg havde tænkt mig, men jeg vilde gerne ha fat i ham.

Lilian rejste sig også: Jeg kan jo ringe til ham. Vi kan invitere ham og hans kone med os ud en aften. Der er en mulighed for, at de kommer, men man ved jo aldrig. Han har det jo med at finde på undskyldninger, når vi inviterer dem.

Telefonsamtalen var ganske kort. Hans Egtved sae straks ja, til hendes forundring. Det var hende umuligt i øjeblikket at finde på mer at sige, og så sae han farvel og tak for opringningen.

Niels Brade var i højt humør, da han hilste på Hans Egtved og hans kone: Det skal blive en aften, forsikrede han, — og du skal ikke begynde med at sige: Det er ikke noget for mig, for når du bare ikke er indtaget imod det på forhånd, så skal du se, du morer dig. Kan du huske den forbandede regnværsdag på Vestervold, hvad fik du til middag, da du kom hjem?

Hans Egtved svarede smilende: Grisesylte og brød, og hvidtøl.

Ser vi det. Jeg fik kogt skinke og margarinemad. Men jeg gjorde mig selv et løfte. Nå, hvad skal vi ha?

Lilian foreslog postejer og sauterne. De spiste. Niels Brade bød velkommen, og de klinkede.

Er her ikke dejligt? sae Lilian til Hans Egtved.

Jo, svarede Marie, Hans nikkede til sin kones ord.

Efter postejerne var Niels Brade mere sulten, han bestilte smørrebrød med snaps og øl. Efter den første snaps rykkede han sin stol nærmere til Hans Egtved og talte forretning med ham, ikke længe, men henrykt ved det som ved alt andet. Lilian underholdt fru Egtved, der var venlig og meget stille, samtidig hørte hun på mændenes samtale og gav smilende et ord med. Hans Egtved så på hende. Hun så godt ud, ja hun strålede. Man måtte vel sige, hun i dette øjeblik lignede sig selv. Sådan havde han knap nok set hende før.

58

Hun så hans blik og spurte halvhøjt: Hvorfor?

Nå, jeg vilde bare se, hvordan du i virkeligheden ser ud.

Hun smilede, men hvordan var det tankefulde, det næsten altfor tankefulde, i hendes smil ment?

Han sad og stred med sine tanker: Hvis jeg havde lov til at ønske, vilde det ikke være dette at få lov at beholde det tunge sind, jeg har. Jeg vilde sikkert ønske lethed. Hvordan man opnår lethed, ser jeg her i manden, der arbejder og tjener penge, i kvinden, der ikke arbejder, to sider af sorgløshed, tilsammen ansigtet på en frister, der siger til mig: Gå sammen med ham. Lær af ham at tjene penge, lær af dem bægge sorgløshed. Og hvis du ikke tror, den kan opnås, så prøv i alt fald på det. Og hvis du heller ikke vil prøve, så indse i det mindste, at du har begået en alvorlig fejl, idet du ikke tog imod sorgløsheden, dengang den tilbød sig i en kvindes skikkelse. Gør dig ikke altfor meget til af, at du er en tung karl i træsko ved siden af hende.

Skål, Hans, sae Niels Brade ved den anden snaps, — Nå, synes du, her er kedeligt, Hans?

Nej, langt fra, her er interessant.

Ser vi det. Du sidder også og ser forholdsvis smilende ud.

Efter smørrebrød fik de dessert med madeira. Der var musik. Morsomme fantastiske og fordærvede lyde sprang ud af underlige instrumenter. Unge mennesker rejste sig og gik rundt, idet holdt på hinanden.

Skal man ikke danse? spurte Niels Brade og så fra den ene til den anden. Marie rystede smilende på hodet. Hans Egtved svarede: Jeg tror ikke, jeg kan.

59

Lilian sae: Vi har aldrig danset sammen. Det blev sagt som noget, der gjorde et forsøg utænkeligt. Så dansede hendes mand med hende.

Oven på tændte mændene sig en cigar, en meget kostbar. Niels Brade bød Hans Egtved og strøg en tændstik til ham. Hans så røgen slå ud af cigaren, den steg som en fint bugtet slange op mod det fjærne loft, steg gennem den fordærvede luft op over de grimme lys og blev borte: Jeg er cigarens sjæl, sae den blå slange, og for disse ord veg loftet bort, lysene løftede sig og spredte sig langt ud til siderne, over den hele himmel. En fin dis steg op fra den sommerligt dampende jord, den tog ham med sig, som om han var et fnug.

Hvis man ikke havde sådan en aften engang imellem, sae Lilian, hun sad lige ved siden af, — så var livet alligevel mindre morsomt.

Han smilede: Det gir jeg dig ret i.

De endte med kaffe og likører. Da de to kammerater klinkede, bad Niels Brade Hans om at komme op på kontoret en dag, for at de kunde tale nærmere om spørgsmålet kompagniskab. Hans lovede at ringe om det.

Da de kom ud på gaden, blev der tale om bil, men Lilian foreslog at gå i det dejlige vær. Kun til en af dem blev der bestilt bil, og lige med et lød en venlig stemme med godnat og tak for i aften. Det var Lilians moder. Hans Egtved havde nu og da talt lidt med hende i løbet af aftenen. I dette øjeblik kom han til at se hende. Han så ind i et ansigt, der var altfor tidligt gammelt, slukt på øjnenes udtryk, slukt på smilet om munden, slukt i alle Farver, venligt og træt.

Godnat og selv tak, sae Hans Egtved, og han tænkte: 60Er det virkelig nødvendigt, at komme til at se sådan ud til sidst?

Hans Egtved så sig selv gå ind i dette liv. Han så sig gå sin daglige gang, villa, gader, kontor, kontor, gader, villa, og da han havde set lidt på det, blev det altsammen gråt. Støv lå overalt, hans vej var grå, hans dag, han selv, en ørken det hele. Om aftenen lae han sin vej om ad en anden ørken med skærende lys, der dog ikke kunde gi det grå en anden farve end gråt, det skulde forestille en oase, men den var dækket under støv, tåbelig musik og snak, trætte smil. Alting søger at skjule, hvad det virkelig er, en ørken.

Nå, stakkels Hans, sae Lilian, de gik ved siden af hinanden, lidt fra de andre to, — det var altså en stræng aften at nå igennem. Men du må ikke være irriteret på Niels. Du ved, hvor utrolig naiv han er. Han synes nu, det vilde være så storartet at få dig ind i sin forretning og ind i dette her liv, han synes også du selv er storartet, det ved du jo nok.

Ja, lille Inger, også i den henseende er han utrolig naiv.

Nå ja, det udnyttede du meget behændigt, Hans. Men aftenen har jo nok interesseret dig, siden du hele tiden har tænkt så ihærdigt.

Kunde du se det, Inger?

Ja. Det er et helt syn, når du tænker, Hans. Niels kan ikke se det, han har jo sine sjove begrænsninger. Men nu vil jeg gerne ha lov til at gætte på, hvad det er, du har tænkt så ihærdigt. Tak, må jeg det: Det er altså det liv, Lilian, Inger, fører, det er det, hun er skabt til, og nu kan jeg se, hvordan jeg har haft ret i min

opfattelse af hende. Det er en ørken, hun lever i, men hun synes, det er en oase.

61

Hvorfor siger du netop ørken, Inger?

Jo, det siger folk af din slags altid. Ørken er det første, der falder dem ind. Det kender man. Nå ja, men har jeg gættet rigtigt?

Han tænkte på hendes moder, var lige ved at nævne hende, men tav.

Hun sae med uklar stemme: Hvis jeg nu tog dig under armen og var venlig mod dig som for ti år siden, så vilde du tænke noget mere om mig, noget endnu værre, for selv om min mand er meget morsom, så keder han mig alligevel og —. Hendes stemme var ved at slå over, hun tav.

Men kærester Inger, hvad går der dog nu af dig? Går du lige med et og blir forrykt?

Hun svarede hæftigt og lavt: Jeg er forrykt. Jeg blir det. Du driver mig. Han tog hende et øjeblik om håndledet og sae dæmpet: Inger, sådan noget må du ikke sige. Du gør ondt mod mig ved det. Det, du egentlig vil ramme, det er noget, der er over os bægge, og som du ikke kan nå. Enten vi nu vil kalde det et tilfælde eller en skæbne, vi er nødt til at la det være i fred, og vi må ikke bruge det til at slå hinanden med.

Hun gik roligt med sit håndled i hans hånd, men han slap det snart, og de gik et par minutter i tavshed. Så sae hun: Hvad vil du nu gøre, Hans, med hensyn til det, min mand foreslår? Ingenting vel sagtens. Det er vel også det rigtigste.

Ja, Inger, det var slet ikke umuligt, at jeg kunde tænke mig at gå ind i jer form for tilværelse, både med arbejde og andet.

Såe, Hans, og blive som en af os andre? Det var jo interessant.

62

Jeg tror ikke, det kunde gøre mig noget. Jeg vilde alligevel aldrig komme til at se ud som mange af dem, der sad rundt om os. Nej, der må være enkelte mennesker, der kan klare den livsform, uden at det skader dem.

Hun lo, ikke hånligt, men muntert drillende som i begyndelsen af deres bekendtskab: Nej, lille Hans, jeg vilde minsandten nødig se dig i de omgivelser, sådan til stadighed. Det vilde være synd både for dig og for dem. Ved du af, at du sad og kom til at se gammel ud, fortrukket om munden, skønt du kun er en og tredve, foruden at du selvfølgelig lignede en indædt indsigelse. Nej, stakkels, lykkelige Hans.

Hm, nå. Ja, så lar vi det falde. Det blev altså det sidste, du sae mig. Du husker måske, at det også var noget af det første, jeg hørte af dig.

Det husker jeg ikke, men det var jo meget fornuftigt sagt af mig. Du blev vel fornærmet?

Så vidt jeg husker.

Ha ha. Det gør du dog altså ikke nu. Det var bare en trekantet spøg. Sikken en dejlig aften. Gid denne gade førte til verdens ende, og gid verdens ende var det sted, hvor du og jeg skulde hen. Det skal du ikke bryde dig om. Det er kun noget, der sådan falder mig ind.

Jeg har næsten indtryk af, Inger, at du og jeg netop skal til verdens ende, men ikke just ad en lige og lang gade.

Du har jo kendt min mand fra gamle dage. Synes du ikke, han er rar?

Jo, det er han. Vi er jo også venner.

Selv fra din side, mener du. Ja. Han er naiv. Det er 63sjov med ham, hvad? Man kan vel nok blive ved at synes, at det er sjov.

Synes du ikke, min kone er sød?

Ih jo, hun er rigtigt nok sød. Hvor ser hun venlig og rolig og fornuftig ud. Altsammen på sådan en sød måde. Du har nu valgt fornuftigt.

Ja, vi har valgt fornuftigt.

Hun tav. De gik og så frem ad gaden, også op ad. Gaden var kedelig men himlen var vidunderlig.

Ja, sae han så, — jeg har jo været nødt til at indrette mit liv på en så vidt muligt lidenskabsfri måde. Anderledes vilde det jo ikke gå.

Du mener sammen med mig.

Han svarede ikke, men efter en kort tavshed sae han: Dær kom månen frem. Den er heldigvis i første kvarter, den skæmmer ikke himlen altfor meget.

Hun sae: Jeg er for resten ikke lidenskabelig af karakter.

Du ved det ikke, din mand er for dig kun rar. Men der er noget, der er lidenskab i.

Hvad er det?

Luften imellem os. Den er fuld af strømme og af bølger. Den er farlig.

Hans, nu er det dig, der er inde på noget, vi ikke må snakke om.

Det er vor sidste aften, Inger.

Skal vi da dø i morgen?

Vi kan gærne kalde det dø.

Nej, Hans, lad os hellere stå stille og vente på de andre.

Ja. Dær drejer de om hjørnet.

Hør, Hans, hvor de taler fortroligt sammen. De har 64det allerede hyggeligt med hinanden. Hvor din kones stemme lyder kønt, så klar den er, og lidt fra landet. Det klæder den.

Ja. De to kunde godt ha taget hinanden. Der var ikke gået noget i stykker ved det.

Det tror jeg heller ikke. Der er i det hele taget mange sådan to og to, der kunde ha taget hinanden, og som altid kunde ha passet til hinanden, ligegyldigt, hvem der tog hvem? Og så kunde de byttes om igen, ligegyldigt hvem med hvem, og det kunde gå lige så godt.

Jo, Inger, og så er der igen to og to, der ikke kunde ta hinanden, og som heller ikke kunde byttes om. Lad os hellere tale om dem.

Dem er der ikke andet at sige om, Hans, end at hver af dem skal ta en af dem, der kan byttes om, og det er også det, de gør, hvis de er fornuftige.

Det er morsomt, Inger, jeg mener dermed, det er skærende, men jeg kalder det morsomt, at høre dig snakke sådan. Det skinner ud af dig med en lille praktisk nøgternhed og en lille praktisk fornuft, men lyset, du skinner af, Inger er falsk. Du er ikke mere end halvt fornuftig, sådan er vi, Inger, og det er ikke godt for os. Men vi kan godt lade som noget andet.

Hør, Hans, du vil altså være forrykt. Synes du ikke, det var bedre for os bægge to, om du kunde la være at sige sådan noget?

Han svarede ikke, og hun sae lidt efter: Du har alligevel forandret dig en del, siden du har fået eksamen og en stilling, og især siden du er bleven gift.

Ja, og det har vel også forandret dig, at du er blevet gift.

65

Ja, Hans, det kan jo ikke nægtes, det gir en vis sindsligevægt, det at være gift. Det har jeg da også kunnet mærke på dig.

Jo, Inger, der er noget om det. Dog synes jeg ikke, vor sindsligevægt er så stor, at vi skal prale af den.

Ja, nu er du altså særlig ophidset af alt dette her i aften, der ikke passer til dig, men du var sandelig anderledes for bare tre år siden.

Det er rigtigt nok, Inger. Jeg har et andet sind i det samme skibbrud. Vi er bægge to smidt ind på stranden, dær ligger vi mellem tang og sten et godt stykke fra hinanden, lige i stand til at råbe hinanden op og fortælle om brud og kvæstelser, men vi kan ikke hjælpe hinanden.

Hør, Hans, hvis du blir ved at tale på den måde, så ender det med, at jeg siger, jeg vil gøre, hvad som

helst, hvis der da er noget at gøre, som betyder noget for dig, men ellers må du ikke friste mig, jeg kan godt blive desperat også, men — hellere vil jeg —

At jeg ikke tar imod det. Tak, Inger, ikke ironisk, men varmt, for det, du i yderste nødsfald kunde tænke dig at gøre, men da vi ikke er to slappe mennesker og heller ikke to rasende mennesker, så blir det stående mellem os som før, på halv, spændende og rystende som en bøsse, der ikke går af, skønt det hele tiden kan ventes.

Hvis du nu havde været det rasende menneske, du hentyder til, så havde du ganske simpelt og uden spørgsmål taget mig, og hvad havde jeg vel gjort andet end gå med dig? gift eller ikke gift. Det er godt for mig, du ikke er saadan, men ingen mennesker kan forstå det. Du er altså den bøsse, der ikke kan gå af. Det har været en forrykt aften, Hans, 66 jeg vil aldrig glemme den. Alligevel, Hans, har du ikke noget andet at sige mig, mens vi nu står og venter på de andre?

Jo. Du lod mig for mange år siden forstå, at dette her liv, som jeg i aften har set et glimt af, det passer ikke for mig, men nok for dig. Men tænk alligevel på at holde måde med det. Det vilde være forfærdeligt for mig at se dig slukt for alt liv, ligesom jeg i aften har set din moder. Sådan må du aldrig komme til at se ud, Inger. Lov mig det.

Hun tog hans hånd og svarede: Jeg lover dig at tænke over det, Hans. Og tak fordi du har sagt noget rart til mig til sidst. Dær drejer de andre om hjørnet. Ja god nat, fru Egtved, vi var nok nær rendt fra Dem. Men nu må vi ta en bil, vi har langt hjem. Godnat, Hans Egtved, og mange tak for i aften.

*

Hans Egtved drev ned ad Østerbrogade, han havde god tid. Imod ham kom en, der havde fart på, men lidt fra ham stansede den og syntes meget optaget af nogen store butiksvinduer. Hans gik langsomt videre, uden om, men blev stanset af et overrasket tilråb: Men goddag, Hans, kommer du her? Hvordan har du det?

Tak, Inger, men jeg ser du har travlt, jeg går videre.

Jeg ser bare på hatte, jeg har ikke travlt. Du kan følge med lidt ned ad gaden. Hvordan var det sae, du havde det?

Jo, tak, jeg har det udmærket.

Nej, Hans, sådan svarer man et ligegyldigt menneske. 67 Du må ikke feje mig af med dit ligegyldige udmærket. Det er et væmmeligt ord, det kan ikke bruges mellem dig og mig.

Undskyld, Inger, det er også sandt. Men jeg har det ikke så dårligt.

Min mand var altså meget misfornøjet med, at du sae nej, men jeg har fået ham til at forstå, at det kunde ikke være anderledes med dig.

Og du selv, Inger, hvordan har du det? Lige sådan vel? Vi har det jo ens, jeg mener, så ens som to så forskellige menesker kan ha det. Vi står på hver sin side af en væltet petroleumsovn, og kan ikke komme væk, skønt det brænder foran os.

Skal vi gå ned langs søen, Hans? Der er i grunden så idyllisk. Det minder om landet og om ferie.

Ja. Nu skal man jo snart til at ha lidt sommerferie.

Ja, tag hjem på landet, Hans, dær hvor vi løb vore lange ture. Tag hjem og se på dine fromme køer. Når jeg kom rendende i sin tid, så rejste den sig altid, som jeg kom for nær hen til. Det var morsomt at se sådan en rød tønne stable sig op på bagbenene og på forbenene, og så virkelig stå og la være med at falde om igen. Senere lærte jeg at gå fornuftigt, for at dine køer ikke skulde ha ulejlighed af mig. Det var en morsom tid.

Var det virkelig? Jeg havde nu indtryk af, at du syntes, der manglede en del.

Det kan jeg ikke huske. Jeg syntes, det var dejligt. Du var også rar, og mærkelig, naturligvis. Men der var noget, der ikke var så rart, det var en dag på havegærdet. Jeg ved ikke, hvad der skete med dig, men nu tror jeg nok, at jeg i grunden lærte dig at kende den dag, skønt jeg 68 jo ikke ved, hvad det var, der gik af dig, men det var det samme, der har vist sig hos dig over for mig siden, næsten altid. Nej, vi skal ikke tale om det, det er bedre ikke at få det forklaret. Men det værste ved det var, at det ikke var til at forstå. Derimod var jeg ikke så meget forelsket i dig just, men tanken om det ophidsede mig, det har den altid gjort. Nå, ja. Nu har jeg sagt det.

De gik ned til den næste bro og vendte om igen. Så sae han: Hvis du nu virkelig havde holdt af mig den

gang, var så alting mellem os blevet anderledes?

Ja, det var det jo nok. Så havde det ikke gjort noget, om du lige med eet var blevet forrykt, sådan som du blev, for man holder vist ikke mindre af en for det. — Nej men ved du, hvordan jeg synes, vi nu skal ha det med hinanden? Sådan: Vi møder hinanden på gaden, vi står stille fem minutter og siger goddag, og hvordan har du det? og hvor var du henne i går? og sådan, men vi taler ikke om noget, aldrig. Sådan går der fem minutter, vi står og ser venligt på hinanden, og så går vi videre og er glade over at ha truffet hinanden. Sådan som vi har det med hinanden, er det den eneste, måde, vi kan omgås.

Ja, Inger det lyder jo godt, det du dær siger, og det vil jeg i grunden også helst. Ja. Men se nu, når vi taler om noget, så ser du bleg og træt ud, du ligner ikke dig selv, men i dette her øjeblik, så du strålende ud. Se, så står vi altså og taler fem minutter, du ser fortryllende ud. Du selv siger ganske vist ingenting, men dine øjne og dit smil siger alting, og det går jeg så bort med og tænker over. Se, nu ser du helt trist ud, mens jeg forklarer dig dette her. Du vil se anderledes ud i de fem minutter, i de mange 69 gange fem minutter. Ja, du vilde få et dejligt spil ud af det — men —

Hans Egtved tav, og de gik et øjeblik uden at tale. Så sae hun: Hans, vi må altså sige farvel til hinanden for bestandig. Vi kan ikke undgå at mødes, men vi står ikke stille. Jeg siger det uden bitterhed, og jeg håber på, at du tar det lige sådan.

Mod dig føler jeg ingen bitterhed. Jeg har jo selv den største del af skylden, skønt jeg ikke ved, hvor skylden er kommet fra til mig. Farvel, Lilian.

Hun bruste op og blev rød i sit blege ansigt: Hvorfor kalder du mig sådan? For dig skal jeg altid være Inger. Det er noget, jeg ikke er for nogen anden, jeg ved ikke, hvad det er, men jeg vil ikke være andet.

Han tog hendes hånd til afsked: Du har ret, Inger. Vær ikke vred på mig. Farvel så, Inger, for bestandig. Jeg skal aldrig tænke på dig anderledes end som Inger, eller i tanken kalde dig andet end Inger. Du må ikke være vred. Det andet var et tilbagefald. Ja så skilles vi altså, uden bitterhed så vidt muligt, og for bestandigt, så vidt muligt. Vi har idag været nærmere ved det, der skiller os, end nogen sinde før. Vi er som to blinde, der er skilt ved en mur, de kan føle langs med den og mærke, den er alle steder, men de kan ikke se den og ikke forstå den. Farvel, Inger.

Dermed skiltes de. Hun gik op mod Østerbrogade, han blev stående ved søen. Hun vendte sig og nikkede en gang. Han hilste tilbage. Han så hende gå og blive borte i sin hvide sommerkjole.

Hvor hun så træt og bleg ud. Men han følte sig gennemstrømmet af kraft, skønt dette øjeblik tilhørte den opgivelse, 70der var den endelige slutning på snart mange års tvivl. Han grublede ikke over, hvad mening der kunde være i det, for hvad mening havde der nogen sinde været i det hele?

Dær går du nu, en lille smal pige i en hvid kjole, min lille hvide skæbne, som jeg aldrig kommer løs fra. Du var mit store forår, der fik alting til at brydes og vokse i mig. Du slog mig derefter med strid regn og skærende majkulde. Du rettede mig op igen med sommervarme. Du vendte lige med eet din sommer til et vanskeligt efterår med grå himmel og slud. Du frøs mig halvt til døde med din vinter, men du viste mig snart, at vinteren skulde ikke være. Der kom en ny lunhed i luften, som varslede om ny forandring. Du har været min kølige, blå himmel, min hvide sommersky, og efterårs mørke himmel. Du har været mit hele år, og mine skiftende årstider, og du tænkte dig, at sådan skulde det blive ved. Ja, havde jeg været et utænkende og ufølelse træ, der tar imod løvfald og spiren, mod sne og sol, ligesom du gir det, altsammen uden at tænke over det. Men jeg havde det ondt med alle mit værs mange omslag, du følte det, og det ramte tilbage på dig. Men nu har du brudt mit værs omskiften. Foran mig ligger en sommer, skabt af min hvide skæbne, en ørken, men dog på sin vis ikke øde. Jeg vandrer i mit sand uden at blive træt, foran mig går som et luftsyn min hvide skæbne, som jeg aldrig skal nå, og aldrig glemme.

FJENDER

bestemt prik efter den ligesom et punktum på hans besynderlige tanker, og som for at give sit punktum mere betydning trådte han rask ud på stien, der bugtede sig mellem haver bag om byen. Munter fuglesang og dertil svære overvejelser over en pige, som der nu måtte gøres en ende på, det var, hvad der havde fyldt hans sind det sidste kvarter, og deraf var det halve for meget. — Op med hovedet, Valdemar, og vær fra idag af et menneske!

Da han fra stien kom ind på vejen, lød der vognrummel foran, og i næste øjeblik kom en vogn rask imod ham; han sprang forskrækket til side, men hilste i det samme på lagerforvalter Karlsen, der stod op i vognbunden, han råbte højt: Goddag, Valdemar, ha ha; du var nok nær blevet bange.

Valdemar Hernes så efter sin stok, som var faldet fra ham og nu blev kørt over og lå knækket nedefor sit fine håndtag. Karlsen kiggede tilbage på ulykken og lo en gang til, råbte så noget, som vognen overdøvede. Valdemar Hernes så på stumperne, samlede dem op og gemte dem i en hæk; hans stok var bekendt, dens endeligt kunde give anledning til morsomheder. Mens han tænkte sådan, var 72han vendt om og gik nu i retning af den forsvundne vogn, hvorfor? — Men det aparte i hans og stokkens skæbne havde sat et smil om hans svage kæber; det strakte sig dog ikke til de tunge, mørkeblå øjne. Han gik tænksum videre, fuglesang og pigetrang; han måtte tillade sig et smil over sig selv.

Hov, Inger, hvor skal du hen i sådan en fart? hørte han Niels Karlsen råbe et sted forude. Han holdt altså; Valdemar gik til.

Ja, vent da lidt; jeg kommer jo denne vej bare for at hilse på dig.

Valdemar Hernes drejede om ad en grøn sti, så han kom uset nærmere.

Ingers svar lød ikke så henrykt, som det kunde ventes af en forlovet pige: Nå, du er selv kommet ud at køre idag, Niels.

Ja, jeg kan hilse fra Valdemar Hernes.

Nå.

Man plejer at sige tak. Jeg har lige kørt ham over.

Inger vilde åbenbart ikke på forhånd gå ind på den morsomhed, der nu var under forberedelse. Hun sae igen bare: Nå.

Jeg kørte hans ene ben over; jeg brækkede det. Ja ja, hans stok kørte jeg nu over s'gu; for den lå der i to stykker.

Inger sae koldt: Han er umulig. Han stod vel som sædvanlig og smilede hen i været?

Nå, jeg synes da ellers ikke, han griner for meget.

Nej, ikke når man møder ham. Men når ingen ser ham, så går han meget og smiler, hvad det så kan være af.

Niels Karlsen lo indadvendt: Det kan skam godt være. 73Nu du siger det, synes jeg også. Men du ser også alting.

Hun svarede vredt: Du skal ikke tro, han interesserer mig.

Nej, bevares, det tror jeg heller ikke. Se hvor elegant han ellers er blevet det sidste år. Han stikker mig; han stikker mig ud. Nå, du behøver såmænd ikke at låne mig sådan et par fornærmede øjne. Nå, men vi skal vel altså til bal iaften?

Det véd jeg ikke.

Véd du det ikke, Inger? La vær'. På gensyn altså. Farvel.

Valdemar Hernes gik videre ad den smalle, grønne sti; han havde fået luremands fortjente løn. Ja, men han var godt klædt på nu. I skolen var det meget let at se, at han hørte til de fattigste, og det havde pint ham. Han mente også, det var det, der havde skaffet ham Niels Karlstens muntre spot og Ingers besynderlige foragt, der undertiden kunde blive blandet med medfølelse, når det gik for hårdt ud over klassens sære og forlegne duks. Han havde altid beundret Niels for de to egenskaber, han selv manglede: humør og frejdighed, og Inger havde været genstand for hans stille dyrkelse, som han aldrig turde vise, fordi han frygtede hendes underligt klare og kolde blik. Hun var forresten beundret af alle, og blandt beundrerne stod Valdemar, med sin mangel på selvtillid, bagest. Ved hver optælling, hvor han igen blev numer ét, mærkede han Ingers øjne på sig; han havde også forsøgt at møde dem, men hvad regnede hun dukseværdighed for? Han vidste med

sig selv, hvor lidt den er værd. Den gav i hvert fald aldrig ham noget af det, han mest savnede. Nu var han en 74vel anset bogholder med god gage, så han havde råd til at pynte sig, men derved blev han vel bare mere komisk i Ingers øjne. Hun og Niels var blevet forlovede; det havde han forudset, og han fandt partiet selvfølgelig. Han og Niels Karlsen var nu også ret gode venner, trods en vis spottende tone, der var naturlig hos en rask karl overfor en, der er anderledes, men Ingers tavse foragt oprørte ham. Den skrev sig vel fra skoletiden og kunde undskyldes hos et barn, men ikke hos en voksen kvinde. Det er netop sådan, kvinder ikke skal være; hos dem venter man at finde det milde sind, der hurtigt bringer dem over en instinktmæssig uvillie. Men Inger kunde ikke forandres; hun elskede sin ven, og hun foragtede Valdemar med samme hæftighed og uforandret. Han blev oprørt, når han tænkte på det. Han havde dog aldrig ladet hende forstå, at han holdt af hende; han turde ikke vove det, men han havde tænkt, at han engang kunde vinde hendes venskab, hvad der vilde betyde meget for ham. Men nej, foragt. Men han måtte rette sig imod den; hvordan skulde det ellers gå ham? Han tænkte på sit bestemte punktum fra før, og stokken. Skæbnen havde med et smil dukket ham. Ja ja, skæbnen kunde han smile til, men Inger. Med et pludselig sæt knyttede han hånden om en stok, han ikke mere havde.

Lidt efter kom han forbi haven, der hørte til Ingers hus, og dær sad hun virkelig i lysthuset; det så ud, som om hun skrev i et lille hæfte, men hun gemte det, da hun så ham.

Idet han stod stille, tænkte han: Det er altså første gang, jeg tager mig sådan en frihed. Han sae: Blev du forskrækket, Inger?

75

Hun svarede alvorligt: Jeg har det ikke med at blive forskrækket.

Hun så opmærksomt på ham; ja, han stod lidt ludende, hun vilde vel smile hånligt, dersom han nu rettede sig som en rigtig karl; så kunde han da lige så godt blive stående, som han stod. Han spurte lidt efter: Skal du til bal i skoven iaften?

Det tænker jeg. Hvis det kan interessere dig.

Hun stirrede på ham, sagtens for at drive ham væk. Han blev stående, ydmyget, trodsig, fortvivlet. Men han smilede. Give sin sorg luft, nej tak: Ved du, hvad folk kaldte Langskoven i gamle dage: Skringreskov. Der var røvere, der havde spændt snore over vejen, og de stod i forbindelse med klokker inde mellem træerne. Skingreskov, der er stemning i det navn.

Hun så meget alvorligt på ham: Så kommer du der vel tit.

Hun bøjede hovedet tilbage, ligesom en der skal til at gabe, tænkte han. Ja, såmænd. Man kan ikke både være foragtet og interessant.

Hør, hvor solsorten synger; er det ikke en dejlig fugl?

Jo.

Han sae bitter: Ja, den blir da ikke mindre dejlig, fordi det er mig, der siger det.

Hun trak øjenbrynene op; forundring var også det eneste svar, han kunde vente. Og så sae hun: Jeg forstår virkelig ikke, hvad du mener.

Han gjorde sig jo ikke fortjent til hendes agtelse, fordi han blev stående, men han gik ikke alligevel. Han sae: Jeg holder meget af sangfugle. Kvinder skulde være ligesom dem, i alt fald de unge, sådan at man blev glad, når 76man kom forbi en af dem. — Nu tænkte hun vel: Du snakker som en på halvtreds.

Men hun sae alvorligt som før: Så skulde du gå udenom en, som du bliver ked af at se på.

Han grundede lidt over, hvad for et svar der nu vilde være det mindst tåbelige, men hvor det vilde være godt og lykkeligt en eneste gang at møde et smil fra Inger, bare som til en bekendt, man ikke er ked af at møde. Han sae: „Venlighed, Inger, det er, som vi forretningsmænd siger, en vare, det koster lidt at fremstille, og som giver god avance.

Han så et flygtigt, men ikke venligt smil på Ingers ansigt, idet han vendte sig og gik. Det udtrykte hendes uforanderlige foragt. Måske hun nu tænker: Dær tror han, at han har sagt noget storartet. — Ok nej, Inger, det tror jeg ikke. Jeg har brudt min tavshed og er derved sunket endnu dybere i din ringeagt, hvis det er muligt.

Valdemar Hernes kom til bal i Langskoven, sent og ikke glad, men ude af stand til at holde sig hjemme. Han så snart de to, der interesserede ham. De havde det ikke rart sammen. Karlsen var dog ganske gemytligt, men Inger var vred. Kærestekiv altså. Hun så også på Valdemar med et blink fra en øjenkrog, hun stemplede ham som ballets eleganteste, unge mand. Det var også komisk, han, som ikke dansede. Han

kunde forresten nok. Han tænkte sig, at han bød Inger op; hun vilde tage imod ham, strengt høflig, og snart igen sige tak. Hun vilde gøre sin varme hånd død i hans hånd; sit smidige legeme vilde hun af al magt lade stivne i hans arm. Han smilede i sit nye tøj og følte sig som det, han var, umulig. Men at han var umulig, det var i grunden Ingers skyld. Havde hun ikke været, så havde han nu været i en fornuftig forlovelse og snart i et tilsvarende ægteskab. Inger ødelagde ham, hun vidste ikke selv hvormeget.

Karlsen hilste ham med et brøl, han havde jo fået nyt tøj og skulde løftes. Tre andre blev kaldt til; Valdemar Hernes blev løftet og gik med de fire hen til et af de små borde for at give den fornødne omgang. Inger kom forbi og så dem med hensigt ikke. Karlsen råbte til hende om at komme derhen. Valdemar sae med al tænkelig venlighed: Ja, kom og få noget med, Inger. Det er mig, der gir.

Hun svarede uden at stanse sin gang: Nej, tak, — og sendte det lille selskab et blik. Det kunde være uvist, om det skulde gælde den ene eller den anden. Ingen af dem vilde hun i selskab med. Hun gik ind og dansede videre. Hun morede sig sådan i løbet af aftenen, at folk gjorde bemærkninger om det, og Valdemar Hernes sae ganske højt: Inger opfører sig egentlig som en pige, der er ligeglad med sit rygte.

Et øjeblik efter stod Inger og Niels Karlsen foran ham: Vi vil tale med dig, sae Inger.

Han så straks, hvad der vilde komme, og han sae sagtmodig: Ja, vi kan jo gå herhen, — og han begyndte selv at gå.

Inger stansede ham med et tag i armen: Nej, vi kan godt blive her; de andre skal høre på det. Hvad er det, du går og siger om mig? Du siger, jeg opfører mig som et berygtet pigebarn.

Det har jeg aldrig sagt, — og han gentog sine ord fra før.

78

Nå, ja, det er jo det samme, svarede hun ophidset ved hans svar. — Jeg har nok altid mærket, at du var — hun måtte i sin vrede stanse og kunde dårligt få ordene frem — at du var sådan noget mærkelig overfor mig, men jeg vidste ikke, at du også talte ondt om mig.

Valdemar Hernes så sky ind i det flammende ansigt overfor ham; han sae langsomt: Jeg ved ikke, hvad du mener med, at jeg har været underlig, men du tager fejl — ja, du tar altså fejl i, at jeg skulde tale ondt om dig.

Hun stirrede på ham med et vildt blik, som han ikke kunde holde ud: Men det andet tager jeg altså ikke fejl i, og det ene altså lige så lidt.

Jeg mente ikke noget ondt med det; jeg syntes, dit væsen var noget forceret, det var der også andre, der syntes.

Å, skal du nu til at krybe i skjul bag andre? Du er vel ikke også fejt?

Det tror jeg ikke, sae han og mødte hendes blik. — Men det er rigtigt nok, jeg skal ikke krybe i skjul bag andre. Jeg har forset mig, og jeg beder dig om forladelse. De, der står her omkring, skal høre det, at jeg gør dig en undskyldning.

Inger så sig om i kresen; hun følte vist, at sympatien var på hans side, og da hun kunde se på folks ansigter, at hun var ved at gå for vidt, kom hun uvilkårlig et skridt længere ud: Ja, nu fik du klaret dig, Valdemar Hernes; i det hele taget, du forstår at tage dig ud. Jeg har godt lagt mærke til det; det er ikke i tøjet alene. Og nu står du jo her som en hel gentleman. Du har klaret dig selv så godt, at det, du har sagt, bliver siddende på mig.

Et par stemmer råbte: Nej, ved du nu hvad, Inger, og Valdemar Hernes sae: Jeg har gjort mere fortræd, end jeg kan forstå. Men jeg synes alligevel, det hele er så lidt, ja, det er ganske vist en flabethed, men hvornår har du begyndt at regne, hvad jeg siger? sluttede han med et blegt smil.

Hun svarede med tilbagetrængt ophidselse: Ja, smil du bare hånligt. Det var jo dig, der stod dig. — Med et tog hun sin kæreste ved armen: Lad os gå. Nej, jeg vil forresten ikke gå med dig. — Hun gik alene ind i salen.

Inden Karlsen gik bagefter, sae han: Du er også et fjols, Valdemar. Hvordan fanden kan du komme til at sige sådan noget? Du ved, Inger bliver så vred.

Valdemar Hernes svarede indtrængende: Nej, det vidste jeg ikke. Jeg har aldrig før set Inger sådan.

Nå, ja, da har jeg nu ellers. — Han mødte flere interesserede blikke, tav pludselig og gik.

Valdemar Hernes gik ind i skoven. Og blev gående dær resten af natten. Hvor Inger havde været dejlig;

han havde anet, hun kunde være det, men ellers værdigedes hun jo ikke at udfolde sig overfor ham. Hun havde altid foragtet ham, indtil nu, da hun altså hadede ham, og det vilde aldrig blive anderledes. Til disse tanker kom endnu en, tanken om døden. Men han så, at han egnede sig ikke til selv at gøre det store skridt; det kunde Inger ha gjort, havde hun været i hans sted. Derimod fik han billedet af sig selv under grenen, lige fra det velfriserede hår til det nye tøj, de elegante støvler, der præsenterede sig fordelagtigt på hans hængende ben, og hat og stok nedenunder.

Solen stod op; den kastede et venligt og fornuftigt lys over træernes kroner. Valdemar Hernes stirrede fortumlet 800g bedøvet på dagslyset, der havde bud til alle fornuftige og ordentlige mennesker, men var han i grunden længere en af dem? Dog, da han ikke kunde bestemme sig til andet, gik han hjem og lagde sig for at få et par timers hvile.

En søndag eftermiddag, da Valdemar Hernes gik forbi Ingers have, så han en lille grå bog ligge i gruset foran lysthuset. Han bøjede sig over den lave hæk, fik bogen til sig ved hjælp af stokken og så, at det var Ingers dagbog. Han overvejede rask, hvad der var at gøre. Inger var taget med Karlsen to mil ud i landet på besøg, det vidste han. At lade bogen ligge og blive fundet af en anden, kunde aldrig gå an, for Ingers skyld, vel også for hans egen, og aflevere den til nogen inde i huset vilde han heller ikke. Han måtte altså bringe hende den selv. Han stak bogen i lommen uden at lukke den op, hendes navn stod på omslaget og ordet dagbog. Fem minutter efter var han på sin cykle. Hun måtte jo have bogen straks, for at hun ikke skulde komme hjem og blive urolig, når hun ikke fandt den.

Mens han cyklede, voldte det tynde hæfte i brystlommen ham mange vanskelige tanker. Indholdet handlede vel om Karlsen, sikkert også om ham selv, måske kunde det give ham forklaring på det sidste optrin ude i skoven, men han modstod let fristelsen til at se i den, han måtte kunne sige til hende: Værsgo, Inger, her er din dagbog, som jeg har fundet; jeg har ikke læst i den, — på sådan en måde, at hun troede ham. Det var forøvrigt mærkeligt, at Inger skrev dagbog. Hun havde altså alligevel noget at tumle med, trods det, at hendes uvilje mod ham syntes så klar og usammensat. Noget med Niels 81Karlsen kunde det næppe være; de to var et meget almindeligt og lidet kælent kærestepar. Når de gik sammen, var det mest ham, der talte, og man så aldrig hende tale med iver om noget. Det, der arbejdede i hende, holdt hun altså ved sig selv, og det stod vel så at læse i det tynde grå hæfte. Hvad kunde det være? Valdemar Hernes havde selv ført dagbog, men i det sidste år havde han næsten helt holdt op; det vilde blive Inger altsammen, og det var alligevel ikke til at holde ud. Han var overhovedet en dagbogsmand, han med sine hængende skuldre, sin indre splid og selvspot, sin hele underlegenhed med den anerkendte dygtighed. Men Inger, med de øjne og den holdning, Inger, som der ikke var noget underligt eller indviklet at opdage ved!

I husets entré kom Niels Karlsen frem og sae forundret, men venligt: Goddag, — og Valdemar Hernes sae hurtigt: Jeg må tale med Inger.

Straks efter kom Karlsen tilbage med Inger, og først nu, da Valdemar Hernes så hende, slog det ham, hvor galt han havde båret sig ad; dette her kunde han aldrig klare. Så sae han: Her er din dagbog, Inger, jeg så den ligge i gruset ved jert lysthus, og jeg cyklede herud med den, for at du ikke skulde blive urolig, hvis du kom i tanker om, hvorvidt du havde fået den gemt. Jeg stak den lige i lommen; jeg har selvfølgelig ikke læst i den. — Det kom jeg skidt fra, sluttede han i tanken.

Inger rødmede stærkt og havde svært ved at finde på svar: Nå, du har fundet den? Du gik ind og tog den?

Jeg skrabte den til mig med min stok, svarede Hernes med en antydning af et smil, nu da han så, at han igen 82havde tabt, — vilde du hellere ha, at en anden kom og fandt den?

Inger så bestemt på ham: En anden vilde måske ha ladet den ligge.

Måske, Inger, måske ikke. — Hernes måtte tage sine øjne bort. — Men måske jeg var den, der nødigst skulde finde den?

Det var du, brast det ud af Inger.

Valdemar Hernes følte, hvordan det rislede gennem hans hovedhud; han tog sig op til ansigtet og sae: Kan du da ikke se på mig, at jeg ikke har læst bogen?

Jeg ved ikke, hvad man kan se på dig, sae Inger.

Hør nu, Inger, sae Niels Karlsen, — dette her er sgu' meget for højtideligt, og du kan da forstå, at hvis Valdemar havde læst i den, så havde han lagt den tilbage, hvor den lå. Men lad os se, hvad der står i den. Det kunde også more mig.

Inger slog til den spøgefulde hånd og fandt ikke andet svar nødvendigt. Til Valdemar Hernes sae hun: Jeg kan som sædvanlig ikke stå mig.

Det gengav ham noget af hans holdning, da han så, at stillingen pludselig vendte sig lidt til fordel for ham, men han sae med et smil: Jeg synes nu ellers, det er mig, der ikke kan staa mig.

Inger blev lige så bleg, som hun før havde været rød, ved at se det smil, men hun tvang sig selv til at smile, idet hun sae: Du skal ha tak, fordi du kom med min bog; det var altfor meget, jeg er ked af, at jeg har gjort dig så megen ulejlighed, og jeg er vel nødt til at tro, at du ikke har læst i den. Farvel.

Niels Karlsen sae, med mere alvor end sædvanligt: 83Ja, og nu vil jeg ellers håbe, der ikke kommer flere bemærkninger og dagbøger mellem jer to. Det er ikke helt morsomt at være med til.

En dumhed som sædvanlig, tænkte Valdemar Hernes, da han cyklede tilbage, men tanken om eget nederlag optog ham denne gang mindre end ellers. Han var vant til at se på sig selv som den underlegne, men nu vidste han ikke længere, om det ord ikke passede også på Inger. Hun var ikke lykkelig, og følelsen af det tog grunden bort under hende. Hun havde taget Niels Karlsen, fordi han var skikkelig, men hun elskede ham ikke, han havde ingen magt over hende. Hun brød sig ikke om nogen og følte det selv, og dog var hun ikke kold, men havde et stærkt temperament; måske var hun heller ikke god. Stolt og hel, som hun altid før havde været i hans opfattelse, det var hun i alt fald ikke. Men hvis Inger virkelig følte sig ulykkelig, hvor kunde det så være hende så aldeles umuligt at sige et eneste venligt ord til en mand, som hun dog måtte ane, at det vilde betyde så meget for? Ulykkelig og ond, kan man være det på samme tid? I Valdemar Hernes' håbløse forelskelse blandede der sig en voldsom forbitrelse over, at han ikke kunde gøre sig fri. At blive fri var hans stærkeste ønske.

Hen ad landevejen faldt lyset fra eftermiddagens sol, nøgternt og formanende. Valdemar så sin skygge, skævt til siden, men ellers stræbende hjemefter som han selv. Lige ud viste landevejen, ligesom hans stilling derhjemme og folks bedømmelse af ham som en dygtig mand, men vildt og galt stod til den ene side nødvendigheden af at gøre sig fri for en forrykt forelskelse, og til den anden side skæbnen: Du bliver aldrig fri — og sådan vilde hans liv 84blive for fremtiden: ud ad den fornuftige landevej i midten, hvis ikke nødvendighed og skæbne til sidst tvang ham ud i grøften med brækket hals.

*

Inger stred sig med besvær frem mod den hårde forårsblæst, men da hun kom til Langskoven, stod hun stille og betænkte sig; derinde var læ, men der var ensomt. Hun kom også til at mindes det gamle navn Skingreskov, og tanken om Valdemar Hernes meldte sig. Folk sae, han gik meget herude om aftenen; han var blevet underlig og passede sit arbejde mindre godt. Niels Karlsen havde i den anledning drillet Inger med, at Valdemar var forelsket i hende, men han gjorde det ikke mere end een gang. Men Inger trodsede sin egen uro og gik ind på skovvejen. Der var læ, men vinden talte uhyggeligt i trætoppene. Inger gik med bankende hjerte. Hvorfor? spurte hun vredt sig selv, og snart var hun halvvejen. På en sti lidt fra vejen stod en mand med ryggen til; han hørte hende ikke for vindens piben. Inger genkendte ham i halvmørket, hun satte foden på en tør gren, trådte den over med et knald.

Valdemar Hernes vendte sig og kom langsomt hen imod hende: Nå, det er dig, sae han meget roligt, men hans ansigt sae noget andet. — Ja, du kan vel nu ikke påstå, jeg går og passer dig op. Du kunde godt ha sluppet forbi.

Inger svarede ikke, men hun stod stille og lod ham komme nærmere.

Jeg ved ikke, om du vil tale med mig, Inger, men du står jo stille; det behøvede du ikke. Jeg vilde ikke gå efter dig.

Det ved jeg godt, svarede Inger kort.

Det vilde heller ikke nytte noget, mener du; nej. Men 85jeg har i de sidste måneder tænkt mig forskellige løsninger af mit tilfælde.

Inger spurte i en let tone: Hvad er dit tilfælde for et?

Han rettede sig og trådte nærmere hen til hende: Ved du det ikke? Vil du påstå, du ikke ved det?

Han så, hvordan al overlegenhed forsvandt fra hendes hele væsen; han vedblev hurtigt og åndeløst: Jeg tænkte på at tage mig selv af dage. Det vilde være en behagelig løsning for dig. — Han lo stakåndet: Men jeg syntes nu heller ikke du fortjente, at jeg bragte dig det offer. Jeg havde tænkt på en anden løsning, der var endnu værre, men — nå, nu rejser jeg fra byen, så — —. Det at rejse, er nu ingen løsning for mig, det er en langsom hængning. Men jeg rejser altså. Så er du fri. For mig er der jo — nå, ja, jeg vil ikke opholde dig længere.

Men Inger blev stående; de stirrede ind i hinandens blege ansigter, og hun sae endelig: Hader du mig da ikke for den fortræd, som du altså synes, jeg har gjort dig?

Å, hvad kan det nytte nu at — — men jeg vilde jo, som jeg sae, ha gjort noget —. Ja, men sig mig nu, Inger, fortsatte han roligere, hvad er der i vejen med os to? Engang troede jeg, jeg ganske simpelt var dig imod, men der er noget andet. Vi er forrykte begge to. At du forlovede dig, det har ingen forandring gjort, snarere til det værre. Han er dig temmelig ligegyldig, men mig hader du uforandret, eller hvad det er. Hvor kan en kvinde dog være sådan indrettet? Jeg har mellem stunder følt noget, der lignede raseri imod dig, men det er forbi, nu jeg véd, du også er ulykkelig. Jeg har kun ondt af dig.

Inger udrød i hjælpeløs åbenhjertighed: Det kan du også have grund til. Men jeg kan ikke hjælpe dig? Nej, 86det kan jeg ikke — selvfølgelig. Det går mange år tilbage. Du har selv ødelagt alting ved din underlige beskedne tilbageholdenhed — og så dit smil, der sae noget andet, nej, jeg véd ikke, hvad det er; få mig ikke til at tale om det, jeg kan ikke få det sagt altsammen. Men det er ødelagt, det hele. — Det kan også være, du ikke har skylden; jeg er — — du sae det selv, jeg er forrykt.

Jeg har det så forfærdeligt. Lad mig så gå. Du skal ikke sige mere. Farvel. Rejser du så virkelig?

Valdemar Hernes forsøgte at se hende ind i øjnene, der var sænkede og ikke vilde møde hans. Han trak hende skælvende ind mod sig og sae: Inger, sig mig, om du holder lidt af mig.

Inger brast i voldsom gråd; hun så lige ind i hans bevægede ansigt, der var tæt foran hendes: Nej. Jeg kan ikke lide dig. Sådan er det. Og alligevel må jeg altid tænke på dig. Jeg kan ikke forstå det, men sådan er det. Slip mig så og lad mig gå. Trøst dig med, at jeg er forrykt.

I samme øjeblik han tog armen til sig, gik hun fra ham, hurtigt, mens han blev stående forstenet og så efter hende.

Ved indgangen til byen mødte Inger Niels Karlsen, der havde været ude at se efter hende. Han så undersøgende på hende og spurte: Er der hændet dig noget? Har du mødt nogen? Jeg véd, at Valdemar Hernes — —

Nej, sae Inger kort. — Men skal vi ikke nu med det samme gå ind til vor snedker og se på de møbler. Vi kan lige så godt gøre det iaften; så er det gjort.

Ja—a, sae Niels Karlsen, men jeg synes, du ser så — —

Det er ikke noget, sae Inger mere venligt. Den aprilvind er så hård ved mit ansigt altid.

DE DØDES LOV

DER gik tre unge piger ned ad Vinkelvej, som løber bag om byen og forbinder Storegade med Vestergade. De var i højt humør, de kom lige fra konditor Knudsen, hvor den smukke blonde Klara med de blå øjne, der leende og kritisk så alt, hvad der foregik i byen, og som kendtes af alle, havde givet kaffe og flødeskumskager. Men midt på Vinkelvej skete der noget, som bragte alvor ind i munterheden, de mødte en ældre mand med sort bind om ærmet på sin overfrakke. Edel så deltagende på ham med sine venlige og fornuftige mørkeblå øjne, og Marie blev helt usikker i blikket, ligesom hun var ved at få tårer i øjnene. Hun hilste meget alvorligt på manden, da han tog sin hat af, også Klara lod et øjeblik munterheden forsvinde fra sit ansigt.

Ja, nu er hun altså død, sae Edel, da manden var vel forbi.

Ja, tænk, og så pludselig, sae Marie. — Det må være et forfærdeligt savn. Jeg kendte ikke videre til hende, men — Ja, vær du glad for det, min pige, sae Klara. — Tante Jensine var ikke morsom at ha til tante, og hvordan hun har været at ha til kone, det ved jeg også lidt om.

Nej, indrømmede Edel, hun var jo ikke nem. Jeg har et par gange haft lidt med hende at gøre ved vor basar. Men der var nu også noget godt ved hende.

Klara lo: Det var der sikkert. Men hvad kan det nytte, når man ikke mærker ret meget til det?

Edel smilede uden at svare, og det var ikke til at se, om hun havde en anden mening, eller hun gik med til Klaras opfattelse. Men Marie havde en mening, hun følte trang til at komme frem med, hendes sorte, blide øjne havde et usædvanlig bestemt udtryk, da hun sae: Jeg har også sådan en gammel tante, der ikke er nem, og det med hende har fået mig til at tænke over noget: det er slemt at blive gammel, det kan næsten være en ulykke og mest for den, der er gammel, for vi andre kan jo sagtens, vi kan gå vor vej, den gamle sidder og er gnaven, når vi går, og endnu mere gnaven, når vi kommer igen; men det er da værst for hende, og derfor skal man være god mod de gamle, at de kan lide lidt mindre under det, og hvordan bliver vi selv engang? Det ved vi ikke.

Klara brast i latter: Ja, du er storartet, Marie, du tænker allerede på, når du bliver gammel.

Ja, jeg tror heller ikke, din onkel er så glad for, at hans kone døde. Det kan man ikke være, og det skal man heller ikke.

Klara lo igen, og Edel sae med sin fornuftige stemme: Ja, det er nu ikke uden videre rigtigt, Marie. Men hvad er det? Dær møder vi jo din beundrer, Klara, hr. Andersen.

Det kunde Klara ikke lide at høre, og det var underligt, at Edel altid skulde drille hende med det. Hr. Andersen fik da også i den anledning et endnu mere uvenligt blik, end det ellers vilde have været tilfældet. Men beundrer, det var rigtigt nok, han så ikke andre end Klara.

Han er et fjols, erklærede Klara, da han var forbi.

89

Nå, indvendte Marie, — han er da meget rar, og så fornuftig, og dygtig skal han også være.

Ja, når det endelig skal være så nøjagtigt og rigtigt, sae Klara, — så er han altså først og fremmest meget kedelig og ikke så lidt fjollet med sin lyst til at være behagelig mod alle mennesker. Hvad kan det så hjælpe, han er rar og alt det?

Edel gjorde et par indvendinger, sådan som en fornuftig pige gør, når hun synes, at det rigtige ikke er truffet, og da det var sagt, fjøede Marie til med sin sagte stemme: Jeg gad nok vide, hvad der bliver sagt om os andre.

Pyh, blæste Klara, — jeg er da lige glad. Folk må sige om mig, hvad de vil.

Det er da trist at tænke på, hvis der er mennesker, der ikke kan lide en, indvendte Marie.

Å, der er da mange, der ikke kan lide mig, det ved jeg da nok.

Ikke blandt herrerne, rettede Edel.

Nej, jeg mener da også nærmest blandt damerne. Jeg aner ikke hvorfor, sluttede Klara med et smil, der viste, at hun dog havde sin forklaring.

Edel tog den tanke op, der lå i Klaras smil: Det er nu ikke alle, der er misundelige, men nogen er der jo, og de kan vel også nok have grund til det.

Marie tog også tanken op og så ned i jorden, mens hun talte, ligesom hun generede sig: Det ved man ikke, for man ved aldrig, hvad det er ved en, som andre mennesker synes om. Men naturligvis, derfor er Klara alligevel langt den kønneste af os allesammen.

Klara tog et øjeblik Marie under armen og sae leende: Ja, Klara er den kønneste, og Marie er den sødeste.

90

Marie blev temmelig genert og var i gang med en indvending, men de andre druknede den i latter og holdt på, at nu var det rigtige sagt.

Se, sae Edel, dér møder vi igen en af dine beundrere.

Klara lo overmodigt: Du kan gerne sige to.

Edel svarede ikke, mens de to unge mænd gik hilsende forbi, men så sae hun: — Jeg tror nok, du kommer til at afstå hr. Larsen til Marie. Han er heller ikke noget for dig. I er lige ustyrlige og galsindede begge to, i skændes jo også altid.

Jeg er bange for hr. Larsen, sae Marie med øjnene mod vejen.

Hun er sød, tænkte Klara, — men hvad for en slags mand mon hun får, det skind?

Edel så glad på Klara med sit ærlige, åbne blik: Han er nu storartet, hr. Jensen, sådan en køn mand og klog, og vist også et meget rart menneske.

Klara blev ganske rød og var for en gangs skyld ude af stand til at svare, men hun tænkte: Edel er en god pige, men jeg gad vide, om hun nogensinde finder sig en mand.

Paa „Harmonien" sad tre unge mænd og snakkede ved et glas. Længe havde det været forretninger og kommunale sager, men da de var nået til den tredie omgang, der pålåg hr. Larsen, kom de efterhånden til at føle sig som ægtemænd, og samtalen gled fra pengene over til kvinden.

Jeg har nu været heldig, sae Jensen. Han skubbede sit glas langt fra sig og sad i henrykt eftertænksomhed og stødte sin glødende cigarstump mod bunden af askebægeret. ⁹¹— Klara var en stolt pige at se til, da hun gik ledig, hun er også en stolt kone at være gift med.

Andersen drak dybt af sit glas og sae med overbevisning: Ja, det er hun da sikkert.

Jensen og Larsen så til hinanden og smilede, de vidste begge noget om, hvad for en skuffelse det havde været for Andersen, da Klara sae nej til ham og tog en anden. Jensen nikkede til Andersen og sae med varme i stemmen: Du har nu også fået en god kone, Andersen.

Andersen tændte en ny cigar, bakkede den voldsomt op og svarede uforbeholdent: Det har jeg. Marie er en sød pige. Hun er så mærkværdig fordringsløs, det er ligefrem rørende. Da jeg friede til hende, lod hun mig forstå, at hun syntes, jeg havde fortjent en, der var noget mere ved. Men hun er det bedste menneske, man kan tænke sig, og der er en fred i mit hjem, som jeg nu ikke tror er helt almindelig.

Nu kunde Jensen ikke holde det ud længere, han havde lige med et ved at høre alt dette, så meget mere, han selv skulde ha sagt: Ja, fred, det vil jeg nu ikke prale særligt af. Klara er af dem, der futter af, så snart der er det ringeste, hun ikke synes om. Og stædig er hun på den anden side, der er et mageløst sind i hende. Men i skulde se de øjne, hun sætter på mig, når hun er gal. Jeg kan stå overfor hende og være helt fortabt i de øjne, jeg tror, der er gået fem minutter, og så er det en halv time, og jeg kommer for sent på mit kontor. Og somme tider kan det slå hende, at jeg står dær og beundrer hende, og så ryger det hele af hende, og hun farer mig om halsen, og så er det overstået. Og så siger jeg også til hende:- Det er godt, du kan blive gal. Og så ler hun ⁹²og siger, jeg er et bæst og et stort fjols. Nej — -----Jensen skyllede sin udtalte, men bevægede slutning ned med en stor mundfuld.

Larsen blev så bevæget, at han næsten tømte sit glas. Så sae han:

Ja, det går jo ikke slet så dramatisk til hjemme hos mig. Edel er jo så fornuftig, og vel somme tider også lidt tør. Men det blev nu altså Edel og mig. — Larsen gjorde en tankefuld pause, under hvilken han stødte asken af sin cigar med så megen kraft, at den revnede, og han måtte tænde en ny, så fortsatte han: Edel er udmærket, hun er sikkert den kone, jeg er bedst tjent med. Jeg er så forfærdelig hidsig, og så siger jeg meget, jeg hellere skulde lade være med at sige, men Edel tager det så fornuftigt. Når jeg har skabt mig og er blevet sådan, hvad skal jeg sige, lidt mat, så kan hun klare det hele, hvad jeg har uret i, det er det meste jo, og hvad jeg på en måde kan have en vis ret i, og hvad jeg har sagt, som er helt rigtigt, så når bare jeg havde nøjedes med at sige det, så havde det været helt udmærket, men jeg ødelagde det ved mine overdrivelser. Hun går det hele igennem ligesom en anden journal, og det har jeg vist bare godt af. Nej, hun glemmer aldrig en eneste post, jeg slipper ikke for noget, men det fortjener jeg vel nok heller ikke. Jo, Edel er storartet. Havde jeg fået en, der var galsindet, så havde det jo aldrig gået, og var jeg blevet gift med en, der var mere blød, hun var jo blevet nærmest smadret ved at være gift med mig. Edel er jo i grunden stædig, hun hænger i med sit, til hun har fået al den ret, hun synes, der tilkommer hende.

Stædig, råbte Jensen henrykt, — nej, så skulde du se ⁹³Klara, når hun har det på den måde, at hun ikke vil sige noget. Så står hun i en krog af stuen med armene inde i sit gule sjal. Hun ser ikke på mig, hendes mund er smækket i som en boks henne i banken. Hvis jeg kommer lidt nær til hende, så kan hun lige røre en albue eller en skulder, eller det giver et ryk i hendes hage. Hun rører sig næsten ikke, men hun slår gnister ad mig, hun er ladet som et elektrisk batteri. Ok, jeg går rundt omkring hende og nyder hende. Jeg kommer med en forsigtig finger på tre alens afstand fra en albue. Der slår et lyn ud af den albue, idet det sådan lige kipper lidt i den. Ja, jeg føler det lyn, det forsikrer jeg. Men jeg kommer ikke nærmere end tre alen, det har jeg lært, at jeg ikke skal. Hun bliver ond, hvis jeg tager fat i hende, hun slår mig lige i ansigtet, eller hun siger noget, som jeg alligevel hellere vil være fri for at høre. Nej, men på afstand. Det er som at være på komedie. Men man skal ikke gøre komedien ret lang, det tåler hun heller ikke, så får man et efterspil, som man hellere må være foruden. Nej, Klara, hun er nu ikke som andre.

Larsen drak sit glas ud samtidig med Jensen og sae så: Skal vi nu ikke være enige om at slå os sammen

om en flaske champagne og drikke vore koners skål, for vi er jo enige om, at det er tre dejlige koner.

Hør, hør! svarede de to andre, og champagnen blev bestilt med det samme.

*

Velbekomme, sae fru Klara og rejste sig, — vi tager vel kaffen i dagligstuen.

De to veninder rejste sig med lovtaler og forundring over den fine lille middag, de så uventet var blevet indbudt til, og alle tre gik ind dagligstuen. Værtinden hentede en høj skammel til Edels dårlige fødder. Hun mærkede efter stuens varme og tænkte sig muligheden af, at det var for køligt til Maries bronchitis og hentede hendes sjal ude fra gangen, og mens de to andre endnu var i forundring, sae så Klara:

Nej, grunden til denne lille middag er såmænd meget ligefrem. Jeg sae for en uge siden til min mand: På torsdag er det tyve år, siden vi blev forlovede, og så sae han: Nå, er det det? Ja, det er det vist også. — Ikke mere. Jeg gik så og sa lurede på ham et par dage, og imorges, efter kaffen, da der stadig ikke var tegn til noget, så ringede jeg til jer. Så da vi sad ved frokosten, kom han i tanke om, at der burde ske et eller andet, og så sae jeg bare: Ja, der skal også ske noget, men du kommer ikke med. Du kan gå et andet sted hen. — Nå ja, det kunde han jo også. Det kan godt være, han var lidt flad, endskønt hvad, de tager os jo ikke så højtideligt mere, og jeg antager jo nok, at jere mænd vilde ha svaret jer omtrent det samme, hvis I havde talt om tyve års forlovelsesdag. Nå, det er såmænd heller ikke noget at gå hen og blive følsom over, men jeg syntes alligevel, der skulde ske noget idag, og selv om I ikke kan holde jubilæum netop idag, så kan det ikke være meget ved siden af. Nej, ægteskabet er nu engang ikke, hvad en ung pige går og tænker sig.

Å, svarede Edel på sin fornuftige måde, — det ved jeg nu ikke. Sådan forfærdelig store forventninger har jeg aldrig haft.

Jeg var nærmest bange for at blive gift, sae Marie — 95ikke for ham jeg fik, heldigvis, men jeg har aldrig rigtig troet, jeg egnede mig til det, og jeg var i grunden heller ikke rigtig glad ved det.

Ih, udbrød Klara med vis heftighed, — det var jeg sandelig. Men jeg har også været forelsket i min mand så meget, som nogen kone kan være. Deraf kom vel mine sindssvage forventninger om livet som en eneste rus af lykke. Men I har været lykkelige, I to, for I har altså ingen skuffelser haft.

Nej, jeg har i grunden ikke haft nogen, sae Marie, — for det er gået meget bedre, end jeg havde tænkt.

Edel sae eftertænksomt:

Det må man vel også sige, at jeg ikke har haft, jeg kendte jo min mand og vidste, at han var meget vanskelig, men rar og god på bunden. Jeg havde nu alligevel tænkt mig, at jeg kunde få bugt med hans galsind, og jeg har talt fornuftigt med ham hver eneste gang, efter at han havde skabt sig, men det bliver ikke anderledes med ham. Det kan jeg nu godt blive ærgerlig over, og det blir jeg somme tider, det siger jeg også til ham, og det kan han endnu mindre lide, men det kan ikke hjælpe noget. Når han ikke vil beherske sig, så må han finde sig i, at jeg siger ham sandheder, der naturligvis er mindre behagelige. Men hidsig som han, er jeg alligevel aldrig blevet. Det må han også indrømme.

Ok ja, sae Klara med et suk og kom i det samme til at le, — hvad har man for alle de sandheder, man siger sin mand? Min sae den anden dag, at hvis alt det blev trykt, som jeg sae til ham, så vilde det blive et værk af omfang som Salmonsens leksikon.

Ja, du bruger nu også ligefrem mund, indskød Edel.

96

Ja, der sidder en forfærdelig mund på mig, det ved jeg. Engang morede det min mand at høre på mig, men nu —

Tak, sae Edel, la os ikke komme ind på, hvad der engang morede ens mand. Men du kan da ellers sagtens. Din mand er det fornuftigste og roligste menneske, jeg kender.

Tak skal du have, Edel, tror du det er morsomt at ha en mand, der aldrig kommer ud af sin sindsro. Det er snart det værste, jeg ved. Der er ingen ting, der kan sætte mig i sådan et oprør som det, at min mand ikke kan blive gal ligesom jeg selv.

Ja, men sig mig, Klara, sae Marie, — hvad er det egentlig, din skuffelse består i? Det kan da ikke være det, du nu lige nævnte.

Å, det ved du lige så godt selv. Engang var alt det, man sae, storartet, nu er det ingenting snart. Jeg forsikrer dig, før når jeg brugte en farlig mund mod min mand, kunde han stå ganske fortabt og se på mig og synes, jeg var dejlig. Det er det nu forbi med.

Det er vel altså, fordi I blir gamle. Men er det da en skuffelse, at du blir gammel?

Ja, sae Klara, og hendes blik flammede op, som da hun var ung, — det er sandelig en skuffelse.

Ja, men du vidste dog, da du var ung, at du engang vilde blive gammel.

Ja, det kan man jo sagtens sige. Men det er da alligevel det af alting, der mindst falder en ind, så længe man er ung.

Jo, men Klara, vi er ved at blive gamle, selv om du fnyser ad det, og det mærkes først af de allernærmeste. Vore venner kan vi nok holde på, de blir gamle med os, og vi kommer nærmest til at passe bedre sammen, men sådan siger ikke den, vi er gift med. Engang blir vi til besvær for alle, og vi blir ensomme, men jeg kan ikke la være at spørge mig selv, om jeg ikke er ved at blive til besvær bare for en eneste, hvor jeg nødigst vilde være det. Det er det, jeg tænker mest på. Man skal alligevel være forsigtig, når man begynder at blive gammel. Det er ligesom med en anden sygdom, den skal tages i god tid. Jeg mener, alderdommen er der ikke noget at gøre ved. Det kommer bare an på, hvordan man viser den overfor andre, så de kan finde sig i, at man stadig er til.

Der er noget rigtigt i, hvad Marie siger, sae Edel, — man skal vise større eftergivenesshed med alderen, men man skal jo også selv have lov at være der. Helt opgive sit eget kan man da heller ikke.

Marie tog ordet igen og svarede:

Det er ingen sag at finde sandheder frem, som man synes, ens mand kan ha godt af at høre, og man kan også sagtens få noget at blive vred over, men man gør nu tit bedst i at fornægte sine tilskyndelser og ikke uden videre følge sin natur.

Klara rettede sig med et sæt i sin magelige lænestol. Det nervøse og hærgede, der var over hendes træk, forsvandt med det samme, og der var glans og liv over hendes ansigt, da hun brød ud med sin mening om sagen:

Nej, Marie, man skal være den, man er, man er ikke alene nødt til det, men det er i virkeligheden også det lykkeligste både for en selv og for ens omgivelser, at man er det. Ellers blir man kunstig og forkvaklet. Der er også 98mange, der er det, fordi de gør vold på sig selv, men det naturligste for ethvert menneske er dog at følge sin natur. Jeg gad nok vide, hvor tilfredse de mennesker er, der ikke gør det, og især gad jeg vide, hvor meget de vinder i andres omdømme, da det dog netop må være deres ønske at gøre et godt indtryk. Jeg antager, disse andre finder dem uægte, og det er vi da enige om, at det er det værste, man kan være. — Klara bøjede sig leende hen mod Marie og blev ved: Du er den sødeste af os allesammen, Marie, det har jeg altid sagt, men bild mig ikke ind, at du gør andet end følge din natur. Selvfornægtende, det er noget, du er, det er ikke noget, du laver dig til.

Marie rystede smilende på hovedet, og Edel udtalte den tanke, som de begge tænkte:

Jeg kan godt forstå, Klara, at din mand elsker dig, sådan som han gør. Hvordan skulde han kunne andet?

Klara lo, hun var på et øjeblik blevet tyve år yngre. Hun sae:

Skal vi så la det emne fare og tage os en fornuftig tre mands bridge.

Bankdirektør Jensen gik ind ad Harmoniens dør på slaget syv. Han satte sig et øjeblik i restauranten med en avis, han ikke læste i. Straks efter kom Larsen og Andersen, og med det samme tjeneren, der meldte, at middagen var serveret.

De to venner kunde ikke helt lade være at smile ved synet af en opdækning med fire vinglas, alligevel syntes de, de skulde sige noget til, hvad der var sket for tre måneder siden, og Larsen sae med en lidt forlegen alvor: 99Det er jo glædeligt, at du så hurtigt har rettet dig efter det tunge slag, som hm —

Andersen gentog: Et tungt slag, det synes jeg også, det var.

De to andre så til hinanden i gensidig forståelse af en gammel hjertehistorie.

Ja, kære venner, sae Jensen med en vis alvor, — tag nu plads, dær kommer suppen. — Og da et par skefulde var nede og tjeneren ude, føjede han til med hævet glas: Ja, det er nu mærkeligt, at det skulde gå os sådan alle tre. Først med jer to og nu også mig. Man kan sige, det er ikke noget at feste for. Nej, men alligevel, man trænger til noget, der kan live lidt op. Det er i grunden så længe siden, at — nå. Men skal vi tre gamle venner hilse på hinanden. Vi forstår hinanden.

Ja, sae Larsen og Andersen. — Skål!

Middagen gik sin gang. Det var påfaldende for de to, at den meget ædruelige Jensen tog godt til sig af vinen. Han vilde glemme, velsagtens. Men han gjorde dog ikke indtryk af at være meget ked af det, og efterhånden blev han helt glad og fortalte morsomme historier og lod også de andre komme til at fortælle. Der blev leet en del ved fisken og stegen, og ved desserten løftede Andersen sit maderaglas og tog til at tale, lidt tøvende: Ja, jeg ved ikke, om det er passende her at mindes, hvad tab vi har lidt, men du har selv på en måde, Jensen, givet mig en anledning. Det er forfærdelig strengt, det synes jeg nok, men vi vilde gerne hilse på dig, Jensen, du er jo værten, men det er ikke alene derfor, du er vel nok den af os, der har lidt det største tab, i alt fald jo da den, der har følt det hårdest. Må vi to andre, Larsen og jeg, have lov at hilse på dig?

100

Alle tre rejste sig, og glassene blev tømt i tavshed.

De to bevægede venner så med undren på Jensens ansigt. Det havde den samme kølige ro, som når man kom ind til ham i banken. Han var også fuldkommen ædru, og det lød hans tale også efter, da han svarede på vennernes hilsen: Ja, Klara var jo en dejlig kone, som man plejer at sige. Hun var det mest fortryllende menneske, jeg har kendt. Men, føjede han til med et smil, — nu må jeg til gengæld også have lov til at udtrykke min medfølelse med, hvad I to alligevel har haft frem for mig. Du, Larsen, har haft en sjældnen fornuftig kone, et så roligt menneske, som man sjældent ser blandt kvinder, og jeg har mange gange tænkt: Mon han skønner på det? Og du, Andersen, har haft den sødeste kone i byen, sådan en mildhed og fred, der altid var over hende, ja, det er der ikke een mand, der ikke har misundt dig. Andersen svarede med sit vederhæftige smil: Du har fuldstændig ret, jeg har også skønnet på det.

Larsen tømte med en hæftig bevægelse sit glas, nikkede, men udtalte sig ikke.

Desserten skred frem, det blev til kaffe med cognac og dom, men midt i den stille snak med en eller anden fornøjelig historie i, brød Jensen pludselig af og viste, hvor hans tanker var henne: Ja, kære venner, sae han lidt tungt og med et alvorligt ansigt, men så tog han sig i det, drak sit glas ud, skænkede et nyt og blev ved med et smil og i en lettere tone, der også fik de falmende smil til at blomstre frem igen på vennernes ansigter: Det er nu mærkeligt med døden. Der skal jo uhyre meget til for at ønske et menneske død, men der skal meget mindre til, når en nu er død, at tænke, at det var vist alligevel det bedste sådan. Det er både trist og trøstende, og det er vel den lov, der gælder for de fleste af os, når vi engang dør.

Larsen stirrede lidt måbende på ham, men Andersen havde en forklaring rede: Jeg forstår, sae han, — når man har været så lykkelig som du, og ens kone så dør, ikke meget over fyrre, så kan man synes, det var godt, hun døde, mens ens lykke endnu var hel og uberørt, så man kun har smukke minder at se tilbage på.

Larsen nikkede: Ja, det er også sandt, og i grunden kan jeg sige det samme. Edel var det fornuftigste og roligste menneske, jeg har kendt. Det kan man jo ikke sige om mig. Men jeg indrømmer, jeg havde lige begyndt at få det indtryk, at hun var lidt træt af mig, men så altså —

Jensen nikkede med løftet glas til Larsen og sae derefter med et let smil: Og så du, Andersen, lad os nu høre din hjertens mening.

Andersen svarede med alvor: Jeg har også kun gode minder.

Jensen bød velbekomme, og de tre venner satte sig mere mageligt med hver sin whisky. Men Jensen kunde ikke falde til ro. Han rejste sig hvert øjeblik og gik op og ned i stuen. Hans pande var fuld af rynker, ikke alderens, han var kun syv og fyrre, de mindede mere om bankmandens rynker mellem elleve og to. Endelig sae han, idet han faldt ind i de to andres stille snak: I tar nu noget fejl, kære venner, i det med de smukke minder. Jeg vil ikke sige, jeg ikke har mange af dem, men de er stærkt blandede med minder af en hel anden slags. I ved, at Klara var galsindet. Han smilede til Andersen og føjede til: Du synes bedre om, at jeg kalder det, at Klara havde temperament. Vel, men når det kom for, sae hun for meget. Jeg forestillede hende tit, at hvis hun lod være med at sige det og det, vilde vort ægteskab gå lettere, men hun lod aldrig være, hun gik altid ud til den yderste overdrivelse, og jeg forstår jo nok, at det var hendes fornøjelse. Uden den vilde vort ægteskab blive kedeligt, for hende altså. Sådan er kvinden, ordet er hendes fornøjelse, hendes alkohol. Men en mand, sluttede Jensen leende og drak, kan ha den kedelige smag, at han foretrækker et mere ædrueligt samliv.

Larsen blev så overrasket, at han slog i bordet: Det var dog sjov, udbrød han, hvor det samme kan gå igen. Edel var jo så fornuftig, og hun havde i grunden ret altid. Jeg sae undertiden til hende: Vi kender nu mine fejl, men kunde du så ikke lade være, hver gang en viser sig, straks at sætte en rød streg under og gennemgå den med mig. Jeg siger ikke, du ikke har ret, og du gør det såmænd også meget pænt, men hvis du nu hver anden gang lod det gå upåtalte hen, det vilde give mere fred. Men det var umuligt. Ja, det er underligt, og der var kun een vej til fred. Jeg har aldrig ønsket den, men når den nu åbnede sig selv. Jeg vilde aldrig have troet, at jeg så let kunde forsones mig med det, der altså er sket. — Larsen rejste sig ivrigt: Men læg mærke til, kære venner, jeg roser Edel i hendes grav, jeg gør ikke andet.

Da måtte selv den alvorlige Andersen le: Ja, jeg er også et asen, endda et større end I to. Jeg har haft den bedste og blideste kone. Jeg fik ikke den pige, jeg helst vilde have, men jeg fik den bedste, en mand kan tænke sig. Og til hende har jeg sagt mere end een gang: Kære Marie, jeg vilde ønske, du kunde blive gal og sige noget til mig, for vel er jeg et meget fornuftigt menneske, endogså en forholdsvis fornuftig ægtemand, men jeg trænger alligevel som alle ægtemænd til at høre et lille ord af min kone, bare engang imellem. Det vilde nu være forfriskende. Hvordan tror du ikke Klara kan sige sin mand sandheden? Så rystede Marie smilende på hovedet, men når jeg nævnte Klara, smilede hun ikke, hun sae heller ikke noget. Hun vidste mere end jeg. Ja, ja, sådan er vi. Og hvad vilde vore tre enker have sagt, hvis de havde samlet sig for at mindes deres afdøde mænd?

Jensen drak ud og rejste sig: Skal vi gå en tur, ligesom da vi var unge? Det er en dejlig sommernat?

Der var noget i hans endnu ungdommelige skikkelse, der fandt genklang hos de andre. De fulgte øjeblikkelig Jensens eksempel.

Det var en dejlig sommernat med stjerner og alting. De tre venner gik tavse ligesom unge mennesker, der går ude og sværmer. Så sae Jensen: Livet er mærkeligt. Hvad er livet? Det er summen af dem, der lever. De døde regnes ikke med.

Hvad ægtefolk angår, indvendte Andersen, — ser man dog, at de med alderen kan blive hinanden uundværlige.

Tak, svarede Jensen, — det gælder gamle mennesker, der er over tres, men de lever jo heller ikke mere i den forstand og nærmer sig for så vidt til de døde. Men hvis vi levende altid skulde hænge over de døde, så vilde det ikke være himlen, vi havde over os, vor tilværelse vilde være som det mørke, der er i graven.

Andersen sae: Men så var det vel godt, at Klara ikke var fuldkommen, for ellers kunde det måske være blevet svært at undvære hende.

Å, svarede Jensen leende, — lad os dog ikke rejse så forfærdelige problemer i denne dejlige sommernat.

De tre venner gik længe uden at tale, de skridtede godt ud som unge mennesker, der er på fodtur, med et enkelt ord nu og da.

En enkelt gang fandt Andersen noget, han vilde sige: Det er jo altid sådan, at ens minder er meget blandede, men når man blir ældre, så —

Jensen afbrød ham muntert: Ja, folk på halvfjerds har vist kun smukke minder, men det ligger jo ikke for.

Den, der igen sae noget, blev Jensen. Han sae nemlig, sådan hen for sig: Nej, men når jeg engang gifter mig igen, hvis jeg engang gifter mig igen, så —. Han gjorde sig ikke færdig, men blev gående med blikket vendt mod nattehimmelen.

Ja, sae Larsen med vægt og så samme vej hen.

Andersen sae også noget, men det kom mere fortænkt og tungsindigt: Ja, man gifter sig, og man gifter sig måske igen, men — mere sae han ikke, og det var i en anden mening, at også hans blik hang ved de skønne stjerner.

KVINDEGLIMT

PROFESSOREN går ned fra katedret, kollegiehæfter bliver lukket i. De yngre studenter lægger sig tilbage med et stille puh, der skal foregive, at de føler sig lettet for en stor anstrengelse, mange falder i snak, jeg rejser mig og går hen i vinduesfordybningen og ser ud over auditoriet, det vil sige, jeg ser ingenting, men tænker på, at jeg ved siden af fransk kommer til at sætte mig ind i italiensk og spansk, og mens jeg tænker, bliver jeg opmærksom på, at et pigeblik er fæstet på mig, spørgende og lidt genert, og det falder mig ind, at jeg sagtens har stirret på hende, mens jeg bestemte mig til italiensk og spansk. Jeg får da øjnene fra hende.

Hun var ellers pæn med et lyst ansigt og varme endnu friske øjne. Mon hun ikke som mindre pige har gået hjemme og revet hø? Og har hun ikke selv, så hendes moder?

Der er ellers mange kønne piger imellem her. Der er jødiske med store fortænder og uskyldigt museansigt. Og der er en skønhed med mørke krøller langs tindingen og sorte, blide øjne. Der er en anden køn pige med et bestemt ansigt, hun bliver måske lærerinde engang, i øjeblikket er hun bare en ung pige. En stor pige med sort hår og blå øjne, fin af ansigt og af meget rig familie, meget venlig og jævn, hende har jeg tit talt med. Ja, 106men jeg er ligegyldig ved det altsammen. Jeg har fået nok. De udfolder alle venlighed, jeg kommer uvilkårlig til at smile, og jeg ser, at der tændes et glimt et sted i et ansigt, det er høpigens med kornhåret. Sød er hun, det er sandt, også sød i den hurtighed, hvormed hun skynder sig at se et andet sted hen, så at jeg kun halvt ser hendes ansigt. Hvad er hun ellers foruden sød? Ikke andet end et regemæssigt verbum, amo amavi amatum amare. Man kan sætte hende i nutid, amo, hvor hun også selv befinder sig bedst, man kan bøje hende i fremtid, amabo, det vil sige, jeg selv lukker hellere min fremtid af for kvindens verbum. Derimod kan man sætte hende i datid, amavi, så er hun tilbagelagt, man ved, hvor man har hende.

Nej, dit lille regelmæssige verbum, jeg har kendt en, der ikke var nær så køn som du, hun gik som fero tuli latum ferre, et helt nyt ord i hver ny tid, det var noget andet.

Puh! siger jeg ligesom de yngste, skønt jeg her er en af de ældste. Jeg har gået på en del, siden jeg blev student, og nu går jeg på universitetet, ifærd med at blive lærd og luvslidt, så folk kan nok se på mig, at jeg mener det alvorligt. En halv time senere går jeg ude i Frederiksberg Allé, jeg har fået sprog og mad, nu trænger jeg til at gå lidt. Sådan fra vinduesfordybning set, hvor ligner dog alle disse unge piger hver en idyl. Falder man i tale med dem på gangene, så har man en vandrende idyl ved siden af sig, ak fortræd er ikke til, vi er før syndefaldet som i menneskenes første idyl, der formodentlig varede en nat og en formiddag.

Min varede nu længere for seks, syv år siden. Hun var 107lige kommen op efter en sygdom, da jeg første gang så hende, hendes smil var lidt fortrukket og manglede lethed, man blev ikke glad ved at se det, skønt det var venligt, jeg gav sygdommen skylden. Hun sad i en stor lænestol, hvad der klædte en ganske ung pige mærkeligt, jeg sad ved det andet vindue. Mellem os var der en etagère med en mængde latterligt nips, som folk den gang yndede. Mens vi talte, strakte jeg hele tiden hånden ud og fik fat i et eller andet, en tyndbenet dellelov, en vakand, en mjavkat, der var ved at krybe op ad et eller andet, jeg satte hver ting hurtigt tilbage igen, men forsigtigt, og fik straks efter fat i noget andet. Det kom altsammen helt hjem igen, jeg kom også selv hel hjem, det var en nipsidyl. Men hun havde en vis lethed ved at tale, derfor kom jeg igen.

Første gang talte vi om litteratur, anden gang drøftede vi alt, hvad der er fint og dannet. Moderen sad inde i spisestuen med sin symaskine, ikke for at holde vagt, trævlerne måtte bare ikke komme på gulvtæppet, men døren ind til os stod åben, det var vel nok det sikreste. Vi talte om at spise, og jeg holdt på, at man kan godt bide af bart brød. Hun råbte ind gennem den åbne dør: Mor, må man vel bide af bart brød, skal man ikke brække af det? — Svaret kom afgørende tilbage: Man skal brække af bart brød, man må ikke bide af det. — Vi drøftede vægge, jeg holdt på, at de skulde være oliemalede, som de var på landet. Mor, råbte hun som før, — er det finest at have tapetserede eller oliemalede vægge? — Afgørelsen kom også som før: Det er det bedste at have tapetserede vægge, oliemalede vægge er ikke fint. — Så lod jeg det med dannelse falde og holdt mig til litteraturen, 108hvor jeg var overmanden. Jeg kom jævnlig igen, og det var altid idyl, også når jeg blev slået. Vi snakkede sammen over en lysedug med mange broderede huller og omstændigheder. Vi broderede en samtale med hinanden så renvasket og strøget, at en engel kunde have siddet på kanten af bordpladen og lyttet uden at finde noget, den kunde flyve hjem til himlen og sladre om... Vi konverserede hinanden ved et vindue langs en række urtepotter med begonier og tøffelblomster, der alle var meget renpillede for visne blade. Der blomstrede en vis fortrolighed op mellem os uden på nogen måde at sætte for lange skud, vi kom ikke hinanden nærmere for det, det hele var så renpillet for alt, hvad der ikke må være, og selv om der ikke stod nogen dør åben ind til spisestuen, så kunde der godt. Sådan gik der et år. Jeg fyldte to og tyve, hun atten. Jeg var student, men jeg studerede ikke, jeg digtede og udviklede mig. Jeg var så uskyldig som en ung digter, der har sat sig et mål og ikke ved af, at der i hans verden er andet til end dette lille sølle mål. Sølle siger jeg nu, jeg sae ikke sølle dengang.

Nej, men der er en vis tid af min ungdom, som jeg ikke kan holde ud at tænke på. Sandt nok, i mit sind så det ikke så idyllisk ud, mens jeg, med en tyndbenet fajancehund mellem to forsigtige fingre, snakkede litteratur med en ung pige på atten. Jeg havde mine egne skjulte uvejrskyer med lyn og torden, fremstillet af mit indre krudt. Jo, jeg savnede ikke afsides rasen, men alligevel — —

For at komme væk fra alt det sludder, går jeg ind til boghandleren og køber den oldfranske krønike om Ludvig den Hellige, forfattet af herren til Joinville. Jeg går tilbage 109til Frederiksberg Allé, læsende det sted, hvor Sire Jean af Joinville fortæller om mavepine og dødsangst i Ægypten. De var fanget af saracenerne og troede, at nu skulde de dø: Vi kastede os ned på dækket, skælvende af dårlighed og den store angst, vi følte, og råbte grædende: Således døde den hellige Agnès! — Hvor var han dog en ærlig mand, den tapre ridder af Joinville.

Alle mennesker næsten snakker om livstræthed, ikke blot digterne. Jeg har hørt en rødmusset bondepige udbryde ved at høre en gris vræle ude i gården: Den lykkelige gris, det fjols, den skriger, og den får dog lov til at dø om et øjeblik, uden selv at røre en finger. — De, der hørte det, lo meget, også pigen selv, men meget mindre, og hun blev helt alvorlig, da jeg så på hende. Vi kom ikke til at tale sammen, men om aftenen, da jeg skulde gå, fulgte hun mig ud gennem forhaven, det var mørkt, og jeg var nærsynet, hun tog min arm, og vi gik tæt sammen, for ikke at rende i buskene. Jeg tænkte på det, hun havde sagt, det klang igen i mig selv, men så meget, at jeg ikke kunde få noget sagt. Vi kom ud på vejen, der var ikke så mørkt, men hun blev dog ved min arm. Jeg sae så: Her kan jeg godt se. Hm, sae hun med en syngende tone, der sank, mens den varede. Så sae hun godnat og gik ind.

Jeg har selv et fejgt ønske om, at jeg kunde blive træt, men jeg har hele livets usalige kraft i mig. Jeg vilde gerne give op, men jeg lever utrætteligt videre på livets bund.

Jeg går ind ad min gadedør. I stuen står døren åben, der er stillet palmer og andre store blomster op, det må være lørdagsrengøring. Der er imidlertid noget med min 110støvle, en tegnestift viser det sig at være, og mens jeg står og piller den ud af min sål, lyder sang bag blomsterne:

O, gid jeg havde vinger og var en lille fugl,
så fløj jeg bort til et fremmed Und, hvor
der ingen mandfolk går
rundt på gulvet.

Jeg ser flygtigt derind, et pigehoved kommer frem bag blomsterne. Det er hende, jeg sommetider siger goddag til. Hun ser meget forbavset ud over, at jeg står der og lytter, synes det, men jeg ser godt et opmærksomt blink i hendes øjne. Jeg holder tegnestiften, så hun kan se den, føler på hullet i min støvlesål og går videre. Hm, siger hun med nedadgående tone.

Hun synger ikke mere, så længe jeg kan høre det.

Jeg fordyber mig i Joinvilles krønike, der er herlig og burde oversættes. Resten af dagen går med en lille prøveoversættelse. Næste formiddag klokken elleve går jeg ned på første sal til fru Jensen, som jeg læser lidt fransk med. Hun tager imod mig på gangen med en del sindsbevægelse: Træd ikke i mine bunker, skriger hun. Men da jeg ikke ved, hvad for bunker, der er tale om eller hvor, går jeg videre. Da fælder fru Jensen sin kost imod mig og sætter mig i stå. Jeg kigger ned. Der ligger vist også noget, der er i alt fald en halv tændstik, jeg kan se. Jeg træder oven over, og står i døren til dagligstuen, hvor jeg stanses af et nyt skrig og samme kost: Der ser jeg med større lethed en lille fejebunke, den er markeret af en hvid sytråd i toppen.

Den kunde lige gå ind i hullet i min støvle, siger jeg.

Men har De huller i Deres støvler, siger fru Jensen, 111og hendes smil bliver afløst af medlidende alvor, der klæ- der hendes unge, kønne ansigt godt.

Nå—å, siger jeg med et vist afvisende tonesving, som jeg senere har fået at vide, at jeg særligt har, og så sætter vi os til at læse, jeg har travlt. Hun er uforberedt som sædvanlig, og jeg bliver gnaven, det gør hun også, og der er hverken smil eller sød alvor på hendes ansigt mere. Hvis hun tænkte over sit udseende, som hun da ellers vist nok gør, så vilde hun komme i tanker om, at hun ikke er køn i øjeblikket.

Jeg tror næsten hellere, jeg vil helt holde op, siger fru Jensen og gør en lille pause, men jeg svarer ikke på vist og næsten.

Jo, jeg vil holde op, siger hun, — det bliver ikke til noget. Men så mister De den indtægt.

Jeg afviser medlidenhed over mistet indtægt som over hul i støvle, og siger bare: Å, hvad.

Så får jeg med det samme, hvad jeg har tilgode, og går. Fru Jensen så bedre ud, da jeg kom, end da jeg gik.

Foruden Joinville havde jeg spansk og italiensk, men det kunde nu ikke kaldes et arbejde. Jeg stak de to små lærebøger ind imellem det andet og kom igennem dem. Efter sommerferien gik jeg til øvelser i spansk, og en af de første gange kom jeg til at sidde ved siden af hende, hvis moder formodentlig engang havde revet hør. Hun så lidt sky til mig og tøvede, men flere kom ind på bænken, og hun kunde ikke undgå at komme tæt hen til mig. Hun lignede ikke hende med grisen, hende med visen eller hende med fejebunkerne, hun var forlegen, og jeg sae goddag. Da smilede hun, den fælles kvindelige lysning gik over hendes ansigt. Det er først i de senere år, jeg 112er blevet opmærksom på dette naturfænomen, det kommer som et svagt glimt på himmelen og langt borte. Ofte ser man det først, når det næsten er forsvundet, man skimter det, man aner det, det slår ikke ned og tænder heller ikke, men er dog bestemt til at ses. Naturen opfinder ikke sådan noget hen i været.

Hendes kollegiehæfte lå så nær ved mig, at jeg kunde læse hendes navn Anna Petersen. Så vendte jeg også mit hæfte om og gav det et lille skub, så hun kunde se, hvad jeg hed.

Nå, De læser virkelig også spansk? sae jeg, da vi nu var så vidt præsenterede.

Hun så lige og fuldt på mig som på en, der fra nu af er en kending, og hele hendes ansigt stod i en lue af smil fra kælder til kvist: Det gør De jo selv.

Nå—å — ja—e, sae jeg, antydende forskellen på bogorm og kvinde.

Nå, ja, svarede hun som en indrømmelse af forskellen.

Dermed var den drøftelse forbi, jeg hjalp hende lidt med oversættelse, og så kom professoren.

Frederiksberg Allé er storartet om efteråret, men jeg kan ikke komme fra min lille tåbelige nips-idyl i sin tid, der gik i stykker netop om efteråret. Den blev ved at være, hvad den var, et år, dens kulisser var nips på en etagère, en lysedug, og begonier i en vindueskarm. Jeg tænkte kun lidt ved det hele, følte slet ikke noget. Hun gjorde begge dele, og en dag voldte hun, at noget skete. Hun var iskold imod mig. Først prøvede jeg på at snakke det væk, men tiden for tyndbenet nipssnak var forbi. Jeg fik for tynd snak tiltagende kulde. Så forlangte jeg en forklaring, og blev afvist med noget, der mindede om foragt. Så blev jeg gal, jeg rejste mig op og sae noget om luner. Et kvart minut efter var vi i fuldt skænderi, hvorved hun fik betydelig mere glans i sine blege kinder og matte øjne. Jeg fik en del at vide om, hvordan jeg var, og det endte med, at jeg gik oprørt min vej.

Jeg kom igen næste dag. Hun sad i sin store lænestol og så en smule mat ud, men lavede hurtigt op, talte om andre ting end det fra igår, men jeg rev alt det ned og gik lige løs på sagen, og hun gik øjensynligt glad ind på gårsdagens optrin. Hun hørte på, at hun var lunefuld, tog mod forskellige ubehageligheder, og førte samtalen ind på vore forskellige mærkværdigheder, hun viste sig at have mange, jeg havde flere. Vi åbnede os for hinanden, talte, som vi aldrig havde gjort før. Da jeg gik, takkede hun mig, fordi jeg var kommet igen.

Det blev en meget bevæget tid, vi havde jo nu hinandens fortrolighed, jeg særlig havde en del at fortælle. Der var meget sortsyn i, som hun ikke kunde lide, skønt hun selv led meget af tungsind. Men vi skændtes ikke mere, og forholdet mellem os nærmede sig igen til den idyl, som hun en dag pludselig havde revet i stykker. Men idyllen kom ikke. Hun smadrede den på et bal, vi var til. Vi havde talt temmelig sort de sidste dage, men den aften morede hun sig i sådan et tempo, at jeg ikke kunde være med. Jeg lod de andre om at more sig med hende. Hun så det og hævnedes sig ved hjælp af en ung mand, der var optaget af hende. Nå, jeg hævnedes mig også, men hun var mig overlegen, slog mig så fuldstændigt, at jeg opgav alting, både hævn og hende. Det blev i grunden en uhyggelig nat.

Næste dag havde jeg ventet hende hoverende over nattens 114oplevelser, men hun var langt nede, hun var mat, og den dag var jeg den overlegne. Jeg sae forskelligt, der ikke er værd at huske. Men nogle dage efter kunde hun igen, og nu var der ingen fred mellem os mere, ingen dellevov eller vakand, og så forlovede vi os. Hvordan og hvorfor, det ved jeg ikke, jeg blev mig først helt bevidst, efter at det var sket. Sådan går det nok så manganen en ny Adam. Han har været i sin ensomme uskyldighedstilstand, han har vandret om i paradiset mellem dyr og blomster, bøger og drømme, det er uvist, om han sover eller er vågen, men han lever som i en dyb søvn, og en dag vågner han med Eva stående ved siden af sig. Så er det forbi med paradiset, han får sød og bitter frugt at smage, kundskabens frugt, som han mente, han kendte så godt, den får han først nu at tygge på til sin store belæring. Eva går ind til hans dyr og drømme, til hans bøger og blomster, hun vurderer det kritisk og regner det ikke for så farlig meget. Sikkert føler hun en vis skinsyge mod hans paradiset, som hun ikke selv har haft mage til. Hun tager hans Edens have med samt ham selv under en rask vurdering, og så følges de ad udenfor. Driver hun ham eller smider han hende ud af sit paradiset og render selv bagefter? Jeg ved det ikke, men ud kom vi, og jeg fik en anden verden at se, der var mere kras end den, jeg hidtil havde levet i.

Jeg var på skovtur igår. I skoven kom jeg til at gå med en ung fru Olsen, der var ingen Olsen med, og vi talte om sprog, hun var ikke uden begreb. Da vi sent på aftenen stod af ved hovedbanegården, kom vi igen til at gå ved siden af hinanden. Vi talte straks sprog, til det 115sted, hvor vi skulde skilles, men så foreslog jeg at følge hende til hendes dør. Nej, sae hun, — jeg følger Dem hjem. Ja, men det er længere, svarede jeg. Det gør slet ikke noget, sae hun så, — De er nærsynet, og det er mørkt på gaden, og det er rart at gå lidt mere.

Til alt det svarede jeg ganske kort: Nej, det er der ingen mening i. Jeg følger Dem hjem.

Godnat så, svarede hun endnu kortere og gav mig hånden. Der kom ikke mere følgen-hjem ud af det.

Stemmer, der er venlige i klangen, husker jeg længe; men jeg glemmer ikke stemmer, der blir kolde i løbet af et sekund.

Ja, men verden er blevet mere venlig, siden jeg var en og tyve, jeg begynder at forstå det. For en syv år siden mødte jeg en ung pige, som jeg kendte, sammen med en anden. Hun stirrede meget uvenligt på mig, og bag- ved hørte jeg hende sige: Uf, hvor han er væmmelig. Jeg gik lige hen til min kæreste — det var fjorten dage gammelt — og fortalte, hvad jeg havde hørt, temmelig irriteret, men hun sae ganske roligt: Sådan noget har du ingen skade af at høre, men du vilde vel hellere haft, hun skulde ha sagt: Hvor han er sød! Sådan er den unge Adam, han blir fornærmet, fordi frugten fra kundskabens træ ikke er et sødt sommeræble. Jeg blev gal og skabte mig. Hun pillede mine ord fra hinanden og ordnede dem i små bunker. Forfængelighed, vigtighed, indtagethed i mig selv og så videre. Til sidst blev også hun gal, og så blev det endnu værre, indtil vi havde nået det hvidglødende stadium, så røg vi lige derfra ind i forsoning med undskyldninger og tilgivelse.

Men det tar tid at få Adam klogere, en anden dag 116stillede jeg med følgende bemærkning, der var faldet på min vej: Ih, du glade verden, hvor ser han tvær ud. — Jo, men vidste jeg ikke det, så var det virkelig på tide, at jeg fik det at høre. Jeg så tit utilladelig tvær ud. Jeg indrømmede, at jeg led en del af tungsind. Ja, sae hun, men det er noget, du selv laver. Jeg indvendte, at hun jo selv led af tungsind. Ja, tak, det var noget andet. Hun gik derhjemme og havde det sandelig ikke for morsomt. Jeg var fri for al tvang og kunde bestille, hvad jeg selv havde lyst til. Men dem, der blev gift af de unge piger, for dem var det ingen sag. Også den dag endte med forsoning. Der gik tre søde dage, ved slutningen af den tredie sae hun efter et ømt godnat de ord: Træt af livet, mæt af kærlighed. — Hvem siger dog sådan noget? spurte jeg. Det siger Petersen. — Nå, ja, men det er da ikke noget for dig. Å, hvad, når det passer, så — —. Jeg gik min vej i forbitrelse, hun lo.

Jeg følger forelæsninger i oldfransk. Ved siden af mig fik jeg en dag frøken Anna Petersen. Hun viste sig hurtigt at være forfærdelig glad for oplysninger, hun var begynder, og jeg var så dygtig. En anden dag forbavsede hun mig med en smilende hilsen på lang afstand, hun kom lige hen til mig, satte sig så og sae: Jeg ved, De skal til fabrikant Hempel iaften, det er min onkel, jeg bor der ikke, men jeg kommer der meget.

I løbet af fem minutter var vi fuldt forberedt til at møde hinanden som to gamle venner i fabrikant Hempels dagligstue.

— Ja vist så, uden at jeg selv rigtig vilde det, kom jeg ved et tilfælde, ved en piges hånd, ud af Edens have, jeg så 117min karikatur, jeg så, at jeg var nøgen, og jeg skammede mig. Nu ser jeg ind mod paradiset port, ind efter drømmen, idyllen, kvinden, men har jeg tro til, at jeg kan finde derind igen?

Om aftenen, da jeg stod udenfor fabrikant Hempels dør, hørte jeg sang indenfor, en pigestemme var det. Sangen kom helt hen til døren, det var muligt, at hun kunde se mig gennem den farvede rude. Jeg lod hånden synke, mens jeg tænkte på, om ikke kvinden har en trang til at give sig til kende, ved lyd, når man ikke kan se hende, ved vinken, når man ikke kan komme på ord med hende.

Så ringede jeg. Hun lukkede op og sae tilsyneladende forbavset: Men god aften, er det Dem? Jeg hilste med stor venlighed, for at hun ikke skulde blive kold i ansigtet. Hun spurte med øjnene, om jeg havde lyttet, jeg svarede ligesådan, og det stod på ubestemt smil mellem os. Jeg syntes godt, hun kunde spørge, hun skulde nok få svar. Men hun foretrak at slå sig på været.

Ellers husker jeg ikke noget fra den aften. Vi gik hjem på samme tid. Gennem villaens have tog hun min arm. For det er mørkt, sae hun. Ude på gaden var det lyst, men det nævnte jeg ikke, og så blev hun gående ved min arm, til en travl mand rendte os fra hinanden. Jeg stødte skulderen mod et træ, og hun foreslog at følge mig hjem. Jeg indvendte, at det var langt, men lod det blive, som hun vilde. Vi kom til at tale om mig, og lidt efter var jeg inde i en min hisorie fra for syv år siden. Hun hørte meget optaget på min beretning. Jeg sae til sidst: Dengang syntes jeg, at jeg undertiden var udsat for hendes foragt, og jeg følte mig meget ophidset over det, men det var vel egentlig misundelse.

118

Hun svarede: Jeg ved mange kvinder, der i virkeligheden er misundelige på mændene. Det er rimeligt. Jeg kan godt forstå, hun var det. Jeg synes heller ikke, det er rigtigt sådan at gå hen og forlove sig. Man skal være forsigtig.

Vi gik igen med hinanden under armen, for det var jo mørkt. Jeg følte mig irriteret af hendes bemærkning, den kunde jo lyde meget fornuftigt sådan, men det er let at tænke fornuftigt, når man er kold og kan være ligeglad. Jeg så hende ind i ansigtet og spurte: Er De selv altid forsigtig?

Selvfølgelig, svarede hun køligt og bestemt, — hvorfor spørger De om det?

Jeg forsøgte at slå det hen ved at sige, at det var også et dumt spørgsmål, men hun sae: Det var ikke noget spørgsmål, det var en tvivl, fordi jeg går her med Dem.

Jeg svarede: Jeg er en klodrian, jeg kan ikke klare mig. Vil De være sød og tage imod min undskyldning?

Det vil jeg, men der kan De se, jeg har bedre tanker om Dem, end De om mig. Det faldt mig ikke ind, at

det kunde være uforsigtigt at gå her med Dem.

Kære frøken Petersen, sae jeg bevæget, — når De gir mig en så smuk tilrettevisning, så kan jeg kun være glad over den dumhed, jeg fik sagt.

Vi talte ikke mere, før vi nærmede os min dør. Så sae hun: Kunde De ikke hjælpe mig lidt med oldfransk, det kniber for mig, og De er så dygtig.

Med fornøjelse, sae jeg, — men hvor skal det være?

Hos min onkels, svarede hun, — det er rare mennesker og fornuftige.

Fornuftige, gentog jeg, — nå, ja, godnat. — Vi skiltes, 1190g jeg gik ind ad min dør. Hvad mon Hempels er fornuftige med?

Så læste vi oldfransk, to gange om ugen. Det gik meget alvorligt til, jeg sørgede for, at hun fik noget lært. Den tredie dag mødte hun mig på gangen med en kost: Ja, jeg er blevet stuepige, forklarede hun, — træd ikke i mine små bunker.

Jeg kom i fejhumør, jeg gik med iver ind i hendes spøg, hvis det var en. Jeg roste hendes små bunker, fordi de var små og nydelige, jeg tog en af dem som en pris tobak mellem tre fingre og viste hende. Hun kaldte mig leende en gris og tog mig med ud i køkkenet, for at jeg kunde vaske mig. Der gik et kvarter på den skønneste måde til spilde. Hun var yndig med det fejhumør, det klædte hende bedre end studium. Hvad skal piger læse oldfransk for, når de kan lave en sådan fortryllelse over en fejubunke. Lidt efter læste vi, men min sidste tanke holdt jeg ved mig selv, og senere blev jeg bestyrket i troen på, at det var klogt.

Hvad Hempels var fornuftige i, gik efterhånden op for mig. De ventede sig lige så lidt som hun selv en forlovelse, men jeg var en tid ved at blive forelsket.

Dagen med fejubunkerne var højdepunktet mellem os. Senere kom der vel anden munterhed, men hun satte ikke selv noget i gang. Hendes venlighed var den samme, men den lyste ikke mere. Jeg tænkte en tid, hvor det vilde være et held for mig, om jeg altid havde hende at betro mig til, når noget plagede mig, og om jeg havde hende at lege med, når jeg trængte til det. Jeg vidste, hun kunde finde på leg, hvis hun vilde, men hun vilde ikke mere.

120

Hvorfor? gik jeg og tænkte flere dage efter hinanden.

Jeg havde måske ikke været meget langt fra at fri til hende, jeg var en tid meget nær ved at foreslå hende venskab, heller ikke det blev til noget.

En dag stod der igen en student i en vinduesfordybning i auditoriet og så ud over forsamlingen. Han så ret alvorlig ud, men jeg så ham pludselig smile, øjensynlig til en bestemt. Jeg fulgte retningen af hans blik og så et svagt smil, lige en lysning på et frisk, blondt pigeansigt, en, der så ud til som lille pige at ha gået og revet hø.

Anna Petersen og jeg læste ikke oldfransk mere, hun kunde selv, og så gled hun bort. Hun kom mig ikke nærmere, fordi jeg så hende til forelæsningerne. Med sin lille rive rev hun nu hø på en anden mands mark til duft og fornøjelse for ham. Hun samlede vist med lånt fejekost fine små bunker sammen til en anden at træde hen over. Sådan gik jeg og tænkte den ene dag og den anden med. Jeg mødte jævnlig en ung, endnu køn, men træt kone, flere gange havde hun to små børn med. Jeg så på hende, hun var virkelig køn, hun havde været endnu kønnere. Hun så på mig, hendes blik var meget følsomt. Hun tænkte noget ved synet af mig. Mand havde hun aldrig med, så lidt som jeg kvinde. En dag mødte jeg hende med en stor pakke under armen og et barn løst hængende ved hver hånd. Jeg så, hun var et billede af mig selv. Pakken var mit studium, det lille løsbarn ved hver hånd var italiensk og spansk, og så havde ingen af os nogen at gå med.

Jeg indhentede en dag Anna Petersen i Frederiksberg Allé. Hun hilste venligt og gik lidt med mig. Jeg sae efter forskellig småsnak: Hvor er kvinden dog et besynderligt væsen.

121

Ja, svarede hun, straks optaget af spørgsmålet.

Det er ikke, fordi jeg ved meget om det, sae jeg spagfærdig. — Men når digterne er begejstrede over kvinden, er det sikkert fordi, de har glemt det øjeblik, da de kun var mennesker. Som mennesker tror jeg, de blir skuffede, men bag efter, fordi de er digtere, føjer de til, hvad der ikke har været. Vi er på den måde alle sammen digtere, bag efter.

Anna Petersen så på mig som en student på en professor, der har et interessant øjeblik.

Jeg blev ved, påvirket af min opmærksomme student: En sol, der svider, eller et kornmod, der lige skimtes, det er kvinden.

Det er måske nok rigtigt, sae hun.

Jeg tænkte: Nu har du udleveret dig selv tilstrækkeligt. Hun ser den anden og sig selv, to kvinder i en mands liv. Det er interessant. Jeg tilføjede højt: Ja, man kan jo sige så meget. Men fra godt indfald til rent vrøvl er der ikke noget langt skridt.

Vi talte ikke om mere. Lidt efter gik hun tilbage til sin egen vej. Min sidste bemærkning havde åbenbart ikke hendes bifald.

Men jeg tænkte noget, som jeg ikke sae til hende, hvad der jo heller ikke var nogen grund til: Er der mellem de to ydertilfælde af kvinder, den elskede karikaturtegner af manden og det fjærne kornmod, der viser sig på hans himmel og forsvinder uden at komme nærmere, er der ikke et mellemtilfælde, den trofaste veninde, eller er det i alt fald så sjældent, at det kun kan regnes for en undtagelse? Men en mand kan jo også være sådan indrettet, at han kun tiltrækker de to ydertilfælde.

122

Jeg kom ud af mine tanker ved lyden fra Falcks bil, og med det samme mindedes jeg, at jeg havde hørt den tre gange lige efter hinanden. Da jeg så fra bilen og frem igen, blev mine øjne hængende ved en ung pige, der også havde vendt sig mod den tudende bil.

Det var Falck, sae hun.

Ja, svarede jeg, — det var Falck. Det er tredie gang i løbet af ti minutter.

Ja, sae hun, — jeg har også hørt den tre gange lige efter hinanden.

Hun havde et venligt ansigt. Hun havde i sit blik mere charme, end den ene, jeg havde kendt, mere kvikhed end den anden. Vi kunde jo godt gå sammen, hun og jeg. Der vilde komme forskellige kære og morsomme små påfund til at begynde med. Så vilde muligheden spalte sig i to. Hun vilde forsvinde som et skær på himlen, en fjærn varme, man ikke når at få glæde af, eller hun vilde gå til den anden håndgribelige side. Ingen mand kan se sporskiftet i en kvindes hjærte.

Vi stirrede på hinanden, men midt i mine tanker sae hun: Der sker mange ulykker her i København.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde sige til det, og hendes blik forandredes, det blev mere forbeholdent, det fik et anstrøg af det hånlige. Men jeg kunde næsten ikke komme løs af alt det, jeg hang fast i. Jeg sae: Nå, jeg skal nok videre.

Farvel, sae hun, og ved det raske snit i situationen, som hendes farvel var, kom jeg bedre til at høre den uafgjorte klang i min egen stemme.

Jeg havde endnu et kvarter hjem. I løbet af det kvarter var der endnu tre kvinder, hvis ansigt fik en svag lysning, idet jeg mødte deres blik.

123

DEN HVIDE SKY

NED ad perronen kom en ung pige løbende med en stor håndkuffert i den ene hånd og en papæske i den anden; på en kroget lillefinger havde hun en lille pakke dinglende, og en lang, flad pakke havde hun klemt ind under den venstre arm. Hun var ganske ung, høj og kraftig og meget varm; også dagen selv var varm, af den slags, der ikke indbyder folk til at skynde sig. Men for den unge pige var der øjensynligt nødvendighed. Et sted langt nede i toget blev et åbent vindue fyldt med en skov af arme, leende ansigter sås bag ved, og der blev råbt: Her er vi, Anna, skynd dig, toget er lige ved at gå. Den unge pige vendte sig efter stemmerne, satte i løb derned ad, og idet hun begyndte at stoppe ind af sine sager, sae hun leende og så højt, at hele perronen kunde høre det: Det er såmænd godt, at man ikke skal giftes mere end een gang i sit liv.

Lidt fra hende stod en ung mand med et tænksomt ansigt og forlæste øjne, han målte den unge pige med et lægevidenskabeligt blik og sae hen for sig: Ja, hvem ved?

Den unge pige, der hidtil havde let, blev et øjeblik alvorlig og tilkastede, inden hun gik op i kupeen, den unge mand et kort blik, som han halvt åndsfraværende tog imod. Det var den første pil.

124

En usædvanlig doktordisputats, stod der i avisen, — fandt idag sted på universitetet. Emnet var en vis børnesygdom. Der var også et billede af præses, en endnu ganske ung mand med skarpe træk og et blik, der tænksomt gled af til siden. Hans navn var Holsted.

Næste formiddag blev dr. Holsted ringet op af en dame, der bad ham komme og se til en lille dreng. Han spurte, hvad barnet fejlede, og om det var noget alvorligt. Stemmen svarede, at det kunde se alvorligt nok ud, men der var ikke nogen ængstelse at høre; stemmen var høj og lys og nærmest leende. Dr. Holsted lovede at komme og ringede af.

Den, der lukkede op, var en høj og kraftig, ung kvinde med et varmt ansigt og smilende øjne. Dr. Holsted betragtede hende med et halvt bevidst, lægevidenskabeligt blik, formodede, at det var fruene og gik uden videre forbi hende til en dør, som han antog for den, han skulde ind ad. Fruen, der et øjeblik var gået istå, skyndte sig hen og lukkede ham ind i soveværelset. I en lille seng lå en dreng på tre år. Undersøgelsen var ganske kort: De behøver ikke at ængste Dem, frue, sae han, — det er ikke kommet længere end til halsen, og når De holder ham i sengen en uge eller sådan, blir det ikke til mere end det samme. — Han rejste sig og gik mod døren: Jeg behøver ikke at komme igen, med mindre, tilføjede han med et smil, — De særlig skulde ønske det.

Nej, svarede fruene alvorlig, — når De ikke mener, det er nødvendigt. Må jeg ikke betale Dem med det samme? sae hun, da hun så ham gå hen mod entrédøren.

Dr. Holsted gik med ind i dagligstuen; fruene satte sig ved skrivebordet og tog penge op af en kasse. Derefter betragtede hun doktoren, der uden interesse så sig om i værelset; han havde ikke forandret sig meget i de fire år, kun lidt mere markeret; hans ansigt var skarpt ligesom sikkert hans tanker. Men han iagttog ikke hende, han huskede hende vel ikke. — Det er min mand, sae hun pludselig og gav med pegefingerens kno et knald på et fotografi i ramme, der stod på skrivebordet.

Dr. Holsted nikkede; han havde aldrig før været ude for den art af præsentation og tog ikke under overvejelse, hvorvidt man i det tilfælde behøver at sige noget.

Idet hun rakte ham pengene, sae hun med et glad smil, som da hun lukkede entrédøren op: De blev jo dr. med. igår; jeg så det i avisen. Jeg ved ikke, om man må ønske Dem til lykke?

Han smilede og så for engangs skyld virkelig på hende, og hans øjne blev et par sekunder hængende ved hendes, men der skete ingenting; der foregik ikke nogen forandring i deres udtryk. — Tak, sae han så.

Ja, jeg kendte Dem godt efter billedet i avisen.

Hvordan, frue? spurte han.

Jeg mener, svarede hun brændende rød i sit store, lyse ansigt, — jeg kendte Dem straks fra billedet, da jeg lukkede op. — Doktor Holsted, føjede hun til, da han rejste sig for at gå, — jeg ved ikke, om det vilde være ubeskedent at spørge Dem, om De vil være vor huslæge. Men De er jo specialist, så måske De slet ikke —

Men doktor Holsted viste sig villig; han nævnte sine betingelser, og tre minutter efter stod han ude på trappen og sae farvel for sidste gang.

Farvel, doktor Holsted — ja, så kommer De altså alligevel igen, sae fruene med et smil, og et sidste blik. Det var det andet skud.

Sig mig, doktor Holsted, hvad fejler egentlig min mand? Eller rettere sagt, fejler han igunden noget?

Deres mand, fru Børresen, arbejder meget intensivt, og han føler sig undertiden træt, det er det hele.

Fru Børresen smilede spottende, mens hun spillede på skrivebordet med en lang fin papirkniv af sølv; spillet kunde følges et langt stykke op ad hendes blottede underarm: Træt, det ved jeg nok. Man kan godt, sae hun med et underfundigt smil — føle sig træt, uden at man derfor fejler noget.

Hendes smil tændte lys i et rum i doktor Holsteds sind, der før havde ligget i mørke; han svarede i samme tone: Det kan også andre end hr. Børresen tale med om.

Fruen lo åbenhjertigt. Hvad der før havde været et lille, svagt belyst rum, blev til dagklar stue, hvori to mennesker så og forstod hinanden. — Træt, gentog hun, — De må ikke glemme, at min mand i al sin træthed endnu har kræfter til at more sig ganske udmærket. Havde De ikke også selv det indtryk af ham, da De første gang blev præsenteret for ham?

Doktor Holsted sendte et smilende sideblik til et fotografi på skrivebordet og sae, idet han gjorde tegn i luften med en knoet pegefinger: Jeg havde ved den lejlighed ikke noget indtryk af hr. Børresen, men kun af en vis damekno.

Å, det er sandt, ja jeg husker det godt. Jeg troede ikke, De lagde mærke til den slags småting.

Å jo, jeg har senere flere gange måttet tænke på den første præsentation. — Men ved sig selv tænkte han: 127 Det er en ganske mærkelig tone, vi efterhånden er kommet ind i.

Fru Børresen rettede kniven imod ham og lod solen spille på den; den hårde solglans fra sølvet stod i modsætning til udtrykket i hendes øjne: Nu tænkte De noget om mig, doktor Holsted, men det giver jeg Dem lov til.

De er måske lige glad, fru Børresen.

Jeg er glad, doktor Holsted, jeg er aldeles ikke så blaseret, at jeg er lige glad. — Hun så ned på den flammende stråle af sølv og sol, som der stod regnbuefarver om: Men skønt De husker så godt, så har De dog glemt vort første møde for, lad mig se, fem år siden.

Doktor Holsted så på knivspidsen med et uudgrundeligt udtryk og ventede tavs.

På banegården i Roskilde, hvor De sae de besindige ord til en ung pige: Hvem ved? Husker De det ikke?

Jeg husker det, fru Børresen.

Det var mig! De ser forresten ikke meget forbavset ud.

Det hører med til mit fag ikke at blive forbavset.

Jeg vidste ikke, at De sad her i noget fag.

Jo, om ikke i en læges, så i en vens. En kones mand kan undertiden blive forbavset, en kones ven bør aldrig blive det.

Å, hvad det angår, lo fru Børresen, — så har jeg aldrig sat min mand i forbavselse.

Endnu, føjede han til udfyldende.

Å, jeg tror ikke noget vil forbavse ham, der kommer fra mig. Men De sae altså ved den lejlighed: Hvem ved? Jeg havde sagt et eller andet forhastet, sådan som det hører en ung pige til, og De stod ved siden af og sae: 128 Hvem ved? som en vismand og en spåmand. Det gjorde et dybt indtryk på mig.

Var jeg en spåmand, fru Børresen? Nu blir jeg betænkelig.

Hvorfor det? Ja, i øjeblikket syntes jeg, det var rædsomt sagt, men tiden går jo, og hvad der var rædsomt, blir rimeligt. Jeg taler åbent med Dem, doktor Holsted.

Ja, det gør De, fru Børresen.

Hun kastede sølvkniven fra sig, slog sin store, smukke hånd fladt ned i skrivebordet og brast i latter: Hvis De nu havde tilføjjet: og det glæder mig, at De udtaler Dem altid så blankt og skarpt.

Jeg synes, fru Børresen, jeg kan se på Deres øjne, at De ikke mener det, De dær siger, eller også, at De ikke er ked af det.

Hun bøjede sig en smule for over og lo ham lige i ansigtet: Nej, der er ingenting, jeg er ked af, doktor Holsted.

Hun sad og ridsede med papirkniven i bordets blanke mahogniflade; han lagde sin hånd over hendes og tog med en bestemt bevægelse kniven fra hende: Nå ja, fru Børresen, jeg skal egentlig videre.

Egentlig, understregede hun. — Hen til en anden måske lige så åbenhjertig dame?

Ja, jeg har jo en del damer blandt mine klienter.

Hun drejede hovedet lidt og kom til at møde sit eget spejlbillede fra den modsatte side af værelset; efter en kort pause sae hun sorgløst: Det kan jeg næsten tænke. Men sig til min mand, føjede hun til, da doktoren rejste sig, — at han skulde spise noget mindre. At jeg siger det, kan jo ikke nytte noget.

129

Det tog tid for doktor Holsted at få sit tøj på; de sidste gange havde de været lidt længe om at sige farvel: Deres Mand fejler forøvrigt det samme som overretssagfører Kramer, ham har jeg fået skik på, de ligner hinanden i konstitution. De kender ham vistnok, gør De ikke?

Fru Børresen fandt stokken til ham, og de talte om vejr og føre, indtil det øjeblik kom, da han lae hånden på entrélåsen; da sae hun leende:

Det med overretssagfører Kramer var morsomt fundet på, doktor Holsted, men De røbede Dem, da De sae: De kender ham vist. De ved, jeg har kendt ham meget godt en kort tid indtil for omtrent et år siden. Jeg ved ikke, hvad han fejler, men jeg vil som dame betro Dem, at han er for langt fra at være en gentleman; jeg stiller ikke vanvittige fordringer til en mand i den henseende, men Kramer er for langt fra at være en gentleman. Det er det hele.

Hun var blevet alvorlig, heller ikke doktor Holsted lo, han var snarere en smule forlegen: Det er mig altid en fornøjelse at tale med Dem, fru Børresen, også når De undertiden bliver den overlegne. Farvel, fru Børresen.

Farvel, doktor, og på snarligt gensyn.

Dr. Holsted gik ikke straks til næste patient, han forsømte sin pligt og blev gående langs søerne, frem og tilbage i den friske vind, medens han så og hørte det hele om igen indtil sin egen, sidste dumhed og det varme håndtryk bagefter som en stor, ufortjent belønning. — Ja, tænkte han, — jeg er midt i en mands træfning med kvinden, og jeg ser, det vil ende med, at jeg giver mig over. Hun er ikke den første, der har sigtet på mig, men den eneste, der har ramt. Om kort tid vil hun bringe skilsmisse på 130tale. Men inden det sker, vil jeg tage den ferie, jeg så længe har lovet mig selv. Den vil være god til eftertanke.

Vejen langs kirkemuren i den lille, jydsk landsby gik så meget opad, at doktor Holsted, der var træt efter en lang dags omflakken, sprang af og gik ved siden af cyklen. Da han kom til at se bort fra kirken, som der ikke var noget interessant ved, så han lige foran sig en gruppe unge piger, der vistnok for et øjeblik siden havde talt ivrigt sammen, men nu var blevet tavse; der var seks, og de så på ham allesammen, han så også på dem og gik langsommere med den ene hånd på styret og stråhatten i den anden.

En ung pige trådte et skridt frem fra klyngen: Har De ikke, begyndte hun og stansede igen forlegen. — De har vel ikke mødt en ung pige? De kommer dernede fra, gør De ikke?

Jo, jeg er kommen ad vejen fra Thisted.

Ja, men De har altså ikke mødt en ung pige? — Den talende så den fremmede mand alvorligt og bekymret ind i ansigtet.

Hun hed Ellen, føjede en ganske ung en forklarende til, og fik et irettesættende skub af en albue fra den første.

Nej, frøken, svarede doktor Holsted lige så alvorligt, — jeg har ikke på en lang strækning mødt nogen ung pige. Hvad var der med hende?

Hans spørgsmål gik som et koldt vindstød over de unge piger; de ligesom duvede under det, men ingen svarede. Så sae igen den første: Har De heller ikke mødt en ung mand?

131

Da kom doktoren til at smile, men ikke een gav ham skyggen af et smil igen: Jo, jeg har mødt en ung mand på cykel et par kilometer herfra; han kørte meget hurtigt.

Han kørte hurtigt, gentog flere i flokken og så på hverandre.

Skulde der være sket noget med den unge pige? spurte han.

Vi ved det ikke, sae en.

Nej, vi ved det ikke, gentog en anden lavt, — hun græd så forfærdeligt.

Græd hun?

Ja, hun græd. Hun gav sig lige med et til at græde sådan, og så sprang hun op på sin cykel og kørte; hun

kørte derned ad, men altså ikke ad Thistedvejen alligevel.

Men kære, unge damer, sae doktoren indtrængende, — sig mig, hvad hun græd for.

Det kan vi ikke, sae den, der havde talt først. — Bare vi kunde ha indhentet hende og forklaret hende, at det var en misforståelse.

Ja, men det var det jo ikke, indvendte en anden halvhøjt. — Men der var ingen af os, der havde nogen cykel.

Men han havde jo cykel, sae doktor Holsted.

Ja, men han var her ikke; ham måtte vi først hente, og da var hun langt borte.

Det kunde heller ikke nytte, sae en anden, — hun vilde ikke høre på ham. Hun er så stolt.

Stolt? gentog doktoren lidt langtrukket, — så, er hun det?

Ja, svarede den samme unge pige bestemt, — det er hun. Ellen er stolt, men jeg synes alligevel, hun gjorde ham uret, på en måde.

132

Hun tar altfor strengt på sådan noget, føjede en anden til.

Doktoren vendte sin cykel om: Sig mig, hvad andre veje der kan være tale om?

Der er en langs fjorden, sae en af de unge piger.

Ja, der er den langs vandet, gentog en anden, og igen gik der ligesom en kold blæst over alle ansigter. — Men det er en dårlig vej, og hun skal ikke ad den vej for at komme hjem.

Nej, sae en tredie, — hun kan kun komme ned til vandet.

Hvordan så hun ud?

Lysegrå kjole og rød golftrøje, hvid stråhat. Hun var så køn, sluttede den talende, idet hun uvilkaarlig kom til at benytte dødens fortid.

Og hvad skal jeg sige, hvis jeg træffer hende?

De unge piger så spørgende til hverandre; så sae en: De skal sige, at De har talt med os, og vi synes, det er synd af hende; hun kan godt ha ret på sin måde, men hun må ikke være så stolt; hun gør ham ulykkelig. Det må hun også selv vide. Og han er virkelig et godt menneske, selv om — —

Ja, mumlede de andre, — det er han.

Farvel, råbte doktor Holsted og sprang op på sin cykel.

Farvel, svarede det bag ved ham i en dæmpet og dissonerende korstrofe. Det lød som den korte sang af et vindpust gennem utætte kirkeruder.

Den vej, der skulde føre ned langs fjorden, var ganske rigtig ikke videre god, men doktor Holsted fandt dog en kant, han kunde cykle på, og han kørte rask til. Det var en øde vej, der åbenbart ikke blev synderlig befærdet, og da han 133 havde kørt en halv times tid uden at se nogen, var han forberedt på kun at finde en forladt cykel ved siden af hjulsporet, men lidt efter fik han virkelig øje på en kvindeskikkelse, der sad i lyngen med hodet i sine hænder. Han kørte til, men idet hun så ham, sprang hun i en fart på sin cykel, måske for at undgå ham. Dog var hun ikke så sikker en cyklist som han, og han kom hende efterhånden nærmere, så han tydeligt kunde se hende.

Det var altså Ellen, den stolte Ellen, der viste en ellers god mand fra sig, fordi hans handlemåde ikke havde været den, som hun forlangte af sit ideal. Ellen skulde altså adskille sig fra andre kvinder, han havde kendt, ved at være stolt. Hun var ikke så liberal som for eksempel fru Børresen, der gerne indrømmede, at hun ikke stillede vanvittige fordringer til en mands handlemåde, og her sad han nu på sin cykel og forfulgte en kvinde, der ikke var som andre; det var meget besynderligt og kunde hvert øjeblik ende med at blive latterligt, når han om lidt skulde tage fat på sit hverv at tale hende til rette, og det hele så måske indskrænkede sig til, at den stolte Ellen kun var en nydelig, lille gås, der med sit kønne ansigt mente, hun havde råd til at være knibsk.

Doktor Holsted var nu så nær ved den unge pige, at han kunde tale til hende, dersom han vidste, hvad han skulde sige; han kunde for eksempel tænke sig følgende: Undskyld frøken, at jeg tiltaler Dem, n jeg har

en hilsen til Dem fra Deres veninder i Langtorpe; de har noget at sige Dem, og beder Dem om at komme tilbage, — men han følte, at det hele var ganske latterligt, nu da han havde set hende; hun havde ikke i sinde at vende tilbage; hun kørte resolut videre og vilde blive ved; hun 134lod sin cykel løbe langsomt og vilde lade ham komme forbi, men hun drejede ikke sit hoved for at se ham eller skønne, hvad han vilde; han var for hende en ligegyldig og ufarlig person, trods ensomheden og aftenen, der begyndte at falde på. Hun var slank og ikke høj; hun sad meget ret på sin cykel, og der var i holdningen af hendes hoved noget afgjort, der tydede på, at hun ikke var af dem, der let lader sig overtale.

Nej, han vilde vende om; han bremsede, og der kom et par cykellængder mere imellem dem, da han pludselig så hende gøre en drejning og styrtede fra den lyngbevoksede kant ned på vejen, hvor hun blev liggende. Han var i et nu henne hos hende og løftede hende op; hun var bevidstløs. Han bar hende op på vejkanten og undersøgte hende; der var et dybt mærke i den ene tinding; hjernerystelse altså.

Doktor Holsted rev hendes golftrøje op og trykkede sin hånd mod hendes hjerte; i det samme åbnede hun øjnene; de var blå, og dødens tåge lå allerede over dem. Hun udstødte et langt: Å, og gjorde en afværgende bevægelse mod hans hånd.

De skal ikke være bange, sae han — jeg er læge; jeg vil hjælpe Dem.

Men det var altsammen spildte ord; hun lukkede øjnene igen, og han lagde sit øre mod hendes hjerte for at lytte; om få minutter vilde det være forbi. Han så sig forvirret om. Der var ingen mennesker i nærheden, og de vilde også have været lige så unyttige som han selv. Han rejste sig fra hende, bevæget og skælvende, og kom tilbage igen; hun lå bleg og stille, hun skulde ha lov til at dø i fred, men når hun var død, vilde han bære hende til det nærmeste 135hus. Det, der havde drevet hende bort fra den mand, der holdt af hende, og fra hendes veninder, hvis mellemkomst hun forsmåede, det lå endnu som et svindende lys i hendes halvmørke sjæl, og det skulde respekteres.

Ikke længe efter så doktor Holsted på sit ur og knappede hendes golftrøje. Det var forbi, og alligevel blev han siddende og kunde ikke bestemme sig til at løfte hende op. Hvorfor også? Han havde ingen hast, hun endnu mindre. Han blev siddende uden at røre sig og så på hende. Hun havde et fint ansigt; panden og partiet om øjnene var smukt og vidnede om intelligens. Munden var bred, med smalle læber, den var, ligesom hele hendes skikkelse, så lidt svulmende. Visse træk ved munden og under øjnene tydede på et følsomt nervesystem.

Stolt! havde hendes veninder sagt om hende, enstemmigt; det lød mærkeligt det ord, som fra en gammel naiv vise, der bliver sunget i en afsides landsby, hvor den bliver taget alvorligt. Men passede dette landsby-ord alligevel ikke i dette tilfælde? Passede det ikke her, langt borte fra Kjøbenhavn? Det var en lukket bog, der lå foran ham, og den gav ham ikke noget svar. Han, der havde læst i så mange kvinders sjæl, der villigt havde åbnet sig for ham, han stod nu her og granskede møjsommeligt de fa utydelige tegn, der stod igen i den eneste, han ønskede at kende.

Det blev nat; han tog den døde pige i sine arme og bar hende den halve mils vej til det nærmeste hus.

Doktor Holsted havde genoptaget sin praksis; den førte ham ad den kendte vej langs søerne. Han holdt af at gå 136dær, og han var glad ved at komme til at bestille noget igen. Og så var der fru Børresen, der ventede. Hun kunde vente. Men en dag mødte han hende på den anden side af gaden; han vilde hilse og gå videre, men hun kom over til ham med et strålende ansigt og siden mange forundrede spørgsmål. Hans svar tilfredsstillede hende ikke, og hun kom til det resultat, at han havde kedet sig. Hun gik et stykke ved siden af ham, spurte lidt og fortalte selv en del. Først da han sae farvel, holdt hun ham fast med et alvorligt iagttagende blik: Hvad er der i vejen, doktor Holsted?

Ingenting, fru Børresen. Farvel!

De sås dog af og til; og de talte også sammen. Han mærkede, hvordan hun iagttog ham; det faldt ham ind, at hun ventede, han vilde gifte sig med en anden, og sådan gik der et halvt år; det undrede hende åbenbart, at han ikke gjorde alvor af det, og da det ikke skete, forsvandt igen den tilbageholdenhed, hun en tid havde vist. Hun forstod vel, at han i alt fald ikke var optaget af en anden. De begyndte at tale sammen som før. Hun var uforandret, men hvor var glansen henne? Hun fortalte om sin mand; de talte om forholdet mellem dem selv, der stadig blev mere fortroligt, og han lod det ske. Hans forstand sae ham, hvad hun var værd, vistnok mere end adskillige andre; han så, hvor godt hun så ud, og han følte som en varm overenskomst det lange håndtryk, hun gav ham, når han gik. Men i det øjeblik, han gik ned ad trappen, var det altsammen borte; det stod blegt i hans erindring som noget uvirkeligt, som blot skyggen af en drøm, der vandrer flygtigt gennem en sovende hjerne uden at stanse.

Virkeligt derimod var billedet af en fremmed, en død 137ung kvinde, der nu lå begravet på et fjernt sted, der hed Langtorpe. Virkeligt var hendes tågede blik, der et øjeblik havde set på ham; en virkelighed var hendes levende, ranke ryg på cyklen, hende døde smalle ansigt, da hun lå foran ham på vejkantens lyng. Ellen hed hun, et navn, der ikke lød som navnet på nogen anden kvinde. Hvis man sae det tre gange for sig

selv, mistede det enhver klang af et navn og lød som et symbol. Mindet om hende vilde ikke tabe sig. Han havde lige straks tænkt sig, at det vilde synke og forsvinde som så mange andre oplevelser, men det hævede sig højt over enhver forestilling om nogen anden kvinde. Det stod over ham som en hvid sky på himlen langt uden for hans rækkevidde; det lod sig ikke flytte eller glemme, om han skulde ønske nogen af delene. Hun var uden for hans magt, men hun havde hele magten over ham.

Og samtidig skete det, at han nærmede sig en anden kvinde.

En dag talte hun endelig om skilsmisse. Han tog spørgsmålet op, og de traf en bestemmelse. Hun flyttede fra sin mand og tog lejlighed et andet sted.

Du er så adspredt, sae hun en dag; — du arbejder for meget.

Ja, jeg arbejder for meget. Hvad andet skal jeg gøre?

Hvorfor smiler du så underligt? Det er ikke mig, du smiler til.

Mit smil er vel adspredt, tænker jeg.

Ja, men du skal samle dig; du skal samle dig om tanken på mig.

Da lo han: Kære ven, det bliver for meget at samle 138sammen. Men hvad jeg kan overkomme, det skal jeg gøre.

Det var virkelig et lunkent svar, kære du.

Kald det spredt, Anna. Sådant er mine tanker; spredt i øst og vest.

Her er altså min gadedør. Men lad os gå et lille stykke endnu. Vil du?

De gik tilbage til søerne; det var en smuk, klar aften med stjerner.

Hvis du ikke mente, du holdt af mig, sae hun, — så vilde du jo sige mig det. Ikke?

Kære Anna, du er, hvad man kalder for en dejlig kvinde; i mine øjne er du det absolut, og du er klog desuden. Jeg kan ikke tænke mig, jeg kan få nogen bedre.

Alligevel? spurte hun.

Han svarede ikke; de gik et par gange op og ned mellem to broer. Han tænkte: Hvis hun nu var stolt, så vilde hun sige godnat; hun vilde gå og ikke komme igen. Måske vil hun gå fra mig om nogle år, men så er det ikke af stolthed. Deri er hun som de andre; ingenting sker på grund af stolthed.

De gik; hun førte ham, og han så ikke, hvor de var.

Ja her er igen min gadedør, sae hun; — gå lige med ind på gangen.

Kan du ikke tænde? spurte han og famlede i mørket.

Det behøves ikke. — Hun slog armene om hans hals og kyssede ham heftigt. — Godnat så, min elskede ven, godnat.

Hun tændte, og han så et leende, pragtfuldt ansigt foran sig.

Så stod han igen ude på gaden.

139

Hvorfor gør jeg det, tænkte han. — Hvem kan afgøre, hvad der nu har mest betydning for mig, om jeg gør det, eller jeg lar være.

Han gik længe i gaderne, mens han arbejdede med det, der i øjeblikket var hans livs problem; han søgte at klare sig det vanskelige spørgsmål, om han skulde gifte sig med en kvinde, han ikke kunde elske, da han vel dog i hvert fald skulde giftes engang. Han vandrede på de ligegyldige, slidte brosten og tænkte over det som en ting, der var uden stor betydning, men som dog skulde afgøres og ikke tålte opsættelse. Han tænkte over det, han sled spørgsmålet fladt, til han blev træt, og det gled ud af hans tanker.

Han løftede sit blik fra gadens sten, og da hans sind nu var blevet befriet, så han hende igen. Hun sad på vejkanten med hovedet i sine hænder, grædende eller snarere grundende. Hun tænkte, styrkede sig i sin bestemmelse om at ryste noget af sig, der ikke var hendes natur gavnlige. Han så hende sidde rank og besluttet på sin cykel; selv kom han bag efter som en tåbelig budbringer fra det, hun havde sagt nej til, og

selv om han ikke nåede hende eller fik noget sagt, så vilde der komme andre og indhente hende; veninder vilde komme og plage hende; manden selv vilde komme, og hun skulde høre på alle de tåbeligheder, som hun havde revet sig ud af. I stedet kom døden og indhentede hende, ikke med tryglen om at vende tilbage, men med befrielse. Og endelig så han hende ligge bleg og stille på vejkanten, mens han selv sad ved siden af og endelig langsomt begyndte at forstå.

Nu så han betydningen af sin kørsel ud ad den ensomme, dårlige vej: det var mandens jagt efter idealet, 140halvt latterlig, halvt sublim, og dens udbytte: en kølig, hvid sky på en høj og klar himmel.

Doktor Holsted stansede i sin gang ved at høre rådhusuhret slå tolv. Han var som sædvanlig endt ved søerne, men drejede nu af for at gå hjem. — Nej tænkte han, — det er umuligt. Jeg må skrive det til hende endnu i aften.

Hans sind blev så roligt og nøgternt ved tanken om fru Anna Børresen.

Stakkels fru Børresen, tænkte han, — det bliver en skuffelse for hende, men mon en skuffelse føles synderlig stærkt, når man ikke er mere stolt, end hun er?

141

DRØMMEN OM KVINDEN

HENRIK så mut på Helene og vidste ikke, hvad han skulde sige til hende. Forresten så han ikke lige på hende, men lidt til siden, sådan at han kunde skimte hendes blik, uden at han var nødt til at bære hele vægten af det. På den måde kunde han se, at hun smilede, det tiltrak ham, men det huede ham ikke. Han ønskede vist nok, at han ikke tilfældigt havde truffet hende her på en fremmed vej, men komme bort var heller ikke næmt. Så spurte han barsk med blikket et godt stykke forbi hendes øre: Kan du kaste med sten?

Nej, svarede Helene nærmere og ivrig, — det vil sige, det er vel ingen sag.

Hun gik med ham ned til søen, hvor der var sten nok. Han viste på et flydende stykke træ; hun kastede, stenen fløj et langt og latterligt stykke til siden for træet. Henrik lo for første gang, hånligt, men glad over muligheden for at hævde sig i hendes øjne. Så tog han selv en sten og viste, hvordan en dreng kaster, hun gjorde det efter tre gange og fik de groveste fejl rettet.

Kan du spille bold? spurte Helene og tog en bold op af sin forklædelomme. Det kunde Henrik ikke, kaste nok, men ikke spille. Helene lo. Hvor det lød morsomt, ikke hånligt, og hun lærte ham, hvordan man skal. Han gjorde efter, hun lo ad hans fejl og rettede dem. Han kom efter 142det og så misundelig på hende. Selvfølgelig kan ingen dreng ønske, han var en pige, men hvor er det meget lettere at være en pige end en dreng, hun får lettere sagt det, hun vil, hun kommer lettere til at le, hun kommer lettere afsted med alting.

Nej, men skal vi spille krocket? spurte Helene. Det kan vi vist bægge to.

De gik tilbage til hans hus, dær fandt de spillet stillet op, og så spillede de. De var ligemænd her, og det var morsomt. Nu kunde han se lige og fuldt på hende, hver gang en af dem sae noget. Hendes hår blev løst, mens hun bøjede sig og trillede gennem vanskelige buer, hun ordnede det med hånden eller med et kast af hodet. Hendes blå øjne var bestemte, når de sigtede mod en bue, men når hun var gået igennem den, trillede de som løse kugler i græs. Han kom efterhånden ud af al sin stramhed, blev løs i sindet og glad ligesom hun. Sådan gik der en time. Helenes blik blev pludselig alvorligt, uden at der var nogen kugle, der skulde gennem en bue. Hun sae midt i et spil med uvist udfald: Nå, nu skal jeg nok hjem. — Hun kastede køllen. Enten var hun ked af spillet, eller hun skulde virkelig hjem, det forklarede hun ikke. Hun tog bolden og spillede med den for dog at have noget i hænderne. Farvel, — sae hun skødesløst med et lille nik til siden, der var uden smil, og dermed gik hun.

Henrik gik henad vejen med tankerne fulde af to pigebilleder, et alvorligt og et smilende, men hinanden så lig som to søstre, der er faldet forskelligt ud, til det glade og til det alvorlige. Henrik så ikke, at han mødte en ældre mand, før denne stansede ham og sae: Nå, Henrik, 143så kommer du altså den første. Så ta'r vi fat, Henrik. Er det det, du går og er så glad for?

Ja, svarede Henrik og blev alvorlig.

Ja, ja, det er jo godt. Bar morskab bliver det jo nu ikke, men du har jo nok en fornemmelse af, hvad det vil sige at blive voksen. Når man er fjorten år så — Ja, der blir ikke så megen tid til den dær, føjede manden til med et nik til krocketkøllen, som Henrik endnu holdt i sin højre hånd.

Nej, sae Henrik og kom til at smile.

Ja, ja farvel, Henrik. Nu skal vi se. Men det går jo nok. På mandag altså, farvel.

Henrik havde fridag. Lige med et blev hans hænder fri for alt deres arbejde, og hans hoved blev frit for enhver tanke om arbejde, han gik ud, men ikke som ellers i et ærinde. Han gik og stirrede frem for sig, og det var, som hans blik fik en indre kraft, der skilte udsigten foran ham i to, den åbnede sig, som et tæppe, der skilles i midten, og bagved lå en anden udsigt, gammelkendt, men for en tid glemt. Det var som at se ind i en drøm.

Henrik mødte tre små piger, han stansede dem og spurgte: Har I ikke set Helene? Hun er en lille pige ligesom I med to lange fletninger og en bold i hånden. Den var rød og blå og grøn.

Nej, svarede de tre, — hende har vi ikke set, men vi har set en anden Helene, hun var næsten voksen. Hun havde en blomst i håret, men ikke fletninger. Hun havde ikke en bold i hænderne, men en krans, hun var ved at binde. Men så er det vel ikke din Helene, vi har mødt.

144

Henrik takkede de tre småpiger og gav sig til at løbe. Han kunde nok indhente Helene, inden det blev mørkt, solen var lige ved at gå ned, og snart så han hende også stå ved et træ og ordne sit hår. Kransen havde hun hængt på en gren af træet. Henrik tænkte: Jeg vil løbe hen og gribe Helene om håndledet, og denne gang skal hun ikke sådan pludselig gå fra mig, bare med et lille nik til siden. — I det samme så han, at Helene var blevet næsten voksen. Han blev meget betaget og vidste ikke, hvad han skulde gøre. Hun så det, og rødmede for hans blik, men i hendes smil var der ligesom en advarsel. Henrik tænkte, at en ung pige vel har nær til spot, også når hun rødmer. Han vidste ikke, hvordan hun ønskede, han skulde være overfor hende, derfor gik han langsomt videre, midt af vejen. Da han kom ud for hende, var hun færdig med sit hår, og de gik videre sammen, med den halve vej imellem sig. Sådan gik de. De vekslede kun nogle få ord. Helene så engang imellem fuldt på ham, begge Helenes øjne, det var Helene selv, de var nærværende ligesom den gang før, men mest så hun frem for sig, og så syntes hun mere fjern, men ikke mindre dejlig.

Jeg vil sige til hende, tænkte Henrik, at hun skal ikke være bange for mig, jeg skal lade hele vejen være imellem os. — Men når han så på det svage smil om hendes lukkede mund, tænkte han videre: Hvis jeg siger det, vil hun le og spørge, hvad hun skulde være bange for. — Og Henrik tænkte videre: Hvordan kunde jeg få den tanke at gribe Helene om håndledet? Men jeg vil spørge hende, om hun ikke er glad ved at gå med mig, den tid vi kan være sammen. Men så vil hun måske smile og spørge, om jeg tror, hun ikke er optaget af andet end at være glad for at være sammen med mig. Helene tåler måske ikke, at jeg rører ved hendes tanker, lige så lidt som ved hendes håndled.

Solnedgangen stod brændende på himlen. Ved siden af vejen strakte sig en stor oversvømmelse, der strålede rødt, som var den et skår af himlen, der var faldet ned på jorden. Det var stille, men lyde kom til dem langt borte fra. Vogne kørte som et bøsseskud over en kort bro, kører brølede under synsranden, og store fugle sendte deres skrigende farvel til dagen op mod himlen. Himlen blegedes fra rødt til gult, landet under den blev sort. Langt ude mod vest sås randen af en stor by med huse og tårne, det lignede en gammel sav, der er ulige slidt.

Henrik og Helene talte om det, de så og hørte, om de fjerneste ting, de kunde finde, og imens gik Henrik helt over til hende. Hendes ansigt var nu næsten usynligt i halvmørket, kun øjnene lyste som aftenpragtstjerner i skumringen. Han blev bevæget over at være så nær ved hende, hendes blik var så mildt, og han sae: Tak, fordi du ventede på mig.

Han strakte hånden ud mod hende og kom til at røre ved hendes krans, og i det samme faldt den, enten fordi hun havde villet give ham den, eller han af vanvare havde revet den fra hende. Han så ned efter kransen, men fandt den ikke, og da han så op, var Helene også borte. Han kaldte dæmpet på hende, men fik ikke svar. Så vendte han om og gik til sit sted. Hans fridag var forbi, og det var sent. Han skyndte sig for at være hjemme, inden det blev helt nat.

Henrik gik hen ad vejen, fri og færdig. Han tænkte på sin læretid, der nu var overstået, og på sin fremtid, en 146god ting at ha bag sig og en endnu bedre ting at ha for sig. Han var udlært og udvoksen. Af livet kendte han allerede meget. Hvad der var igen, vilde næppe berede ham nogen overraskelse, som han ikke sagtens kunde stå for.

Det var forår. Henrik kom forbi en mark, hvor en mand gik og pløjede. Ved nærmere syn viste det sig, at

manden var gammel, han lå tungt ind over ploven, den bar mere ham, end han styrede den. Den gamle stansede ved en drejning og mødte den unges blik, begge forstod hvad den anden tænkte, og den gamle sae med beskeden værdighed: Jeg har engang været en bedre plovmand, end jeg nu er.

Det har du sikkert, sae Henrik kyndigt, og da han følte arbejdslysten rykke i sine stærke arme, spurte han: Skal jeg ta et par furer for dig, så kan du hvile så længe.

Manden svarede ja, og Henrik tog fat. Han trak en ramme om marken, en sort ramme om den grå mark, og pløjede derefter det indrammede op. Hestene gik bedre, når han havde hånden på ploven, som ventelig var, og ved en drejning stansede den gamle ham og foreslog, hvis han ikke havde noget bedre, at ta forårsarbejdet for ham, han nævnte med det samme lønnen, og de blev enige. Ved madtid førte den gamle Henrik med hjem, hvor en datter tog imod dem, forundret over den fremmede, men med mad mere end nok til begge. Datteren var ung og frisk. På et træ hvor faderen var et vissent, halvt løsnet blad, var datteren den halvåbne knop. Henrik så med velbehag på hendes skikkelse og på hendes hænders gang over bordet mellem tingene, og på hendes blik. Som en god plovmand har et fast blik, der holder den lige fure fast, sådan 147har den gode husmoder sit faste blik, der ser alting, hun støder, vælter og spilder ikke.

Da forårsarbejderne var omme, sae den gamle til Henrik: Her ligger en gård til dig, med kone til, hvis dit sind er til det. Under dine og hendes hænder kan det igen blive en god gård. Men tænk dig om. En fornuftig mand ser på en pige som på en fest, der vil være ham til glæde, og som på en god hest, der vil være ham til nytte.

Henrik tænkte over sagen med fornuft og varme, og ved sommerens slutning var han mand på gården og mand til en frisk og dygtig, ung kone.

Livet byder ingen overraskelser, det er så fornuftigt indrettet, at den ene oplevelse jævnt fører over til den anden, der er ingen steder noget spring, der er ingen fald, andet end hvad man selv laver sig; en fornuftig karl står altid på sine ben. Han véd, hvad han har, og forudser, hvad han får; det hele er så simpelt, som at plovens fure følger på leens skår.

Henrik gik ud ad vejen en sommeraften for at se på andre bønders bedrift, og der var ingen overraskelse i noget af det, hver mark talte med tydelige ord om sin mand, duelig eller dårlig. Udenfor en gård stod en ung kone med sit lille barn, ligesom rimeligvis hans kone stod udenfor deres gård. Henrik blev gående hen ad vejen, han tænkte ikke mere. Når alting i grunden er selvfølgeligt, holder tanken op. Aftenen tog til at falde på. Korn, der stod, og korn, der lå, så ens ud, grøn havre og gul hvede lige sådan, kun himlen holdt sig mærkeligt lys med svage stjerner mellem tynde skystriber. Himlen er gammelkendt som jorden, ja, men selv om også alting på himlen er selvfølgeligt og uden overraskelse, så er det 148blevet sådan efter en anden ordning end på jorden, ingen mand har her haft sin hånd i noget af det, og er en mand engang for alvor kommet til at se på himlen, kan hans øjne blive hængende dær med en undren, der er både lang og dyb. Han er inde i en anden verden, der på een gang er virkelighed og drøm.

Henrik mødte tre unge kvinder, han stansede dem og spurte: Har I ikke set Helene? Hun havde en blomst i i håret og en blomsterkrans i den højre hånd. Hun var ganske ung, ikke helt voksen, og hun var meget alvorlig.

De tre svarede: Nej, hende har vi ikke mødt. Vi har nok set en Helene, men hun var helt voksen, hun smilede, og hun havde en guldring på den højre hånds ringfinger, men ingen blomsterkrans, som du siger. Men så må den Helene, vi har mødt, vel ikke være din Helene.

Henrik takkede de tre unge kvinder og gav sig til at løbe. Det varede ikke længe, før han så en skikkelse, der stod et stykke borte og ventede med ansigtet imod ham. Det slog ham med det samme, at sådan kunde kun een i alverden stå og vente på ham. Det var Helene. I samme øjeblik hun så, han kendte hende, stod der et stort smil på hendes ansigt. Det var, som om selve den lysende aftenhimmel havde gjort hendes ansigt til en del af sig selv. Lys var der over hendes hele skikkelse, dæmpet, inderligt og dybt. Henrik løb til. Han vilde være ved hende i eet sæt, gribe hende i sine arme og rive hende ind til sig. Han løb i lange spring, og jorden tog ikke som ellers hårdt imod, den syntes selv at være blevet lettere. I næste øjeblik stod han hos hende, det voldsomme løb havde taget smilet af hans ansigt, men hun stod og ventede ham uforandret smilende, og Henrik blev stående foran hende, og dær blev han. Hun var ikke bange for ham, 149heller ikke ophidset som han. Hun forudså vel ikke, hvad han havde tænkt at gøre, så gjorde han det heller ikke. Hun rakte ham en hånd, han tog den og så en bred guldring på den. Straks efter begyndte hun langsomt at gå.

Å, Helene, sae Henrik, — jeg trængte sådan til at se dig igen.

Hun smilede, ikke spottende, hun var over den alder, da den unge kvinde dækker sit smil med spot, for at det ingenting skal røbe. Hendes blik afdækkede tanker, der hidtil var skjult for ham selv, og han blev ved:

Det er sandt nok, at jeg ikke har tænkt meget på dig i flere år. Jeg har jo haft så meget andet at tænke på, men i det øjeblik du var i mine tanker, så var der heller ikke andet end dig. — Han så på hende, gav

hende hendes smil igen: Jeg siger ikke mere, end hvad sandt er. Det vilde jeg jo heller ikke have noget ud af overfor dig.

Nej, ingenting, svarede Helene.

Henrik spurgte: Er du lykkelig, Helene?

Det svarede hun kun på med sit smil, og så sae hun: Du er lykkelig.

Ja. Jeg er tilfreds, sae Henrik. Jeg har fået alt, hvad jeg havde ventet og mere til. Hvis det er lykken, Helene. Men hvis nu lykken er noget helt andet. Se, nu har jeg mødt dig, bliv hos mig, Helene.

Henrik, du taler som en tåbelig, lille dreng. Du har stillet dit regnestykke op og fået det rigtigt. Nu griber du tavlen, hvor der står rigtigt på, og vil til at viske det hele ud og skrive et andet stykke op, som du ikke engang har en sikker opskrift til og ikke véd, om du kan regne. — Men se, hvor himlen nu bliver rød. Det er, fordi skyerne skilles ad.

150

Helene, giv mig stykket, jeg skal nok få det rigtigt.

Helene svarede: Lad os blot blive gående lidt sammen. Vi har det rart sådan. Vi er lykkelige, vi to. Er det ikke nok?

Hvordan, Helene, vi to? Hver især, eller med hinanden?

Hun svarede kun med et smil.

De talte ikke mere, men de gik tæt ved siden af hinanden som to, der hører sammen. Der var noget inderligt over den nærhed og i varmen fra hendes legeme. For så vidt var Helene som andre kvinder. Men hun var alligevel ikke som andre. Imidlertid blev det mørkt. Helene vendte sit lyse ansigt mod ham, endnu synligt i mørket, det lyseste af alt, hvad der var til. — Her skilles vi, sae hun. Han blev stående, han hørte et øjeblik hendes skridt, og så var Helene borte.

Et par timer senere skimtede Henrik sine egne jorder igen, og lidt efter gik han tankefuld ned ad indkørslen til sin gård.

Når det hænder en som erfaren og ikke længere ung mand, at man et øjeblik stanser midt i sit arbejde, og kaster et prøvende blik over, hvad man har stræbt efter, og hvad man har opnået, så må man sige, at skuffelser indtager en overraskende stor plads, og livet er sandt at sige ikke det halve værd af, hvad man havde ventet af det. Men så fornuftigt er livet alligevel indrettet, at man har sit arbejde netop for at man skal glemme, hvad livet i virkeligheden er. Derfor er det også godt, at den slags øjeblikke, hvor man står stille og tænker sig om, netop er så sjældne. De kan være gode til det brug, at man får 151ordnet sine indbildninger og lagt dem fra sig som det ingenting, de er.

Henrik gik i urolige og bitre tanker ud af sin gård. Han tænkte på sit politiske arbejde, på rigsdagen og på sit ægteskab. Det sidste var snart gammelt, men det viste en mærkelig evne til at forny sig i stadig uforudsete vanskeligheder. Henrik stirrede hovedrystende ind i et filter, som det var umuligt at rede fra hinanden, ikke for en, mindre for to, men som han gik, forsvandt det for ham; han så igennem det ind i en anden verden, der var som den lyse aftenhimmel foran ham, og en gammel ting kom ham i hu. Lidt efter mødte han tre kvinder, snarere gamle end unge, og han spurgte dem: Har I ikke set Helene? Hun er endnu ung, og hun ser så glad ud.

Nej, svarede de tre, — hende har vi ikke set, men vi har mødt en Helene, hun var aldeles ikke ung, men lige så gammel som vi, og glad så hun heller ikke ud, men så har det vel ikke været din Helene.

Henrik takkede de tre; han gav sig til at løbe, og snart efter så han i den halvluse aften en kvinde stå ved vejen og vente. Hun var ikke ung længere, hun var heller ikke så smuk som før, men hun var Helene; hun var det under, der havde fået ham til at se gennem livets urede ind i en simpel, klar verden; hun var den, han søgte og trængte til. Hun ventede på ham uden det smil, der før havde sat ham i henrykkelse, men også uden det var hun Helene. Han vilde gå hen til hende og sige: Det er dig, jeg stadig tænker på, når jeg glemmer al den tomhed, der ellers optager mig; det er dig, jeg savner, når jeg gir mig tid til at blive mig et savn bevidst. Helene, vi har fundet hinanden, nu vil vi ikke mere skilles.

152

Helenes så vel hans tanker, inden han fik dem sagt, og hun smilede, ikke bedrøvet, men heller ikke muntert som før. Måske havde hun levet sit liv tilsvarende som han sit, men så var det en grund mere til ikke at slippe hinanden. Henrik vilde gribe hendes blottede arm og sige hende alt dette, og han følte, hvilken henrykkelse der vilde være i dette at holde om armen på en elsket kvinde. Men da han stod overfor Helene,

rørte han hende ikke. Han så på hendes ansigt, at hun var ikke en kvinde, han kunde gribe og rive til sig, og han kom til at sige noget helt andet end det, han havde tænkt. Han sae: Hver gang det er sket, at jeg er kommen til at tænke over det liv, jeg lever, så har jeg bagefter måttet forbande mine egne tanker, for de har ikke bragt mig andet end bitterhed og uro. Når jeg har søgt bort fra alt det, der fylder mig, hvis man kan sige sådan om det tomme, så har det været for at finde hvile og fred i tanken om dig, men når jeg nu igen står overfor dig, Helene, så ser jeg ikke, at jeg finder nogen af delene, kun en ny skuffelse, der er endnu mere bitter end de andre.

Da smilede Helene og svarede: Det, du dær siger, Henrik, kan du jo ikke mene. Tænk dig om.

Han svarede: Tilgiv mig, Helene, jeg har talt som en nar. Men alligevel, hvad der ikke er talt af en nar, er dette: hvis vi to nu blev hos hinanden, så vilde det, som i vor tilværelse er faldet skævt ud, lad mig sige i min tilværelse, det vilde blive rettet op og stå lige for altid. Men hver gang jeg har villet sige det, er du forsvundet for mig, og gør det sagtens også nu, da jeg endelig har fået sagt det.

Helene så på ham med et underligt smil; hun sae: Lad 1530s sætte os her og se på himlen. Det er ikke tit, den er så smuk som iaften.

De satte sig. Solen var lige gået ned. Lige over nedgangen stod to røde skysøjler, forneden mellem dem lå en lille flad, glødende sky. Fra siden kom en lignende sky langsomt sejlene, den læe sig på søjlerne, og det hele blev derved til et hus. Et svagt lysende væv af blommede skyer var mursten, og den glødende sky forneden sås nu som en trappesten op til huset. Det blev langsomt færdigt, og nu stod det der.

Henrik mærkede noget på sin hånd og så ned på den. Helene sad med en lille blomsterkvist og fulgte med den afbrækkede ende furerne i hans hånd. Hun fulgte rynkerne på hans knoer og de hårde folder om tommelfingeren. Hun vendte hånden om på kant og gik den igennem indvendig. Mandens hånd sad Helene her og gjorde op, hånden på en mand, der havde arbejdet sig frem. Hånden for venskab og hensynsløshed, et værktøj for trofaste og for underfundige håndslag, hånden, der har haft sit greb om alt, både rent og urent, hånden, mandens sjæl for godt og ondt, hånden, der ikke kan lyve sig fra sit værk som de i mange kunster opøvede øjne eller det dobbelttydige smil, hånden, der som intet andet på mandens krop er egnet til at sættes over ham på hans gravsten som sindbillede på, hvad han har udrettet, til ros eller til dom. Helene sad med en lille grøn kvist og ridsede den lange fortælling op om Henriks hånd.

Hvad er det du gør, spurte han og forsøgte at fange hendes blik.

Hun svarede med et uskyldigt smil: Jeg leger bare med din hånd.

154

Henrik så op på himlen. Huset var nu i forfald. Taget var ved at glide af til højre, og trappestenen havde flyttet sig og var ikke mere brugelig som trappe. Den ene husbjælke var blevet skæv, og den anden var blevet for lang og ragede op mod himlen, som om det kunde være den, der havde skudt taget af. Som hus var det hele et latterligt syn, men det var stadig smukt, når det ikke skulde forestille et hus på jorden.

Helene rejste sig, hun havde stadig den grønne kvist i hånden. Hun nikkede til farvel og drejede om ad en sidevej. Straks efter var hun borte. Mørket tog til at falde på, og Henrik gik langsomt tilbage til sin gård.

*

Man bliver med årene gammel. Først mærker man det ikke, senere kommer man tilfældigt til at lægge mærke til det forbavsende høje tal, man selv går med. Man bliver et øjeblik lidt urolig, men man vil ikke tro på det. Så går der igen en del år mellem vantro og bevidst ikkeviden om sin egen alder, og hvad sker der så en dag? Sådan noget som, at man på ganske kort tid blir virkelig gammel, så at man selv må tro på det. Skuffelser og modgang bliver tydelige og talende, desuden siger ens egen krop: Du blir gammel.

Men alderdommen har det gode ved sig, at den bringer en mange ting tilbage, som man troede var tabt, eller som man anså for uden værdi eller helt glemt. De bliver med et nærværende, de taler til en, og man taler igen til dem, hjerteligt og muntert. Den gamle går og snakker med sig selv, siger folk, han har det morsomt, siger de. Det er med sine minder, han taler.

155

Jeg kan ikke forstå, tænkte Henrik, den meget gamle, når han gik sine ledige ture, ene med sine minder og sin stok, — jeg kan ikke forstå, hvorfor jeg altid skal tænke på at kaste med sten og spille bold, i stedet for, hvordan min søn driver gården. Og dertil er nu sidst kommet forestillingen om at spille kroket. Jeg har ikke spillet kroket, lad mig se, de sidste tresindstyve år.

Henrik mødte tre gamle koner, han standsede dem og spurte: Har i ikke set Helene? Hun var lidt til års, men ikke just gammel, hun havde en lille grøn blomsterkvist i hånden.

Nej, svarede de tre, — hende har vi ikke set. Vi har mødt en Helene, men hun var meget gammel, ligesom vi selv, hun havde en stok i hånden, for hun gik dårligt, og ikke en blomsterkvist, men så er det vel ikke din Helene.

Henrik takkede de tre venligt med mange gammelmandsord, og så gik han videre. Løbe kunde han ikke, og da det var uvist, hvem af dem, der kom langsomst afsted, så var det heller ikke godt at vide, om han nogensinde indhentede Helene. Han stavrede videre og tænkte på, om Helene kom afsted på lignende måde et stykke forude. Lidt efter skimtede han gennem det faldende halvmørke en gammel kvinde, der stod ved et træ og ventede på ham.

Helene var hvid og gammel, som han selv, men hun smilede, da hun så, han kendte hende; Henrik smilede igen til det gamle ansigt, og når han vendte blikket lidt til siden, da stod der en lille pige med krøkketkølle og fletninger, og det ene billede forstyrrede ikke det andet.

Henrik og Helene gik et kort stykke med hinanden, så satte de sig med ansigtet vendt mod solnedgangen, de 156fortalte ikke hinanden, at de så gamle ud, men de gav sig til at tale om deres barndom, den eneste korte gang, de var sammen, og mens de huskede sig til alt, hvad der hændte i det øjeblik, forekom det dem, at det havde været ikke et øjeblik, men år. Mange ting, der var sket før og efter, blev borte i skæret fra den ene time. Sådan sad de og snakkede, gamle og trætte, på vej til at dø, men levende i minderne.

Henrik sae grundende, idet han formede sine tanker med besvær:

Det er mærkeligt, Helene, hvor sjældent jeg har set dig, hvor lidt jeg har tænkt på dig, og hvor meget du har betydet. En enkelt gang nu og da med mellemrum af år har jeg fået tid til at kalde på dig, og så kom du straks, du lod mig ikke vente, alligevel ventede jeg hver gang længe, inden jeg kaldte på dig igen. Når du gik, syntes jeg altid, du kun havde været hos mig et øjeblik, men måske husker jeg fejl. Hvordan kan det ha været nogle få minutter, naar jeg nu føler det, som om det var hele år. Den største del af mit liv har tilhørt dig, Helene, det bedste af min ungdom og manddom, og næsten min hele barndom. Hvordan har det været for dig? At livet har faret hårdt med dig som med mig selv, det ser jeg, det er ikke blot alderdommen, du har haft din uvenlige skæbne som jeg min; men i de øjeblikke, du traf mig, Helene, de lykkelige tider, vi var sammen, var de ikke fuldkomne? Vi er gamle, Helene, alligevel er det ikke meget længe siden, jeg sad her omtrent på samme sted og holdt din hånd.

Jeg er meget gammel, Helene, jeg skal snart dø. Det er underligt at tænke på, at du ikke blev min legekammerat 157hele barndommen igennem, at du ikke blev min kæreste og min kone, at vi ikke blev gående sammen og blev gamle med hinanden. Jeg mener, sådan tænkte jeg, da jeg var ung og utålmodig og utilfreds, som man er, når man er ung. Jeg er ikke ung nu, jeg er heller ikke utilfreds, jeg har fået alt, hvad jeg kunde ønske, jeg har egentlig også fået dig; men gå ikke fra mig endnu, Helene, vent et lille øjeblik. Der var mere, jeg vilde sige, men jeg kan ikke huske det, jeg er så gammel; det var måske bare det, at jeg vilde holde din hånd og se på dig, dine øjne og dit smil. — Men nu synes jeg alligevel, du går. — Nej, jeg holder jo din hånd endnu, men dit ansigt bliver borte for mig. Er du alligevel gået, eller er det bare mørket? Det er jo sent, og solen er af himlen. Ja, det er mørkt, og jeg kan ikke se dig mere. Farvel, Helene, jeg bliver siddende lidt endnu, jeg er så træt.

Skyerne mod vest gled til side, skæret fra solnedgangen faldt med sit halvklare, rødlige lys på en gammel mand, der sad tilbagelænet mod et vejtræ, med halvåbne øjne, der ingenting så.